

Vergil, in Bucolicis:

Non caminus siardus, respondent omnia sylue. Horatius:
Narrare putaret aseño fabellam siardu.

Terentius in Heautontimorumenio:

Nec ille haud seit, quām mihi nunc siardo narret fabulam.

Illi T. Lilius de bello Macedonicō lib. x. Quia uero ne uadis auribus cecinerint. Aeschylus in ἐπίθεσι θεούς, ἔντες ταῦτα οὐκέτε τρέψεται, καθηρέτω, Alius huc Ouidius, anno rum libro tertio.

Quid iuvat ad siardus si cantet Phemius aures?

Quid misserum Tamyrus pūla tabella iuvat?

Ortum uidetur à ridiculo casu: quo sepe fit, ut hospes incidat in siardus, qui peccator multa, uidebitus ijs q̄ si dū nouerit.

Frustra canis.

Athenaeus, καὶ φ. id est: Frustra canis. Πρός κενών φάλαρες, in est: in uarum cātas. De ijs, qui frustra sua dent. A cantoris bus ductum, qui cū ingratia sunt auditoribus, inaniter canū: cū à nemine audiuntur: aut cū canori suo sumptu, nihil auferētes premij. Nā cantilenā Greici proverbiā metaphorā frequenter appellat orationē. Ide est illud in Eupiridis Hecuba: Ήδη τι μέλος, id est, Veni ex diuina cantilenā. Et eadem cantilenā canis, et ad aures occinere, et πέπει μελοφορεύειν. id est: preter cantum sonans. Vsurpauit adagium hoc, ac simili exposuit Lycophorū poēta:

Τοι γορεψεις εἰς κενῷν θυρῷσε κεντύρῳ
Αγαπαντεῖσθαι φορμήσαι μέλον, id est,

Itagibis irritos fidūs sonos

Ieiuna et indonata pulsans carmina.

Interpres addit propter bū ad hūc etiā efferrī modū: Εἰς κενῷν κεντάρες ταῦς χορός, id est: Frustra pulsas chordas. Sūpius aut ē citharēdis, qui sic canū: ut ubil accipiāt mūnēris, et domi cibū capiat, hoc est, suo sumptu, suoq; uictu, que admodū ait Plautus, alijs canēti. Ni si cū uidebitur ad apologum Aesopī referendum, de tibicē frustra pisces imitāte cantilenis. Nam audierit Arionis fabulam.

Lapiди loqueris.

Aἰσχύλου διαλέξη, id est: Lapiди loqueris. Eundem sensum habet. Et apud Terentium lapiō pro studio brūq; homine ponitur aliquoties. Non in sc̄itūm est, quod referat Lærtius, Caidam interroganti, qua nam in re melior et eis easius filius, si crudiretor: si nihil aliud, inquit Aristippus, certe in theatro non sedebit lapis super lapidem.

Parieti loqueris.

Πρός τὸν τοιχον λαζῆ, id est: Parieti loqueris. Et hoc quoq; referatur à Greicis collectoribus. Effertur et ad hunc modū, Διετοῦ λαζῆ, id est: Per parietē loquā. Dicitō fieri, ubi quis rei quāpī faceret uehementē obſurdā. Forfatis ab amītibus sumptu, quād ad forēs ac finebras, aut etiā parietes amītū perinde loquuntur nonnūquā, quasi sensus aliquis illis adīt. Plautus in Triculēo siarpat, pro eo qđ est tactu rolo: Ego, inquit, ero paries, loquere tu.

Nugas agere.

Latinis perinde atq; Greicis tritum adagium: Nugas age re, pro eo quod est, res fruolan ac nibili sacre, seu frustra conari. Αἴσχυλος λαζῆ, Atticis familiarē, id est: Nugas nūgaris, Aristophanes in Nebulis, Socratem fabellū nūgarum amītū uocat, quād fruolarum arguitarum autorē. Σύ τε λεπτοτέρω λαζῆ iōnū. Dicit et λαζῆ, id est, delirā, ac desipis, quod est translatum ab amītū, que postea quā etiā uito caperint desipere, futilē quādam nūgas blaterare solent.

Ausoniū ad Paudum:

Phœbus ibet uerum loqui.

Eti si Pierias patitur liare forores

Nūquam ipse torquet aulaea.

In quibus ueribus obscurior est allusio, ac prop̄ dixerim incepta. Nam homo bilinguis pariter ad utrius sermone, et duplē nominis significatum reflexit, siquidem ἡ θεός Graecis rugas significat, et lire seu porcas Latinis vocatū fulci. Nam agricole primum proscindunt, deinde communiant geras, postremo lirant. Proinde subtexit, nūquam ipse torquet ζυλαζα. Olim enim agricultores deltrare dicebantur, qui arcto sudeorum ordine deficerent. Inde transumptum ad eos, qui despiciunt.

In cœlum facularis.

XCVI

Εἰς τὸ πούσερον τρέψεις, id est: In calum sagittant torques. Et apud Zenodotum, ac Suidam, de ijs qui frustra laborant: aut qui audent eos lacessere, quos non possunt ledere: nihil enim ferire potest, qui in cœlum torquet, nisi quod duos uideat petere. At non raro fit, ut iaculum in ipsum mittem tentat extat. Extra huiusmodi quedam sententia in proverbiis etiam Hebreorum, nūpē apud Ecclesiasticū cap: xxvii. Qui in altum mittit lapidē, super caput eius cadet, et plaga dolosa dolosi diuidit uadnera, et qui fouane fudit, inciderit in eam, et qui statuit lapidem proximo suo, offendetur in eo, et qui laqueum alij ponit, peribit in illo.

Delphinum cauda ligas.

XCVII

Δελφίνα τρέψεις τὸν οὐρανὸν δίξεις, id est: Delphinum cauda alligas. In eos, qui quippiam incassum conātur. Propter ea quod Delphinus cauda si lubrica, nec ea parte teneri queat. Aut quod cauda sit ualida, cuius agitatione fertur et nauis aliquād subvertit, ut hac parte sit inadūtus. Quadrabit et in eos, qui ea uia quāpī aggrediantur, qua nequaquam posse fit superari.

Cauda tenes anguillam.

XCVIII

Απὸ οὐρᾶς τῶν Ἱγγαλων ἔχεις, id est: Cauda tenes anguillam. In eos apte dicetū, quibus res est: cum hominibus lubrica et fidei, perfidijsq; aut qui rem fugitiū atque incertā aliquid habent, quam tuiri diu non possunt.

Folio ficulno tenes anguillam.

XCV

Huic diuersum est illud: Τοῦ δέξιοῦ τῶν Ἱγγαλων. id est: Folio ficulno anguillam, subaudiendū, tenes. Vbi quis alioqui siugax et lubricus, artiōe nodo tenetur, quam posset elabi. Nam sc̄i feluum sc̄iūrū est, ut cū nomine etiam inuidūt ab afferenti scripferit Plutarhus: ob id ad retinendā anguillam natura lubricam, vel maxime idoneum.

Medius teneris.

XCVI

Huic sententia confine est illud apud Aristophanem in Ratiis: νῦν ἔχει μέλος, id est: Num medius teneris, De eo qui sc̄i tenerit, ut extricare se senūlaratione posuit. Translatum a palebrītis atque athletis, qui si quem medium corripuerint, facile uincunt. Sunt autem uerba Aetaci ad Bacchum: Απὸ νῦν ἔχει μέλος, id est: At manū medius teneris. Eodem pertinet illud apud Terentium: Sublinēm medianū riperem.

Delphinum nature doces.

XCVII

Δελφίνα νήσεων διάλεκτος, id est: Delphinū nature doces. In eos cōpetit, qui monere quāpī conantur in care, in qua cū si ipse exercitatisinus, nibil eger doctore. Nam Delphinus in natando, perniciissimi impetus est, itāt non modo supere omne natatūlū genus uelociitate, uerū etiam terrestriū animaliū, ut autor Aelius lib, duo decimo. Quin et nauis

& naues transflit, sc̄q; cōtēto sp̄itu, teli in mōrē ciaciadatur.

Aquilam uolare doces.

XCVIII

Aet̄op̄ in p̄m̄d̄ id d̄c̄k̄e, id est: Aquilam uolare doces. Diuersa metaphorā sententiam eandem declarat. Quid enim Delphin iter pisces, id Aquila inter uolucres. Quibus id etiā cōmune, quod ut ergo πάντας εστιν eſe narratur.

In eodem h̄aſitas luto.

XCIK

Terentius in Phormione: In eodem h̄aſitas luto. In eos cōpetit, qui ſe implicant in gocia cupian, ut ſe nequeant exētrare. A uitatorib; translatum, qui ſimul atq; in lutū incla- derint, cum alterū pedem conantur educere, altero altius im- mergitur. Rorū ſum, ut hunc extrahāt, alter quem duxerāt, denouo eſt inſigndus. Eodem aliudens Horatius:

Nequicquam, inquit, cōmo cupiens euellere plantam.

In aqua h̄aſeret.

C

Vſiſpatur huic non diſimile proverbiū à M. Tullio lib. officiorū tertio. Dicit ille quidē multa multis locis, ſed aqua h̄aſeret, ut auit. Significat autē Epiciorū parū ſecum in diſputando cōſtare, ſc̄q; iſpsum inuolueret, dū ea que dicit alibi, pugnant cum iis, que dixit alibi, atq; ita quaſi fluctuare, neq; in ſolido coniſtēre. Id quod evenerit ſoleat iis, qui cum aber- rent a uero, uerborū ſuci rem inuoluant. Tranſlatū appetet uel a fluitatib; qui uado deſtituti, huic atq; illuc iactant: quoq; magis ſe commouēt, hoc maiore periculo laborāt. Aut certe ab oratorū clepsydra, de qua meminimus alibi, ut eam in aqua herere dicamus, qui ſe deſtituta iam aqua, tamē e cauſa non pot expedire. Cicero ad Quin. frātē lib. ij. Quod iābius ex poſtridie fuerat diſtū of agro Campano acū tri, nō eſt acū. In hac cauſa mihi aqua h̄aſeret. Incertum, utrū ſigni- ficaret eā actionē integra ſibi relinqui, an cauſam eſſe inex- tricabile. Huc referendū illud, quod paulo ſuperius ex Quine- tiliano citauimus. Et labor atam, cōgeſtāq; dierū ac noctū labore actionem, aqua deficit.

CHILIADIS PRIMAE CEN- TURIA QVINTA.

Multa cadunt inter calicem, ſupre-
māque labra.

SVLPIITVS Apollinaris grāmaticus apud Adulum Gellium in nobib; Atticis libro deci- moterio, capite decimoſepimo, duo quedam adagia nota, alterum Grecum, alterum Latine- num: quorum amborum eadem ſit ſententia. Grecus eſt uerſi- culus, inquit, h̄e xamēt̄ προγράμμων; Pōllāx uerò τελεῖ κύριον θέματ̄ ἀκρεψ, id eſt, Multa cadunt inter calicem, ſupremāque labra. Quo monere, nihil tan certum ſperari, neq; quicquā tam eſſe uicinū, quod nō repētūs aliquis caſus queat interwerte- re. Adeoq; non eſſe tutū ueteris fidere, ut iāx etiā illa ſint cer- ta, que in manib; tenemus. Origine adagij quidā ad huius- modi ſabulam referunt. Anceus Neptūn & Atypalce Phoe- niceis filius, cū uitem ſerret, graueratq; minifris inſtare, uag- geratq; quidam operis tēdio cōnotu in herū, negauit ſitu- rum, ut ex eauite herū unquā uinum guſaret. Poſt ubi uitis proueniſſet feliciter, atq; uue naturūlſent, herū exultans, ac geſtiens, ſeruen eundem accerſit: atq; ut ſibi uinum inſu- dat, iubet. Dicinde iam calicem adnotatus ori, ſeruo que di- xiſſet, redigit in memoriam, quaſi uanam exprobrā diuina- tionem. At ille ſententiam hanc h̄c rōp̄ ſpondit: Inter calicem ac ſumma labia, multa poſſe interuenire. ſeruili ſententia fa-

uit cuentus. Nam inter loquendum prius quam ille uīnū haue- rit, alter quidam minister ingressus, nunciat uīnetum ab auro quopiam immari uafari. Quibus auditis Anceus de- poſito poculo, protinus in aprium fertur, a quo inter uenan- dum percuſſis intercriji. Vſiſpatur hoc adagij Lycophron in iambicis.

Ἐγώ δὲ τάχιμωρ σὺν κακῷ μαζῶρ ἔτεθ-

Ωρεπολλάχ χείλην, καὶ δεποστερεωμα πονήν-

Μέσοφιντινει μορέα πακιμπόροβροτήν, id eſt,

Mifra aſt ego meo dicta cognoscens malo

Vi plurima inter poculum ac labrum, ſolet

Vertiſſe ſatum, res agens mortalium.

Interpres citat Ariſtotelēm autorem, qui & ipſe de Angei fabula meminir, in qua illud uariat. Angeo uitem iſtituiti, uatem accerſit ſum quempian prediſci, non futurum un- quam, ut ex ea uinum guſaret; & expreſſo in calice uino, ua- tem briſſi, tanquam Αὐδόνιον την. Reliqua conuenient cum iis, que ex altiorum retulimus commentarijs. Festus Pompeius ab augore quopiam uicino, qui forte preterierit, predi- elūm inidat. Lycophron autem alto detorſit, nempe ad Aga penorum patrem, & Anceum Actoris & Erythmētidū filium, & ad aprium Calydonium. Dionysius apud Zenodo- tum, manuſt percamen ad Antinōu referre. De quo meminit Homerius in Odysſea xxij. Is Antinous erat uetus ex procis Penelopes, cui poculū tenetū, iāq; libere parat, viſſes iug- lum telo trāffix. Vtq; ita manib; elapſo poculo, concidit, atq; iteriſſi. Sed nō ab ore fuerit, Homericū carnē adſcribere: Ή, Ο ἐπὶ αὐτινόν θάυματο τοικερον θύσιον.

Η τοι δικαλόρ ζεύσορ αναδειχεον θύμελλε,

Χρύſετορ ζεύφωπο, και δι μετάχθειροι φύωμα

Οφρα τωιονιοφόνθ θειον καὶ θυμέρ

Μέμβλετον, τις δὲ οίοιο μετ' αὐδέσσι θειον μεροντος,

Μένον έπι πλέοντος, ιηδει μελάχα καρπεδος επι

Οι πενθεράνοτον τε κακόρ Θήκηα μελανηρ,

Τόρ δ' εδυνεσε ητι λαμπορ επιχρόμανον βελερη ιση,

Αντικρυ δ' επασαλοι δι αυχενοι θηλυτης ακοι,

Εκλάνον δὲ επερωσε δέπας δέοντες εκπεισε χειρες

Βλακηνε, αρτηκα δι αὐλος αναζητας αωχηνος θλετηρ

Αίματος άνδραμειο. id eſt,

Telum, hec fatus, in Antinoum contorsit anarum.

At pulchram eſt pateram, iam iam tollebat, utriq; Auriatam, atq; auro nūi dam, iam iamq; manu illam

Adnotabat uti biberet: neq; plectore cedem

Voluebat paulo, quis enim fore credere inquantum

Vnus ut in tanto conuincutum agmine, quanquam

Viribus anteat, mortem ſibi nigras ſia

Moliretur, at huic iugulum confixū viſſes

Tollenti calicem, iaculum penetravit acutum,

Et contra ē ceruicibus exiſtare cupis.

Volutus in latu ille, calix ſinu excidit iſto

E manibus: mox inde crux de naribus ingens Emicat.

Nec alienum arbitror hoc loco meminisse, quod Iulio Cesari uelut exprobrianti uaticiniu mani aten, refonſum eſt: uenisse

calendas Martis, non etiam preteriſſe.

Inter os & offam.

Latinū eſt huiusmodi: Inter os & offam. Quod a cibis ſu- mendis ſimpli eſt, quē admodum Grecoſcum illud à potu. Nam olim Romani uictoriat at offis, ut teſſis eſt Valerius Ma- ximus. Itaque perinde ualeat inter os & offam, quaſi die- cas, inter os & cibū. Porro proverbiū refertur apud Gellium ex oratione quadā Catōis, de edibus latio creatis, his quidē verbiſ:

uerbis: Nunc ita auiu in segebitus, & in herbis bona frumenta esse. Nolite ibi nimiam p[re]m habere. Sepe audiua inter os & offam, multa interuenire posse. Verum inter offam, atq[ue] herba, ibi uero longum interuum est. Festus ita refert ad aiam: Inter manum & mentum.

Ita fugias ne preter casam.

III

Exstat apud Terentium in Phormione cum primis uestigii adagii: Ita fugias ne preter casam: quo quidem admoneatur, ne sic aliquod uitium fugianus, ut in aliud matus incuit deuoluantur: Nosfratre culpa fictimus, inquit, ut malos expeditat esse, dum duci nuntius nos bonos studeamus, & benignos. Ita fugias, ne preter casam, qd[em] auium. Verba sunt Demophonis sensi semet accusantis, quod dum auari famam, plus satius cupide studebat effugere, studit reprehensionem incurrit. Donatus ad agij metaphoram hic ad modum enarrat, si modo cōmentum hoc Donati uidetur esse. Ita fugio, ne tua casam preterieritis, qui sit tibi utrum exceptaculum. Aut ita fugias, ne preter casam, ubi custodiri magis, & prebeat de fur, & multari uerberibus potest. Aut uerbatur erat, inquit, fur exigitans, & interea prouidentis, ne ante casam transeat, ne in preteriendo etiam inde aliquod rapiat. Hanc ueluti distinctionem, incerta, ac uaria conjectantium quis fitret, nisi uideremus & iuriis interpretibus, & Grecorum adagiorum enarratoribus hinc eundem esse morem. Primum interpretamentum mibi magis arredit. Quidam enim calore fugiendi, etiam ea pretercurrunt, ubi commode poterant quiescere. Quid uicis uoce Greci οὐδέποτε, uocant, id est: perperā preterire, ac preteriehi, ab eo, quod amplectendum erat, aberrantem. Opinor ad hoc adagium reflexisse Lucianum in Nigrino, cum scribit: γε τοι δε τοι τοις πρωτοφίαις καὶ καρδιάσιοις λεγούσιν, τὸ δὲ πρώτην λεγόμενον, τὸ δέ δεύτερον λεγόμενον, τὸ δέ τρίτον λεγόμενον, id est: Et hoc quid in tragedijs & comedijis dicitur: iam ex preter casam incitati.

Euitata Charybdi, in Scyllam incidi.

III

τὸν χαράκην μὲν πρυγάω, τὴν σκύλλαν διέπειστον.
Iambici sunt dimetri ἀρχέφαλοι, quos calus ne effuderit, an oris finiterit incertum. Horum hic est sensus: Euitata Charybdi, in Scyllam incidi, hoc est: dum uito gravius melius, in alterum diversum incidi. Sumpiu ad agium ad Homerica fabula, que narrat Vlyssen, dum metu Charybdis propius ad Scyllam nauem admetuit, sex et comitum suorum numero perdidisse. Quidam autem Scyllam Ni[li] Megareum regis fuisse filia, que propter auctum crinem ademptum patri, in monstrosum locum conserfa sit, ut meminit Pasianas in Corinthiacis. Cui uidetur afferri Vergilius in Bucolicis, cū ait:

Quid loquar, aut Scyllam Ni[li], quam fama secuta est?

Candida succinctam Larantibus ingua monstris

Ah timi nos nautas canibus lacera se marinis?

Scriuus indicat Scyllam Phorei, & Cretheidis nymphę fianissimam. Hanc cum amaret Glaucus, Circe, que illius amore tenetur, quod eum in Scyllam propensiorem esse uidebat, fonte in quo nymphę laurea consueverat, magicis uenis insegit. In quem cum illa descendisset, pubetenus in variis mutata est forma. Nam id Circe peculiare, in serum figuram homines uerteere. Horrens itaq[ue] suum deformitatem, se se in mare precipitem dedit, ac fabule prebeat argumentum. De rei ueritate, diuersa est scriptorum opinio. Salustius putat esse sacrum in mari prominent, quod procul uisentibus muliebrem formam imitatur, in quod illi fluebunt, quoniam et litorum eiusdem, et carum latratum uidentur imitari, sinxerunt illam à pube huiusmodi feris succinctam esse. In Graeco-

runt commētaris inuenio trivem fuisse quandam mira persicatis, cui nomen fuerit inuditum Scylla, Σκύλλα οὐ επι, quod bac graffantes pirate, mare Tyrrhenum, ac Siculum infestari, reliquiasq[ue] naues quoiquot preterierint, diffolarent: atque hinc natam fabulam. De Charybde uero, narrant poterum fabula, bac formam fuisse uor accisa, que quod Hercules boues rapuisse, a Ioue fulmine ista, in mare precipitata est, et in huic ino de ueram nonrum, quod adhuc pristinam seruat natura. Absorbi enim uniuersa, quaeq[ue] absorbit, ea circa Tauronitanum egreditur, ut Salustius est auctor. Vnde tanquam proverbio scortum uorax, & auditiatis nunquam sattate, Charybdis appellat Horatius:

Ab miser

Quanta labor a in Charybdi,

Digne puer meliore flamma.

Scriuus at Scyllam in Italia esse, Charybdis in Sicilia. Vergilius in Aeneidos libro tertio transiit hunc inter duo pericula angustum eleganter describit: Hec loca, inquietus, uia quondam uasta conuulta ruina, Tantum ea longinquia ualeat mutare uetus, Disluisse ferunt, cum protinus utraque tellus Vna foret: ueni medio ui pontus, & undis Hesperium siculo latus abscedit, aridaq[ue], & to bes Littore diuicias, angusto interluit estu. Dextrum Scylla latus, leuum implacata Charybdis Obsidet.

Et idem alibi.

Inter utr[um]q[ue] uian leti discrimine paruo,

Ni teneant curiosus.

Homerus Odyssee, M. periculum utrumq[ue] multis uerbis desribit, facitq[ue] Circe adamantem Vlyssen, ut ad Scyllam potius infelix ad casum, quam ad Charybdis, proprie te qd[em] pretest sex e socijs desiderari, quam pariter omnes interire, declarans nimuram plus discriminis esse in Charybdi, quam in Scylla.

Μή σύ γέ κεῖθε τύχοις θετε δοκειν κατειν, Οὐ γάρ κερύνουσαν δύναται κακόν, οὐδὲ τίνεισθε μη, Αλλὰ μέραν συνέλαβε συντέλεια πεπλακύνθει. Νίκα τορέσθε γέ τέλος, η πετούσι φέρεται δέ, Εξ έπειτα γέ νιν ποικίλουσι, η δύμα πάντας. id est:

Abiit ut illic tum fuerit, cum fuicibus undas

Illa rebus erit, neque enim est discrimen tanto

Ipsa uel eripiāt Neptunus, uerum age Scylla,

Victus scopulo celeri preteriehi casu,

Quandoquidem comites sex multo perdere prestat,

Quam ut semel exitium quicquid fuit, a ueritatem omnes.

Adagio triuariam utilicevit: nel cum admonebitus, siquidam in eas rerum angustias deuentum fuerit, ut circa dispensandum discedi non queat, è duobus malis, id quod lenius est, eligamus, si delicit Vlyssis exemplo, & magis in eam uergamus partem, ubi minus sit iactura. Quod genus, si quis patiteret ex salute, & de pecunia periclitaretur, malit p[ro]prior esse pecunie, quam uite periculo, propterea quod facultatum iactura, utcumq[ue] sarei potest, uita semel amissione, nunquam restituitur. Vel cum ostenderemus negotium, a[n]ceps et periculolum, in quo summa moderatione sit opus, ut in neutrani pecces partem. Huius iam non habebitur ratio, utrum maius sit periculum: uerum hoc tantum intelligitur, ingens urobie discrimen subesse. Prioris exemplum fieri: Memento longe facius esse in dissipendij Scyllam incidere, quam in ualeitudini Charibdim. Praestabilis est in rei pecuniarie iactura,

ictuam, uelut in Scyllam incurvare, quād in infamie Charibidū incidere. Posterioris, hoc cito adūm, ut ita populo stu-
das, nō principis offendas animum. Cante, circumfēcē que
rē gerito, memor tibi inter Scyllam & Charybidiā esse cur-
sum. Tertius fuerit modus, si invertas, hoc pacto: Dum parū
eruditus uideri times, in arrogātis opinionem incurrit, hoc
est, planē quod dicitur dum Scyllam uides, in Charybidiā in-
cidisti. Celebratur apud Latinos hic uerſiculus, quo cuncta na-
tus autore, nam in præſentia non occurrat:

Incidit in Scyllam, cnpens uitare Charybidiā.

Fumum fugiens, in ignem incidi.

Kέπτων γάφυον εἰς τὸν πήγετον, id est: Dum uito sumum, flammam in ipsos decidit. Senarius est prouer-
bialis superiori sententia finitimus. Lucianus in Necyomatia,
έπειτα δὲ ἐμαυτῷ ἐξεῖσθαι φαστοῦ τοῦ το- κέπτου βιβλόπλιθο, id est: Ignorauerit autē, quod luxu-
prouerbiuſ ex fimo in ipsum ignem compellere. Vitius &
Plato lib. de rep. oſtauo, cum ait populū, dum recusat inge-
niū seruire, quasi uitato fimo, in flammam incurvare, uidelicet,
ut seruis citam ferire cogatur. Huc allusit Horatius, cū
at in sermonibus:

Nan frustra uitium uitaueris illud,

Sit te aliò praūam detorferis. Et in arte poētica:

In uitium ducit culpe fuga, si caret arte.

Plutarchus, πρὸς διορθωταῖς, τῇ δὲ νεωτερᾷ συμβέβηκεν
ἐπεχνῶς φύγοντα κάτερον τῶν οἰκίας, ἐις τὸν ἀμβλάδην
ἴαντι, id est: Incepit autem urecūdite illud hanc dubie acci-
dit, ut fumum fugiens infamie, in ignem coniugiat se, id est,
in aliud māius.

Latum unguum, ac similes hyper-
bolæ prouerbiales.

Transuersum digitum, aut unguum discedere, frequenter
est apud Ciceronem, pro eo, quod est quād minima ſpacio.
Est autem festiuſ metaphorā, quoties his uerbis, perſecutam
imitationem, ac plenum indequaque cōſenſum significamus,
ut Academici ait questionem, libro ſecondo. Ab hac regula
lambi nō licet, trāſuersum, ut aiunt, ungue diſcedere. Ibi dē:
Vbi enim aut Zenocratiſeſequitur, cuius libri ſunt de ratio-
ne loquendi, multi et multum probati, aut ipſum Aristote-
len, quo profecto nihil eſt acutus, nihil politus. A Chrysip-
po pedem nunquam. Loquitur de Antiocho, qui reliqui con-
tempnit, Chrysippum per omnia ſequetur. Idem ad Atti-
cum: Mibi certiſiūm eſt ab honestissima ſententia digitum
nunquam. Rorſus ad eundem, libro decimotertio: Curandum
eſt, atque hoc in omni uita ſua quenque, a noſtra coniugientia
transuersum ungum non oportere diſcedere. Idem in epilo-
giſ familiaribus. Urgeigitur transuersum ungum, quod aut,
à ſtilo. Sunt illa quidem minus figura, ſed tamē prouerbia-
lia, que loquitur Plautinus Euclio in Aulularia: Si tu hercle
ex iſtobac loco digitum trāſuersum, aut ungum latum exce-
feris. Et Cicero in Verrem: digitum non diſcedebant. Idem
ad Atticū, libro decimotertio, epiftola prima: Pedem adhuc
euilla ergoſi non ſunis, ita magnos & afſiduos imbrebus ha-
bebamus. Atque hunc imitatius diuinus Hieronymus: Et apo-
ſtolice uoluntatis ſequentes uerſigia, ne punclo quidem, ut di-
citur, atque ungue transuerso, ab illius ſententijs recedamus.
Metaphora partim ſumpta uideatur ab ijs, qui tabulan, aut
ſaxum, aut ſimile quippiam digitis latis meiuentur, quoties
exquisite ret modus ſpectatior, nam reliqua cubitis metri ſole-
mus. Minima mensura ūum, latuſ digitus eſt. Partim à inge-
rum mensuris, qui ſtadijs, paſibus, & ut minima meſura,

pedibus, ſoli ſpacium metinuntur. Vulgo etiam nunc dicunt,
culmū latū, ſimil figurā pro eo, qđ eſt ne tantulū quidem.

Pedem ubi ponat non habet.

Vnde et illa prouerbialis hyperbole duela uideatur apud
Ciceronem frequens: Pedem ubi ponat non habet pro eo, qđ eſt,
ne tantulum quidem agri. Lib. ep. ad Atticum xiij. Arioe-
barzani filius Roman uenit uult, opinor, regnum aliquod
emere à Cæſare. Nam quomodo nunc eſt, pedem ubi ponat in
ſuo non habet. Idem Philippicarum ſequenda: Quid erat in
terris, ubi in tuo pedem poneres? Rorſus libro ſeptimo, ad
Atticum: pedem in Italia uide nullum eſſe quād in iſtis po-
teſtate ſit. Conueniet autem in hominē inſignite tenuem, atq;
inopem, cui ne uerſigium quidem pedis ſit in agrorū poſſe-
ſionibus. Apud eundem eſt iocus in fundum, quem poſis mit-
tere funda.

Iterū eundem ad lapidē offendere.

Διց ποδὸς τὸ πατέρος ἀρχέρειτηνέρει τὴν ποδοῦ. id est:
Iterum ad eundem turpe lapide impingere. Senarius elegās,
ac puerialis refutor à Zenodoto in collectaneis adagiorū.
Cicer. epift. fam. lib. x. Culpa enī illa, bis ad eundem, uulga-
re reprebenſa prouerbio eſt. Cuiuslibet libro triſtū ſecondo:
At nunc tanata meo comes eſt infanſia morbo,

Saxa memor refeſo rorſus ad idem pedem.

Vſupratio ab Aufonio in epiftola quād: Etenim, inquit, po-
poſefiſti tu, ut tua epiftola, ad eundem lapidem bis offenderes.
Ego autem quecūq; fortuna eſt, ſemel cruceſcere. Eſt autem
bis ad eundem: lapidem offendere, iterū eadem in re pec-
care. Nam primus error, uel Greco adagio uenit meretur,
Iteranti culpan, uenit dari non ſolet. Inter Grecaſicas ſen-
tentias celebratur & haec:

Διέδει αὐτοτέρον τὸν ποδὸν ὅπου ἀνδρός σοφοῦ. id est:
Sapiens hanc eſt bis in eodem labi.

Extat & Græcum epigramma, incertum cuius,
Εἴτιες τεττάρες γύμνας, πάλι αὐτῆς λεπτοῖς ἀνώνει
Νευρός παλάς διց βιθύνει ἀργαλέον. id est,

Altera coniubium experto cui ducitur uxor

Hic ſratela repetit & quora ſearuare.

Fertur & Publilius Mimus, non alienus ab hac forma:
Improbè Neptuni accusat, qui iterū naufragii facit.
At Scipio sapientē ſemel quidem errare permittit, ut dicat
οὐκ ϕύλων. id est. Non putaram.

Eadem oberrare corda.

Horatius in arte poētica, ſententiam hanc diſſimilem, diſſi-
nili metaphorā extulit: Et eithare dūs inquiens,

Ridetur chorda, qui ſemper oberrat eadem.

A cantoribus diuina trāſlatio eſt, quibus uel hemiter fidū ſit,
in iſi dē fidibus ſepiuſ peccare. In eos igitur cōcine dicetur,
qui uel in ſimili re crebrius peccat, uel culpā candē iterū. atq;
iterū cōmittunt. Primus enim lapsus uel caſu datur, uel im-
prudentia: iteratus ſtultitie tribuitur, aut inſtititie.

Non tam ouum ouo ſimile.

Extant apud autores aliquot ſimilitudinē adagia. Quo-
rum de numero eſt: Non tam ouum ouo ſimile, de rebus indi-
ſcretæ ſimilitudinē. Cicero Academic. queſt. libro ſecondo:
Vidēſe, ut in prouerbio fit, ouovum inter ſe ſimilitudo: Te-
men hoc acceſpimus. Deli ſuſſe complureſ ſaluis rebus illis,
qui gallina dñeſere queſtus cauſa ſolvent. Ii cum ouum inſte-
xerant, que id gallina peperiffet, dicere ſolabant: Neque id
eſt contra nos. Nam nobis ſatis oua internoscere. Idem pro-
uerbiuſ refutor & à Fabio Quintiliano. Vſupratio &
Seneca in libello, quem in Claudium imperatore luſit.

Non tam lac lacti simile.

xi

*I*dem pollet, & Plato usurpat in Amphitryone: Neque lacte lacti magis est simile, quam ille ego similis est mei. Dicitur à Sofia de Mercurio, qui huius assertum perferat figura. Idem in Milite, tam simile, quam lacte lacti est.

Non tam aqua similis aquae.

xii

Eando iam obtinet, quod usurpat Plautus in Menechmis, nec aqua aquae, nec lacte lacti, crede mali usquam similes, quam hic tu es, tuus huius. Ad hanc formam & illud ex eadem scena: Tam confundis est, quam potest speculum tuum. Rursum in Milite. Nam è summo puto similes nunquam potest aqua aquae sumi.

Quām apes apum similes.

xiii

*H*is M. Tullius illud etiam adiungit in Academicis quest. Ut similes sunt, & cua ouorum, & apes apum. Vbi iocatur in Democriti mundo, usq; quaq; similes inter se.

Acanthia cicada.

xiii

*A*κανθίς θέτει, id est, Acanthia cicada. In indoctos atq; infantes, aut musices ignorari proberbo solitū. Autor est Stephanus Byzantius texta oppidū Aetolia Acanthum cicadas albi vocales mutari esse, atq; hinc ortum adagium, cuius auctore citat Simonides. Plinius naturalis histo rie libro undecimo, capite uigintiseptimo, scribit in agro Rheginio cicadas omnes silere, ultra flumen in Locris canere. Idem testatur Pausanias libro rerum Eliacarum secundo. Strabo libro Geographie sexto, referit Rheginum agrum à Locrensi dirimi fluo, cuius nomen Alex. Cicadas autem, que in Locrensi uentienti ripa, sonantes fridere, cum in Rhegina sint mute. Huius rei hanc esse causam cōiectat, quod Rheginorum regio, cum sit umbrosa atq; opaca, cicadarū pelli culis humore torpefacta. Eadem in agro Locrensi quod sit aprica, solis aera factas estu, fridorem aptius emittere. Anges autem mir aculum Rheginensem cicadarū, etiam fibulose celebrata vocalitas uicinorum. Nam idem Strabo Timeum citat auctorem quondam in Pythiorum certamine Eunomum Locrensem, & Rheginensem Aristonem, in canendi certamen uenisse. Aristonem Apollinem inueniōtē Delphicum, ut sibi canenti foret auxilio, quod à Delphis Rheginenses olim essent profecti. Eunomus respondit, Rheginenses ne certandum quidem omnino de musica, apud quos cicada vocalisimum animal, uoce careret. Vt q̄c certantibus, cū in Eunomi cithara, una inter canendum chorda frangetur, cicada superuolans astutus, ac uocem altoqui defuturam, suo cantu supplevit. Atq; ita uictor declaratus, statuam cithare di posuit, cum cicada cithara incidentem. Huiusmodi ferme tradidit Strabo.

Eadem pensari trutina;

xv

Eadem pensari trutina, id est, eadem lege. Horatius in sermonibus:

Hac lege in trutina ponetor eadem. Idem in epistolis: Romanī pensant eadem Scriptores trutina.

Conventi cū illa iureconsultorum regula: Patre legem, quā ipse tuleris. Sine ut eo pacto tecum agatur, quo tu cum alijs egeris.

Persius:

Examēnq; improbum in illa

Castigē trutina.

Huc simillimum, ad eandem exigere regulam, "οὐδὲ σαβύδη, id est, equali trutina, sine lance. Plutarclus: Ἀλλ' οὐδὲ σαβύδη τεστή κατὰ προτεταμένη μάλιστ' εἰς τεστήν τεστήν. id est. Sed aqua lance omnibus, addita mali tia seu plumbum recte detrahit.

Zonam perdidit.

xvi

Zonam perdidit. Caphrenē prouerbium in ὁρούματε, id est, eos qui nihil habent numerorum, à Græca quadam fabula tractum Acron admonet. Porphyrius à multum confitudine, qui quicquid habent, in zona fecū portat. Cuiusmodi sane homini per quā uenustē describit Lucilius citate Nonio: Cui neq; iumentum est, nec seruus, nec comes ullus, Bulgan, & quicquid habet mammorum, secum habet omne. Cum bulga coeat, dormit, latet, omnis in una. Spes hominis bulga, haec devincta est extera uita. Nam bulgan appellat Lucilius folliculū, sive crumenam, & faciem de brachio propendente. Sic enim er Horatius: Suspensi leuo tabulas, loculosq; lacerto. Tameſi Fefius Bulgan Gallicum uocabulum autem, Cōſi mili modo Gracchus loquitur apud Celliam: Cum Roma profectus sum, zonas suas plenas argenti extuli, eas ex pronicia inaneis retuli. Horatius in epistolis: Ibi cō quō uis, qui zonam perdidit. Plautus in Poenulo: Tu qui zonam non habes, qui in bac uenisti uerba, aut quid queritis? In quibus Plauti uerbis duplex est allusio, & ad uitem Poenorum more diffringit, & ad pecuniam, que in zona gesfatur, circa quam in urbe sumptuosa non sat commode uiuunt. Peccennius Niger apud Spartanum uertuit, ne malites zonam fecū deferrent in bellum, sed si quid haberent pecunie, publice commendarent, receptori post prælium, simul & ipsi luxuriae materiam cripiens, & hosti prædam si quid aduersi eueneriset.

Cocta numerabimus exta.

xvii

Cofia numerabimus exta. Dionedes grāmaticus, ubi pro uerbiū definit, hoc exempli uice subiecit. Cuius hunc ad criti bit esse sensum, ex euentu sciens. Huic confinis color ille comicus: Res indicabit. Nam ut ait Ouidius:

Exitus acta probat.

Et apud Græcos, cūdō δίδει, id est, ipsares indicabit.

Multa nouit uulpes, uerum echinus

umum magnum.

Πολλά οὖδε ἀστάτα καὶ ἔχινος ἐπι μάλα. id est, Ars multa uulpi, aſtū echino maxima.

Zenodotus hunc senariū ex Archilocho citat. Dicitur in astros, & uarijs consutis dolis. Vel potius ubi significabimus, quoſdam unica aſtū plus efficere, quam alios diuerſis te chnīs. Nam uulps multijugis dolis se tuerit aduersus uenatores, & temen hauſaro capit. Echinus, quem opinor herinacum esse, nam hoc loco de terreſtri, non de pice fit mentio, unica dant exat arte, tutus est aduersus canum morbus. Si quidem spinis suis seneti inuoluit in pile ſpeciem, ut nulla ex parte mortuipendri queat. Citantur apud eundem Zenodotū huiusmodi quidā uulps ex Ione Chio, tragicō poēta. Quos eodem, ex eoden citat in sermonibus conualibus Atheneus ē tragedia, cui titulus Phoenicia:

Ἀλλ' ἐπι μάλῳ ταῖς λεόντι Θῆναις,

καὶ ταῖς ἔχινας μάλῳ ποιζοῦσσε τέχνας,

Οὐ τὸν ἄλλον θείον δομήν μάλη,

Στρέψαλος ἀλλοφένοντων εἰδίσας δέμας

Κέται δικέπετε μηδὲ τίτειρε μάλον Θ.

id est,

Leonis artes in ſolo ſane probo

At magis echini compro miseros dolos,

Qui ſimil odorem beluarum ſenſit,

Se contrahit spinis operto corpore,

Tutus, iacens, morbiq; taluq; omnian.

Refertor prouerbium, ac ſimil ad cārmen alludit Plutarclus in cōmentario, cui titulus Πότερα τὴν γῶν φουτιμάτερα,

i X̄στεια

χρύσους ή θελάσιας, id est, Vtra animantia prudetiora ter
restria, an marina. Eius uestra subscripta: Tōp ή χρυσοίων
ἐχίνοις ή μηδὲν πτερόν τὸν ἄμφων γολφούν φυλακήν ποτε
μένει τετράποντα.

Πολλά τοι διάδηματα τοι εχίνον Θέου μέγα.

Προστάσιον γολφού τοι φασιν οιον
Στρόβιον Θάμφον τοι πανθεόν εἰλίθασθε μαλα,
Κέται τοι γε τοι στρατηγόν τοι. id est,
Iam vero terrestre echinorum in tuenda, seruandaq; inco-

luntate sua solerter, proceru locum fecit;

Ars maria vulpi, ast una echino maxima.

Siquidem cum impetratur à feris, quemadmodum aiunt,

Velut omne spinis corpus oblongus suis,

Tutus iacet, sic ut nec ore tangier

Villa queat ratione nec morderier.

Seb omnium copiosissime huius animalium ingenium et astute-
tiam describit Plinius, lib. 9. cap. 37. Preparant, inquit, et
herinacei cibos, ac volutatis supra iacentis poma, affixa spina-

nis, unum non amplius ore tenentes portant in causas arbo-
res. Idem mutationem aquilonis in austro, condentes se in

cubile, preseguunt. Vbi vero sensere uenient, contracto ore,
pedibus, ac omni parte inferiore, quararam et innocuā ha-
bent lazingem, convoluantur in formam pilei, ne quid com-

prehendat posit praefer aculeos. In desperatione vero urinam
ex se reddunt tabificari tergori suo, finisq; noxii. Reliqua

qui cupiet cognoscere, è loco quem indicauimus, petat. Hæc
ad prouerbij sensum potissimum attinebant. Celebre est et

piscis echini ingenium, qui se uenient maris praesagj, corre-
ptis lapillis operit se, ut mobilitatem stabiliat pondere, ne

nimis pulsatione atterat spinas, quod apertientes nauta, plu-
ribus mox ancoris nauigia infrenant. Autor Plinius libro no-

no cap. 31. Vulpem autem ueris pelle esse, uarijs instructam
artibus, cù dñi complures apologi, tum ille peculiariter indi-

cat, qui referunt à Plutarcho in moralibus. Cum aliquando
pardus vulpem pre se contineat, quod ipse pellit habet

omnigenis colorum macula, uariebat, respondit vulpes, sibi id decoris in animo esse, quod illi esset in teste. Neq; vero

paulo satius esse ingenio prædictum esse uastro, quam eute uer-
sicolore. Græci solerent, ac uarijs armatum dolis, ποικιλοφονα uocant et τουρδούσι, Latinu uafri et uer si-
pellent. Narratur et aliis quidam apologus, ab hoc prouer-
bio non multum ab ludens. Cū aliquando uulps in colloquio,
quod illi erat cum teste, iactaret sibi uariis esse technas, adeo

ut uel per am haberes dolis refutari, teste aueru respondet
sibi uicaria duntaxat arte esse, cui fidetur, si quid existeret

discrimini, inter confabulandum reperire canu accoruentum
tumultus auditor, ibi scis in arboreu ditissimam subfiliit, cū

uulps interiu in canu agmine cincta capit. Imuit fabula,
præstabilissus esse nonnunquam unicuum consilium, modo id

fit uerum et efficax, quam plures dolor, consiliaq; fruola.
Veluti si quis pauper multiq; artibus sollicitaret animum

puelle, dues autem unum hoc haberet, quod est apud Oui-
dium, quantumlibet accipe, recte dixeris:

Πολλά τοι διάδηματα τοι εχίνον Θέου μέγα.

Simulare cupressum.

XIX.

Horatius in arte poetica, Et fortasse cupressum
Scis simulare, quid hoc, si fractis enat expes
Nauibus, are dato.

Aeron prouerbium esse admonet, ortum ab imperito quopia
pictore, qui præter cupressum nihil nouerat pingere. A quo
cum naufragus quidam petiſſet, ut tundit suum exprimeret,

ac naufragium suum depingere, interrogavit ille, num ex ci-
prefjo uellet aliquid adiici. Res ea primum in iocum : deinde
etiam in adagionem abiit. Concinne uspabitur in eos, qui
quod didicunt, id ubiq; intempestivater incidant, cum ad
remobil attineat.

Flammina fumo est proxima.

XX

Apud Plautum extat in Circuione: Flammina fumo est pro-
xima. Commonet adagium periculum mature fugiendum esse,
quiq; malum euitare cupidat, et ut andam prius occasionem.
Vt quia corrumpi nolit, ab improborum abstineat consuetudi-
ne: qui cum puella cubare nolit, ne det osculum. Nam et illud
prosternit addit poeta, siuon comburi nihil potest, flamma po-
test. Fumus enim indicum est flamme mox eruptore.

Ad rectum res redit.

XXI

Terentius in Phormione: Operatus ad resumum mihi quide-
res rediit planissime. Hoc adagio summa rerum deffractio si
gnificatur. Nam in hac solent quidam amentes ad laqueum
confugere. Iuuenal.:

Ferre potes dominam salus tot resibus, ullam?

Eodem pertinet etiam illud, suspendo deligenda arbor.

Paupertas sapientiam sortita est.

XXII

Poeta τοι τῶν σολεῖας λόγος, id est, Paupertas sapien-
tiam sortita est. Zenodotus citat ex Euripide. Alij tribunt
Ariston. Ignava est sapientia, uerum inopia, multarum ar-
tuum repertrix est, id quod ipsi auctat apud Aristophanem in
Pluto, artium omnium inuenientem sibi uedicans. Vergilius:
Labor omnia uincit

Improbus, et duris iugis in rebus egestas. Ouidius:

Ingenium mala se mouent. Persius:

Magister artis, ingeniiq; largitor Venter.

Circumferit hic quoq; uerisculis apud Grecos:

πολλῶν δὲ λιμος γίγνεται αὐτοῖς καὶ θάνατος Θ. id est,

Magistra multorum improbabilis existit fames.

Xenophon προπολιτειαν, σολεῖαν αὐτοδιδάκτην.
Ἐδεινά τοις λόγοις πειδεῖσθαι τοις ἐγγίζοντας, hoc est, sapientia, que circa doctorem contingit, etenam quod
hec persuadet oratione, ad hoc illare ipsa compellit. Theoc-
ritus in pescatoribus:

Απειρα τὸν ὕπορτα μόνα τὰς τέχνας ἔγγισε

Αὐτὸς τῷ μοχθοῖ Διὸς δοκεῖται. id est,

Vnic a paupertas Diophantes excitat artes

Ipsa laborandi doctrix, studijsq; magistris.

Huc spectat et illud, quod Iupiter aurei seculi tam paratam
rerum copiam submout,

Vt uarias suis meditando extenderet artes.

Item Minus ille, non inelegans:

Hominem experiri multa paupertas ubet.

Potes et illue referri prouerbium, quod uidemus accidere,
nescio quomodo, ut penes Midas, et improbos homines sit

opulentia, doctijs probiq; ferre tenui sunt fortuna. Quia quidē
de re extant duo problemata, Aristotelis titulo, quorū alte-

ro rogat, qui fiat ut paupertas apud probos uiros plerūq;
uerjetur. Redditq; huius rei uarias causas, siue quod impro-
bi per fas, nefasq; malunt parare diuitias, quani eum pauper-

tate contubernium diutuum habere; proinde fugit illos, qui-
bus uideatur maximorū flagitorū occasio futura, ad illos

deslelit, quos existimat sepe recte, modeste, usuros. Sive,
quod inops et uirum et consilium, quippe formam plus aucti-
lii sibi futuram sperat apud τολμῶν ἀκένεας ἀνδρεας, ut ha-

bet prouerbium. Sive, quod cum ipsi siu mala, malos uitat, ne
si τοις τρισ, id est, malū accesserit malo, tam fiat into-

lerabile

teribile, atque immedicable. In altero rogat, quid in causa sit, ut opes a malis feri possideretur, non ita a bonis. An qua causa sunt, inquit, et id errant in delectu? Hec quoniam potesten aut sophistiken sapienti, magis quam philosophi, preferunt serum, uix mibi si uerisimile, ab Aristotele sive profecta. Quod autem dixit de cœcis diuitijs, id sumptum est potissimum ex Aristophanis Pluto. Quo in loco, Plutus, qui deus est diuitiarum, rogaat, unde cœcitas malum obtigisset, respondit ab hunc modum:

Οὐεῖς μέ ταῦτα οὐδείς πάσχειν φύοντα.
Ἐπω γαρ ἐν μεράκιοι, ἀπελθόντες
οὐεὶς τούτοις εἰσὶ οὐδὲ κοσμίας
Μόνης βασιλεὺς, οὐδὲ εἴμι ἐπώνυμος τυφλός;
Ινα μὰ διαγνωσκομενοι τέτων μαλένα.
Οὐτως ἔπειτα ποιεῖ κεκοστα φύοντα. id est,
Hoc me malo multauit ipse Iuppiter
Rebus uidelicet iuidentibus mortalium.
Nam olim puer ministrabat id fore, ut ad probos,
Doctos, modestos, tantum adirent: at Iuppiter
Oculos in hoc acutem, ut ne quenquam
Horum licet iam muti dignescere.
Adeo bona ille frugis inuidet uiris.

Hunc locum imitatus Lucianus in Timone confamilia quedam de Pluto narrat, quem non eorum modo facit, uerum etiam claudit: cœci quidem semper, ac cum demum claudicantem, quiescit ad bonus uiros mititur, aliis perniciemus.

Ollae amicitia.

XXIII

Χρήσις Οἰαί, id est, Olla amicitia. In amicos istos uulgares quadrabit, quos patina, non benevolentia conciliat.

De cuiusmodi Iuinalis:

Te putat illi fua captiuu[m]dore culine,
Nec male coniecat.

Hos arcane literæ, mensē amicos nominant. Plutarchus iest in libello cuius titulus: Quo pallo dignoscas adulatores ab amico, id genus homines, αὐτολημονεῖς νοῦς ξερῆς, vulgo dici solitos narrat, quod ventricis, cibis causa diligunt, non ex animo: quibus tunc prestat sunt quoties audiunt, Καὶ ξερῶς θέω. Nam Aristophanes grammaticus apud Atheneum libro non tradit locutionem manuum, que precedebat cornam, vocari Καὶ ξερός, à corna, νικητός. In eodem, ni fallor, dictum est illud a Menandro Comico citate Athenœ: Οἱ δὲ Καὶ ξερῶς λαβόντες πομπεῖσοι Θεοτοτι, id est, Mambus ut data est aqua harent, tunc amici maxime. E fortius ad hunc malum paromac: Τὸν κυνέα, τὸν Οἰαί, id est, Feruet olla, iuuat amicitia.

Antiquiora diphthera loqueris. XXIII

Αρχαιοτεροι οὐδεὶς λαζαρος, id est, Antiquiora diphthera loqueris. In eos quadrat, qui mugis narrant, aut de rebus nimis priscis, et tāpide obsoletis. Nā diphthera res quedam erat ex prisca illa fibulamētis relata. Sigdē aut, diphtheram pellē fuisse eius capre, que Iouis lactaris, in qua creditū est antiquius, illi omnia scribere, que fieret. Vnde que nec in historiis literis extaret, nec in hoīm memoria seruarentur, et uelut ex Iouis diphthera petita dicebātur. Quin subin de apud Aristophanem, ξερῶς, ταλαιπωρεῖ, id est, prisa aetque antiqua, pro mugamentis leges, quod antiquitas ferè fabulosissima sit opinor, et ξερῶς, pro eo, quod est de liranter, ac scilicet.

Auribus lupum teneo.

XXV

Exiit apud Terentium in Phormione. Antiphoni adolescenti lexor erat domi, quam nec ejective poterat, uel quia non

libebat, quod in eam deperiret, uel quod integrum non erat, cum effe iudicium sententijs addicte, neque rursum retinere quib[us] proprie patris violentiam. Et cum a patre felix dicere tur, ut qui domi posideret id, quod amabat: inquit, quod autem auribus tenco lupum. Nam neq[ue] quo modo amittant in incunio, neq[ue] utretineam scio. Moxq[ue] leno quasi referens parceriam, att fibi idem usu uenire in Phœdra, que neq[ue] retinere poterat, qui nihil noster abat, neque repellere, quod effe improbe blandus, ac montes aiecos polliceretur. Donatus Graecam parceriam Grecis ascribit verbis: Τῷ μέτωπον τοῦ λυκοῦ, οὐ τέχειν οὐδὲ αἰσθαντες οὐαματι, id est, Auribus lupi teneo, neq[ue] retinere, neq[ue] amittere possum. Suetonius in Tiberio: Καὶ οὐδαὶ causa erat metus undique imminentium diuinum, ut sepe lupum tenere se auribus diceret. Plutarchus in precepis ciuilibus: Λύκορού φασι μὲν οὐτον ξερτον, id est, Autem lupum non posse teneri auribus. Dicitur in eos, qui cuimodi negotio involuntur, quod neq[ue] relinquere sit integrum, neq[ue] tolerari posset. Videatur ab euentu quoipam natum, ut alia pleraque. Aut inde certe, quod ut lupus, auribus quippe per longis commodis tenuerit, ita lupus quod aures habet pro corpore breviores, teneri ijs non potest, neq[ue] rursum circa stramnum periculum ē manibus dimitti, belua tam mordax. Cecilius apud Asulum Gellium canendi sententiam, sed circa metaphoram exultit. Nam hi sunt, inquit, amici pessimi, fronte bilaro, corde tristi, nos neque ut apprehendendas, neque ut amitas, scias. Huc allusit Theognis, etiam si alienus:

Αργελέως μοι θυμός ξέρει τοῖς θυλότητι

Οὐτε πολλούς οὔτε οὐλέμη τανακτου. id est,
Pectora nostra, tui quā mire amor afficit, ut quem

Non oīsque queam, sed oīsque queam.

Vnde uideatur illud effigium:

Nec tecum possem uuere, nec sine te.

Referunt et A. M. Varro pro exemplo adagionis: Auribus lupum teneo.

Necessarium malum.

XXVI

Huc finitimum est illud, ξερῶς καὶ θυλότητα, id est, Necessarium malum, de ijs, quos neq[ue] reijcere posse, quod quis basim in rebus opus fit eorum opera, neq[ue] commode ferre, quod uiri sunt improbi. Natum uideatur ex Hibra e cuiusdam apophthegmate, de quo meminit Strabo lib. xiiij. Cum habeat Euthydamus tyrannicum quiddam, multis aliqui nominibus uelis ciuitatis, ita ut cum uitijis uirtutes paria facere uiderentur. Hybræas orator in oratione quadam sic de illo locutus est: Μάλιστα, inquit, ciuitatis necessarium. Nam nec te cum uuere possumus, nec sine te. Alexander item Seuerus imperator, rationales, quos tollere decreverat, posteaquam perpenitus eos citra Reipub. incommodum tolli non posse, necessarium malum appellabat. Huiusmodi fuit et P. Cornelius Rufinus, siue ax quidem et impendit auribus, sed idē egredi imperator, à quo Fabricius Lucinus compilari maluit, quam sub haſta uenire, quemadmodum refert Gellius lib. iij: et Cicero de oratore lib. ij. T orqueri poterit et in uxores, cum quibus incommode uiuitur, sed ab his resipue, omnino confidere non potest. Potest et ad rem accommodari. Veleuti si quis dicat pharmacon, rem quidem molestam, necessaria tonere. Euripiides in Orester:

Ανιστρὸν τὸν τακτὸν, ξερῶς καὶ θυλότητα.

id est,

Molestia cum sit res, necessaria tamen. Non abhorret ab hac forma, quod Plinius scribit, oracio proditū fuisse, lib. 18, cap. 6. Quo nam igitur, inquit, modo

i. nullissime

utilissime coluntur agri? Ex oraculo scilicet, malis bonis. Hoc velut enigmata significatum est, agros quam minimo potest impedio colendos esse.

Non absque Theseo. XXVII

Ov̄. τὸν δικέθα, id est, Haud absq; Theseo. Cum significatus rem alieno auxilio confici. Aut cū significatus rerum omnium communionem ac societatem. Nam Zenodus scribit Theseum permultis uiris fortissimis, in certaminibus auxilio fuisse, quippe q̄ Meleagro adfuit in confiendo apro Calydonio, auxiliatus p̄ Pirithoū pugnanti cū Centauris. Item Hercule cum Amazonibus belligerant. Fabula de auro sic habet: Oeneus Meleagri pater, cum de primitijs anni prouentus dijs libans, Artemidem præteriisset, illa traxi auro immancem in agros Calydonios immisit, omnia populantem, ad quem conficiendum Oeneus præstantissimum quenq; excutit, præmis ad propositum. Inter multos certavit & Meleager, qui et beluanu conficit, sed accersito ad auxilium Theseo. Reliquam fabulæ nibil ad prouerbij sensum attinet. De Pirithoū sic fertur: Pirithoū Hippodamie procus, Centauros, quod effient Iasonē cognati, coniunctio acceptit. Qui simul atq; mero incalauit, Iasonē uiri adserre experunt, coorta pugna, Theseus Pirithoo auxiliū ferens, complevit Centauros trucidavit. De Hercule sic narrat: Cū Euryalus Herculi iniunxit, ut Hippolyte Amazonū regine baltheum adimeret, atq; ille pæta facturus esset profectus, uno semper illi infixa, induit formam Amazonis, famā passionis dissipauit, aduentore hospitem, uel uerius hostem, qui uiolata regina, baltheum, quem gestabat, insigne regni per uineriperet. Quid ubi auditus esset, Amazones in Herculem parant armis. Hercules ratus haec non errore, sed dolo geri, Hippolyta occisa, baltheum abhuiuit. Deinde quo magis ulcisceretur Amazonas, bella eas adortus est, & oppresit, sed Thesei adiutus opera. Refertur hoc adagium, & a Plutarcho in eius uita, significatis: Theseum, sicuti dictum est multis auxilio fuisse, tanen ex plerisq; certaminibus nullum retulisse primum, atq; nullus rei citas autem Herodotū. Alluit ad prouerbium Aristidis in oratione ad Thebanos de auxiliis: καὶ τοιαν ἵστησθε ὅτας ἐδέκεται, οὐδενὸς αὐτὸπ ἀδύωλος ἀγαρών ταυτοτητάς, id est, Cumq; sanè & ipsi Hercule opus esset amico, Theseus illum Athenas deducere refuerit, resfocillatq;. Proinde quoties facinus aliqd' ale no nomine celebratur, alterius tamen opera potissimum perferunt, ueluti si quis liberum suo nomine publicet, in quo sit dexterius alii adiutus opera, concinnu notabitur hoc adagio, oīn τὸν δικέθα, id est, Non absque Theseo. Aut si quis dicat nullam fortunam sibi iucundam esse posse τὸν δικέθα.

Sphæra per præcipitum. XXVIII

Eiusmodi prouerbium referunt ab Eustathio in Iliados Homerū librum secundum, ἡ σφæρα κατὰ προσώπον, id est, globus per declive, sub audiendum uoluit aut mittitur. Perinde est quasi dicatis currentem incitare. Nam sphæra uel suapte sponte facile per locum declivem devoluitur. Nec male quadrabit in eos, qui uite genus aliquod nati sunt, ad quod uidetur esse natura propensi, ut conueniat cum illo, τῷ πρῶτῳ εἰς τελεῖον, id est, equum in planicem.

Magis mutus quam pīscēs. XXIX

Aφωντες τὸν δικέθα, id est, Magis mutus ipsi pīscēs. Prouterbialis metaphorā uel uelut in infinitibus, atque infascidis. Conueniet & in hominē immodeice tactu nūtūtatis, Horatius in Odise;

O mutis quoque pīscēbus
Donatura cygni si libeat, sonam.

Pīscēs enim nullam edūm uocem, exceptis per paucis, inter quos canis marinus, Lucianus aduersus indoctū: μᾶλλον ἢ τὸν ἵχθυον ἀφωνοτέρον εἰ, id est. Imo hero magis es mutus quam pīscēs. Rorius in Gallo: οὐλὸν ἀφωνότερον εἴσαι μετ' ἵχθυον, id est. Multo magis ero mutus quam pīscēs. Vnde Plutarchus in Symposiatis existimat Pythagoricos à pīscēbus abstinuisse, quod hos, quae si discipline domésticos agnoferent propriet ἵχεμενοι, id est, silentiu, quod inter animantium genera pīscēbus est proprium. Nam ceterorum sua quippe uox est. Aues permulta canore sunt, quedam & huius sermonem referunt. Atq; adeo terribiliū quoq; mantisca apud Aegyptios, si pluto credimus. Solis pīscēbus nulla uox. Causam adferat Aristoteles, quod his neq; pulmo sit, neq; arteria, neq; guttur. Etiam si sunt nonnulli, qui sonum quendam ac fridorem adant, quorum de monero sunt delphinus, lyra, chromis, uoca, quem hinc dictū quod uocem edat, Mercurio sacrum, prodidit Atheneus libro septimo, p̄speciū. Verum eum sonum non naturalibus organis uocis edūi putat: sed uel attritu branchiarum, uel ab interioribus, quae sunt circa ventrem. Quanquam Clearchus apud Atheneum tradat pīscēs in amne Clitorio uocales carere branchiis. Plutarchus existimat Græcis ἵχθυοι hinc appetari, quod uocem habeat compressam. Et Lucianus in Halcyone ἔφενεν δὲ τέτοιον νόσον ὁ τούτοις πλούτος, id est, Nam muta sanè, que in aquis degunt. Quanquam Arthenus libro diphysophilarum oītūoū citat autorem Patran, qui prodiuerit in Clitorio amne pīscēbus esse uocales. Item Philostephanum, qui scripsit in fluuio Aorno pīscēbus dicit preciliis uocem esse ferme qualis est tordorum.

Turture loquacior. XXX

Τερόνθα λαλίσθα, id est, Turture loquacior. In garrulos & impendo loquacidos homines dici solitum. Sumpta metaphorā ab auis natura, que non ore tantum, sed etiā postica corporis pars clamare fertur, ob id opinor, quod uocem edens, etiam illam mouere uideatur. Citatur apud Zenodotum ex Plocio Menandri. Aelianus libro duodecimo, capitulo decimo, meminit huius prouerbij, dēque aue utraq; corporis parte loquaci. Theocritus in Syracusani, mulieres quasdam loquaculas, tortures appellant:

Τεγύονες ἐνευερῶντες πλαντάρεισσι τέπεων.

Rana Scriphia. XXXI

Βάλλοντες ἐν στρῖψι, id est, Rana Scriphia. In homines mutos, & carendi, dicendi prorsus imperitos dicebantur. Inde natum, quod Scriphia rane in Scyrum deportatae, non edebant uocem. Et βάλλοντες αἰσθα, id est, Rana Scriphia. Produtum enim est in Scriphi insula ranas mutas haberi. Memint huius rei Plinius libro oītao, capite quin quagesimo clauo Cyrenis, inquit, muta fuerant, illatis ē continentē uocibus, durat genus earum. Mute sunt etiam num in Scriphi insula. Eadem aliō translate carunt, quod accidere & in lacu Thebalia Sicendo tradunt. Quanquam in uigatis exemplaribus cicadarum Scriphiarum mentio fit, non ranarum.

Alij sementem faciunt, alij metent. XXXII

Ἄλλοι μὲν ἀειστοῦσι, ἄλλοι δὲ μέσοντι, id est, Alij quidem sementem faciunt, alij auro metent. Quod citra metaphoram etiam ad hunc modum effertur: ἄλλοι καὶ μορφὴν ὑποντο, id est, ali laborant, ali perceperūt emolumenntum. His simillimiū est illud Fabij dictū apud Luium lib.

ab arte

ab urbe condita, 10. Quam arborē conservissit, sub ea le-
gere alium fructum, id indignum esse dicere. Huc allusit He-
fiodus, cum scribit in Theogonia de fucis:
Ἄλλοτροι κάματοι σφετέρων εγραπέ αὐλόντη. id est,
Atq; metunt ventrem in proprium, fidorem alienum.

Theognis item:

Οὐτε ἐξ αὐτοῦ προκαλεσμόν καί ματοπει μεταδοῖς, id est,
Ante tibi exhaustos alij ne trade labores.
Consimili figura dictum est à Diocletiano nondum Cesare:
Ego a pros occido, sed alter frutus pulmento. Refertur au-
tum in illius vita ad hanc ferme sententiam. Cum Diocletia-
nus apud Tangros in Gallia, minoribus adhuc locis mul-
titus, in capone quadam moraretur, et cum Druidi quæ-
dam muliere familiariter confestitudinem haberet, illacj pars
monium hominis incusaret, ioco, nō serio respondisse fertur,
tum se fore liberatus cum imperator fuerit. Ad hoc illa: No-
li, inquit, locari Diocteliane, plani imperator eris, simus ac
a primum occidatis. Quam quidem mulier vocem omnis arri-
pens uice, studiose fecit a pros in uenatu, haud intel-
ligens uidelicet omnis enigma, quod euentus poeta explicat.
ut. Nam Numerianus imperator, facione Arrij Aprisoceri
sui interemptus fuerat. Qua re prodiita, milites Diocletianū
uincendem creant, et Augustum consulantur. Ille itaque pro
conacione, quo Druidi dictū explereret, Aprum manū sua con-
fudit, addens Maronianum illud:
Aenea magni dextra cadis.

Ceterum interea dum adhuc priuatus ille mulius a pros con-
fecisset, nec affudgeret usquam imperij spes, dicere solitus fe-
riat: Ego nōdū a pros occido, uero alter frutus pulmento.

Aliena facis.

XXXIII

Ἀλλοί γα βάζονται, id est, Aliena facis. Quoties res parū
ex anima sententia cadit. Tr. translatus ab ijs, qui ludunt alea,
quibus iactentibus interdū ea cadit, que manū sunt ad uictō
riā accōmodata. Proinde siquādū frufrutior nos spes, recte di-
cemus, ἀλλοί γα δέχονται. Adagīū refertur à Diogenito.

Aliani querum excute.

XXXIII

Ἀλλοί δέ τοι βάζονται, id est, Aliani querum excute.
In eos conuenit, qui sine fine petunt aliquid: aut qui continen-
ter ab eoden mutuant positudam. Hos hanc adagiobiebat able-
gare, ut nobis omisisti, aliorum aures suis precibus sollicitet.
Parcōtam hunc natūm putant, quod olim mortales glandi-
būs uicilicabant, Cereris uia nonūm reperto. Haec qui queru-
būs excubis colligebant, mercede ad id conducti, balanistas,
id est, glandū collectores, sine glandiaris appellabāt. Qui
siquando circūspicerent, sique glandes etiamdū in arbore re-
lique essent, prætererent, ut iocū acclamabant: Aliā quer-
um excute. Eam uoēt uulgus arreptam ueritatem in prouerbii,
Non inconcūm accomodabitur ad negocium relinquendū,
ex quo iam nihil emolumēti potest capi. Aut mutandū
amicum, qui iam utilis esse desit. Aut præceptorem mutan-
dū, unde nihil est, quod amplius discas.

Nuces reliquere.

XXXV

Nuces reliquere, est omisisti studiis ac magis puerilibus,
ad grauiorā, magisq; seria converti. Perfisi:
Et nucib; faciūs quæcumq; relatis,
Cum sapientis patruos.
Translata metaphorā, uel auctoſta nuptiarū ceremonia, in
quibus ſponſus uxorem ducens nuces ſpargebat, utpote iam
pueritie renuncians. Ita Catullus in carmine nuptiali:
Da puer propere nuces.

Vergilius:

Sparge marite nuces.

Quāquam plinius libro decimoquinto, capite nigromē-
cendo, caſas alias adſert, quānobrem nuces in nuptiāibus
ceremoniis conſuērunt antiquitus adhiberi. Sed preſtat
ipſis reſerve uerba: Nuces, inquit, uigilandas quāquam ex
ipſe nuptiālib; Fec̄enniōrum comites, multū pīces manu-
res uirūſitate, cedemq; portione ampliores nucleo. Necnō
et honor his natūrā peculiariis, gemina protēcti operimē-
nt, puluſtū primū calicis, mox lignei putaminis. Que caue-
ſa et muptiū fecit religiosas, tot modis ſociū mutato, quod
est uerisimilis, quamqua cadendo tripudium, ſonitū fa-
ciant. Festus item ineditā in muptijs à pueris nuces ſpargi ſo-
litas, ut noſe nuptiā intranti donum noſi mariti, fuſiliū eſet
aſpiciū. Addit Seruus, pueros catamitos, cum à turpi ſer-
uitio recedent, ſolitos nuces ſpargere, ſignificantes ſe poſt
hac omnia puerilia ſpēnere. Vel hinc iugitat, uel certe a pue-
rum luſibus, qui nucib; peraguntur, duclūm prouerbium
uideri potest. Nam talis, ac nucib; olim luſitaffi pueros, uel
Horatius teſtiſi eſt, cum ait:
Tē talos Aude nucesq;.

Proinde ad hanc prouerbij formam pertinebunt et relique
ille figure: Nunquam à nucib; recedere. Redire ad nuces.
Nuces abſicere. Nuces intermittere. Nucib; indulgere,
Nuces repetere, atq; id genua alia.

Bis pueriſenes.

Δις πάλαι, οἱ γένοντες, id est, Bis pueriſenes. Vna eſt
ex illis prouerbialibus, inſcriptionibus ſatyrarum Varrois.
Quadrabit in eos, qui prouectiore cū ſint atate, tamen pueri
libus quib; ſtudiis intermētūt, atq; indecor detinēn-
tur. Aut in ſenes etatis uitio defiſiſentes, tanquam iterū in
pueritiam reuelatos. Seneca: Non, inquit, bis pueri ſunus, ut
uulgo dicitur, ſed ſemp̄ ſeruum hoc intereft, quod maiora
nos ludimus. Plato libro de Repub., primo: Οὐ μόνον οἱ οὐρα-
νικοὶ τοιοὶ δις πάλαι γένονται, ἀλλὰ οὐχὶ μεđi-
oētis, id est, Non ſolū iugitat ſenex, ut uideatur, bis erit puer,
ſed ipſe etiam tenetulus. Aristophane in nubibus:
Φθοει, νομίζεις οὐ ταῦτα δέ τοτε τυχόντα είνεις,
Ἐγώ δὲ λατρεύομενοι, δοῦλοι δέ τοῦτος οἱ γένοντες, id est,
Puerorum at id dices uideri, ceterum uicissim
Ego tibi respondero hoc, omnes ſenes bis eſſe pupos.

Sophocles in Peleō:

Πιλέετοι μὲν αἰδηροὶ οὐ καρδεῖς μόνικ
Γραονταγενῶ κανεπαλιὸν πάλιμη.
Ταῦλην γοργοῖς πάλε, δὲ γράσκωρ ἀνθή, id est,
Ego Peleum Araco ſatum, puer in uicem,
Senem puerula, moderor atq; temporo.

Nam iterum puer quiſquis ſenefiat, redditur.
Theopompus. Δις πάλαι οἱ γένοντες δρός τῷ λόγῳ,
id est, Pueros bis eſſe ſenes, recte dicitur. Plato: Αἴων εἴκε-
δις ἡ γένονται ἀρ πάλαι γένονται, id est, Similis uideatur bis ſeni-
puer ſenex. Antiphon: Γρανθοφίς ποσθοίκη παύλωρφ-
φία, id est, Senem nutrire, perinde eſt, quaſi nutrices pueri.
Lucianus in dialogo, cui titulus: ταῦτα κρόνοι. Οὐτα-
γονται τοιοὶ θροιμαριαὶ ἐπαλαθένουσαι, οἱ φυσι παλίμ-
παλάται τοὺς γένοντας γένεδαι, id est, Sic enim fit, ut
uerum uideatur adagium, quo dici ſolēt, ſenes rursum repue-
rificere. Huc pertinet quod libro de lingua Latina tertio ſcri-
bit Varro, identidem in Atellanis habet pupum ſenem, quod
Oſſi ſuapte lingua uocent caſtar. Nam ueteres pupum, pue-
rum uocabant. Neq; uero prouerbium idco tantum eſt dictū,
quod ſenes et atis culpa defiſiſcant: uerumtā quod omnibus

i 3 modis

modis in sensibus iam velut exacta nita ad initium recuperare uidetur, quemadmodum scite dixi. Aristoteles in problema quodam, in quo queritur, quoniam pacto sint accipitenda, que priora dicuntur, ac posteriora. Primum enim reddit albor simili et raritas capillarum, quorum utrumque pueris familiariter, deinde balbuties, sicut altera infans. Preterea gingua exarata dentibus, aut exire per paucis, et eis uacillantibus inserviat, quod et ipsum cum infantibus commune. Quintam sensibus omne corpus ad puerilium decrevit modum, confinialis uirtus imbecillitas. Iam uero cibi quoque consumules, utriusque congruent etati. Postremo morum impetua, leuitas animi, et hoc ipsum, nihil sapere, in sensibus infantiam quandam restringe uidetur. Autor est enim in Politicis Aristoteles, post annos duodequinquaginta ingenio iugorum evanescere. Quia propter Euripides in Bacchis ait:

τό γέγερος ὑπὸ μὲν εἰσοδῷ νοῦ καὶ ξέποι. id est,

Vestram ubi senectam uiderit mentis indigam.

Vnde fit, ut senes pueris more delectentur, quasi similes iam ad similius amorem propensi.

Sexagenarios de ponte deiçere. XXXVII

Sexagenarios de ponte deiçere, est natu maiores, perinde quasi delirios, et ab omni uite manus inutilis, in oculi reiçere, etc, ab omni functione negotiorum relegare. Inde natum quod olim sexagenarios ferendorum suffragatorum ius non erat, estate uel a publicis manuis dimisissi. Vcl quod olim iure uetus Romana, qua sola ferret suffragia, senes inutilidos de pontibus precipites dederit. Nam de ponte suffragia ferri iam coepant, atq; ea sententia magis probatio Silius Ca piton apud Festum Pompeium, quam indulgata illa qua pueri post urbem a Gallis liberata, ob cibatus inopiam sexagenarios in Tyberim de ponte deiçti ceptos. Varr libro de uita patrum secundo, honestam causam, religiosamq; patefecit, cum in quinque gradus peruercentur, atq; habebant quin quinginta annos, tum denique erant publicis negotiis liberi, atq; expediti et oociosi. Ideo in prouerbii quidam putant ne nisser. Sexagenarios de ponte deiçci oportere, quod suffragium non ferant, quod per pontem scribatur. Nonius Marcellus: Sexagenarios per pontem mittendos, male dici popularitas intellexit. Macrobius Satyr. libro primo: Auctore uis dolcis uiris, in uerborum comitiis ius suffragandi, ac tanquam sexagenarios maiores de ponte deiçere? Ouidius in Fastis: Pars putat, ut iuenerit suffragia soli

Pontibus infirmos precepitasse senes.

Vnde et deponanti dicuntur senes, iam velut emeriti, et a ci uilibus negotijs in ocium remisisti. Plato libro de legibus sexto, loquens de magistratu τὴν νομοθετίκων, id est, legibus seruandis, precepsorum, non admittit ad eum magistratum gerendum minorem amis quinquaginta, nec finit in copere uare, maiorē septuaginta. Vi si quinquagenerius magistratus inierit, signiti annos eum admissi, et si sexagenarius, decen duxat. Licebit autem uel prouerbio, uel in oitudo etatis, tanquam ad nibil iam utilis, et ab omni uite munere relegande. Vel simpliciter in eos, qui propter etatis imbecillitatem rude tam donati sunt, ac solitorum munera uacionem accepissent.

Crambe bis posita mors. XXXVIII

Διος καρκίνου δάειται, id est, Crambe bis mors est. Plinius libro agefino, capite nono, Inter brasicas species, tertio loco, referit et Cramben. Dioscorides libro secundo: Crambes tres species facit. Quorum prima, preter quoniam quod aliis ad multa remedia efficax est, etiam ebrietatis et crame-

pule incommoda tollit, si crudam edas ante coram ex aeto. Ut indicauit M. Cato, Aristoteles in causa patet esse quod cum ipsa sit frigida, et succum habeat dulcem, ac discomitem, fit, ut uno los humores in aliam detrahatur, tenues humores in uiscera delabatur, ipsa in uentricido remanens, corporis refrigeret. Atq; ita humoribus utring; deductis, et refigerato correcesserat capillarum. Inest autem peculiarius quod dam uis crambae, obsecendi uito, ut si in uento seratur, nimis pronenit aliutius. Proinde apud Aegyptios et Sybaritam solleme erat, ante omnia sumere crambas coctas, quibusdam nos erat ex amethystino usculo crambes sumere ante computationem capere, quo circa periculum ebrietatis indulgere uino possent. Sudans scribit illam antiquitatem in communis adhibiri solere, uerum recoclam adeo nauicem adserre, ut Grecis in fasibus prouerbium abierte. Quoties enim remitterit atque iterum repetitam non sine molesta significabant, atque ibi, διεκρίμενοι θάττοι, id est, Bis crambae mors, hoc est, καρκίνος δάειται. Crambe recocla. Ad hoc adagij Politianus arbitratur allusio Iuuenalem, cum scribit in Sa-tyra septima:

Declamare doces, o ferrea pectora Velli,
Cum pertinet sexus clasius moneros tyranos.
Nam quecumque sedens modo legatos, hec eadem stans
Proferet, atq; eadem cantabit ueribus iisdem,

Occidit nuseros crambae repepta magistros.
Cramben repetitam appellat, declamationem maximo ciontatio iterum atq; iterum audiendam. Finimur est illi, quod ait commemorauimus loco, διος καρκίνος, id est, Iouis filii Corinthus. Contrarium illi, Διος γηγενεῖ καρκίνος, id est, Bis et ter, quod eis pulchrius. Quod enim per se praeclarum, id uel decies repetitum, ut inquit Horatius, placere solet. Quod inceptum, id primo gustu commendatione nouitatis ictusq; toleratur. Ceterum iterum, hanc iam rendum fasiduum adserit. Et tamen erat priscis admodum celebris haec herba, adeo ut nec religione carret, et ob hoc μάρτιος uocata, per eandem iorare mos erat, preferunt apud Iones, vici μάρτιος καρκίνος, ut hinc quoq; fastidii prouerbium ortum uideri posset, autor Atheneus libro dipno-phiſtūm nono.

Ne Hercules quidē aduersus duos. XXXIX

Μῆνας καρκίνος δύο δύο, id est, Ne Hercules quidē aduersus duos, hoc est, Nemo usq; ador uiribus excellit, ut unus pluribus peresse posset. Nec indecorum est edere multitudini. Erit autem fauor metabora, si significabitur nemus quantumvis eruditum aduersus duos in disputatione sufficeret, aut eundem bonitatem pluribus negotijs sustinendis non esse simili parent, aut non posse resistere precibus duorum, rem eandem petentium. Poterit et aliam in formam uerti prouerbium ad hanc modum. Si negat uel Herculem aduersus duos esse parent, qui nam ego tam imbellis, aduersus duos Hercules sta bo! Quanquam obiter huius uisum prouerbij, in operis huius ueſtibulo paucis ostendimus. Plato libro de legibus undecimo: ὅρθηρ δὲ δύο, πελάτη τε αρκαδίων, ως τρίο δύο μάρτιος καρκίνος, καλοπέρ, καλοπέρ τοι τοις νοσοῖς, καλοπέρ τε καρκίνοις, id est, Verum est illud et iam olim prouerbio celebrationis, et duauis effice aduersus duo, et ait, contraria pugnare, quemadmodum in moribus, alijsq; compularibus. Significat nobis geminam esse pugnam, tum aduersus diuitias, tum aduersus gespatem. Idem in P. Bedone usurpauit, ubi Socrati per tocon hortanti, ut Cebetem ac Symmiam conseruare argumentatione, respondet Phaedon: αλλαγής δύο, οὐδὲ μόνος

admonet Cicero ab histrione deligi fabulan, ad quam natura sit appositus, quod in prologo comedie Tarentiniane, qui prologum dicit, queritur clamoris fabulan ad se deferrit, minus laboriosas ad alios. Quod si saltatio parum respondisset ad numeros carminis, ait hanc, oīdē p̄gō ἔπος. Lucanus in Philopseude, oīdē p̄gō ἔπος ταῦτα φεσι, oīdē τῇ τοτε ἡγούμενῳ, id est, Ista nihil ad carmen, ut dici solet, nec enim de his interrogabam. Andreas Alciatus, hoc scripsit non modo iurius Cesarei, uerum etiam omnium studiorum decus, ne minus sufficiendus ob rārum quendam ingenij candorem, quam ob exactam omnium liberalium disciplinarum peritiam, libro disjunctione suarum secando, cōsensit quidem mibi in sensu usq; prouerbit. Ceterum de origine non nihil diffinet, maudicet, ab oraculo esse natum, que quondam carnivo reddebatur, pr̄esertim herculeo, cuius inventor fuit Pythius Apollo, Græcis autē ἔπος dicitur qđ ἐπούτις τῇ πέργυμα τοῖς Κρήτοις, id est, Quod res oraculis probat. Hanc enim etymologiam adferat Eustathius in prīcipio Iliadi Homericē, unde probabilitus esse indicat Alciatus noster, quoties euenirent quae promissis aux prop̄posito non quadrarent dicti soliti, oīdē p̄gō ἔπος. Smidae indicat nonnūquām uispari oīdē p̄gō ἔπος pro temere ac de nibilo, sine abs re. Adducit hos uersus ex poëta nescio quo: Oīdē p̄gō ἔπος οὐτὸς ἀντὶ τῶν αὐτῶν ἐκβάλλει τοῖς εἰκασθεμένοις τῷν καὶ πέργυμα πάνω ἔχει; id est, Aleo ne temere, et insenser effarer. Prīus atq; rem omnem ut se habeat cognouero?

Nihil ad fides. XLVI
Où dñs p̄dēt p̄m x̄gōlū, id est: Nihil ad chordam. In
eos quorum uita uhemerent est inaequalis, quorū mores
ab oratione dif̄ident. Lucianus de saltatione, C μηδέ
φαν πρέπει τὸν χορὸν ἔτερα δὲ οὐκέται, ἔτερα δὲ οὐκίσται
λέγε, id est, Nihil ad chordam, ut dici solet, nam dia pes,
alia loquitur rhythmus. Idem in metrictijs, νομοὶ εἰς πρέπει
τὸν κιθάρων ὡς τὸν, id est, Et quod pes proberesponde
tiū ad citharam. Plutarchus in commentario de urecundia:
καὶ τοῦ διὰ τὸν τοῦ ποδὸς πόνον λύειν αὐτοῖς
αὐτῷ πάστον ἔλετε. Πόλεις τοῦ πόνου οὐ φύσιοι εἰ
δίαι φιλοπάθειοι, ἐχάστα σφίσαι τοι καὶ πατέσθαι,
διὰ δια τὴν τανόμαν οὐ δύνασθαι παθεῖν μετατελεῖν,
id est, Haud quaquam ob id, quod pes a lyra diff̄ientiat, sicut
est Plato, ciuitates cum ciuitatibus, amici cum amicis confla
entes, extrema tamen faciunt, tum patiuntur, sed quod circa
leges, atq; equitatem peccatur. Locus autem, quem ciuitas Plu
tarchus, est in libro de legibus septimo, ἐπειδὴ δύναται πρέ
πει τὸ φέρεται τοῖς φύγεινται. τὸν δὲ ἐπειροφ
νιαν οὐ πικnion φέρει, θάσα μὲν μετατηνήν καὶ
διώρητην, θάσα δὲ τὸν μετατηνήν καὶ πικnion, τὸ
πικnion, οὐ τελοτελέ, id est: Redentates noxes cum lyra, so
no concordes. Porro uocis discrepantiam, diuersitatēque,
quoties alios modos edunt chorde, alios is, qui cantillanam
compositi, et cetera. Videtur ad hoc proberib; illius diff̄enti
us Augustinus in epistola quadam ad Licentium: Aut si ego
cant, inquit, tu autem ad diuini uocem saltas, nec si quid
dem me penitebit. Habet enim suam hilaritatem ipsa cantatio,
etiam cum ad eam membrana non mouet, cui plena charitatis
modulatione cantatur.

Formica camelus. XLVII
ΜΥΡΜΗΓΚΑΝΙΛΘ, id est: *Formica camelus*. De ueche
menter in equalibus, & modo manum, modo maximis, quod
perinde sit, quasi repente camelus in formicam vertitur. Iu-

ciamus in prima epistola Saturnium, ω_5 τὸν ἔχοντα,
μάργαρον καὶ κάμελον ὡς ἐπιφέρειν φιστ, id est, Nam et
nunc uitior a nobis forma ex canelis, quemadmodum prouer-
bit dicuntur. Logutus de opibus inaequitatis inter mortales di-
stributis, ut huic plurimum superfiat, huic medium defit. Neq;
intempestive dicentes in eos, qui sibi non constant, in urans
partem immodiic. Quod genus hominem Euripides descri-
bit in Troadibus:

Telega dñe mundi qd' ambo' ei'g, qd' aliaqz, qd' waqz;
Miqeqz de laiaqz qd' waqz o'm qd' tukz. *ideft,*
Quid ita modo hos, modo in hoscce mores transfilis?
Odisti acerbe, amasqz, nimirum quemlibet.

O sublinere.

Os sublinere, pro eo quod est dare uerba, & arte quadam illudere, reperitur aliquoties apud autores. Nonius Marcellus tractum putat a ridiculo quadam iuis genre, quo dormientibus oris a pinguitate. Plautus in *Aulularia*. Fidei censebam maximam fidem esse: Ea subleuit os mihi penitus. Idem alibi: Os mihi probe sublitum est. Idem in *Epidico*: Ego si adlegassem aliquem, ad hoc negocium minus hominem, quam doctum, minusq; ad rem callidum os sublitum esset. M. Varro in *Mysterijs* apud Nonium, es defraudeasse caponem, bonum luto obliuisci, cum portitoris et a diuicere.

Sophocles in Antigone:
Ορέστη Χρόνε τοι δ' ἵπποις τοι σόμα. id est,
Vident et his fedis tibi sublimant.
Vergilius item in carmine Bucolico, pueros inducit per lue-
nam. Silene faciem mori succo obliniente.

Jum, strem faciem mori succo obvientes.
Iamq; uidenti
Sanguineis frontem moris & tempora pingit.
Ille dolum ridens, quo uincula neclitis inquit?

Dare uerba.

Dare uerba, p̄fām obūm est apud om̄neis autore, pro
eo quod est fallere. Persius quarta Satyra:
Vt māris, da uerba, & decipe neruos. Terentius:
Cū uerba dare difficile est. Ouidius:
Verba dat om̄nis amans.
Sed tum frequentiora, tum expositiora sunt exempla, quām
ut operae precium sit ea persequi. Tantum illud admonue-
rim, nonnulli Veneris accessorij prouerbio, si longus à
simplici detegatur oratione, uidelicet ad fraudem, impo-
starāmū, que uel citra uerborum fūco peragitur. Quod
genius facit, si quis dicat mundum hunc dare uerba suis
cultoribus, & aleutasticam, quem uocant artem, dare uer-
ba studiosis, & cum sibi possit dare uerba, qui sibi pollicē-
tur haud quaque p̄beranda.

Addere manum. Illud in usitatis, quod est apud Plautum in Persa: Addere manum, pro quo est libidinio habere. Translatum opinor ab ijs, qui manu ad aures porrebla, motaque quempiam irrident. Plautina verba sunt hec: Quid aies, eris, flumorum tritor? Quomodo me bodie uestis autem, ut me in tricas coniectus? Quomodo de Persa manus mibi addita est? Item in Poenulo. Eo pacto auctore Veneri pulchrae adj. manum. Rursum in eadem scene: Ego fixo post hac dij, decip, certi contentiores magis erunt, atque audi minus, cum secebunt, Veneri ut addidit leno manum. Idem in Aulularia: Ita illis impioris omnibus adj. manum. Iterum in Casina: Satin' lepide adita uobis manus merito? Quanquam uarie scripta inuenio, nunc adj. mune addita. Mithi uedet regis legi, addidi, ut accipitis sumbitur, non me obstat, si inveniuntur.

ut dixi, gesu, cuius meminuit Persius:
Nec manus auriculas imitata est mobilis albas.

Circumtondere comam.

Περικείσθη τούς πλανάμενούς, id est, Circumtondere comam. Græci in prouerbo est, pro eo quod est, ludibrio habere. Nam id lusus graia fieri solet stupido, ut eis non sentientibus, cœstares circumtonderentur. Lucianus in Misanthropo, ἐκάρθιον τούς πλανάμενούς ποιεῖται θεόν αὐτῶν, id est, sedebas cum tibi cœstares ab illis circumtonderetur. Vix pat idem in Pseudomante.

Fucum facere.

Fucum facere, pro quo est impostrarum facere, et artificiose disimulazione deludere, frequens est apud bonos autores. Tertius in Eumenio: Per alienas regulas uenisse clanculum, fucum factum maliceri. Quo loco fūctum, supinū est, non participium. Quintus frater ad Ciceronem: Si cum, qui tibi promiserit, fucum, ut dicitur, facere uelle senseris, ut te id audire, et scire disimus. Nam fucus, herba genus, quā Græci φύλακος vocant, tingendis laris utile. Vnde simpliciter fucus pro colore reperire licet, et fucare pro colorare.

Horatius in Odys:

Stercore fucatus crocodili.

Maxime si colorem non natuum, aut genuinum, sed artificiosum, ac uelut adulterium significemus, ut id Horatius: Nec amissos colores

Lana reperfici medicata fuso.

Prouide medicamentū illud, quod cuti superinductō mutuerit, utiā forme disiunctū sit, quasi personam assumunt, fucum vocant. Plautus: Virtus corporis fuso occidunt. Ut autē fucus est color arte additus, ita persona facies est, non uera, sed apposititia. Vnde eleganter dicitur a Seneca: Ut personam mali, quam faciem, id est inerti mali, quam esse. Lurectetus item libro tertio:

Nanu et uoces, tam denun pectore, ab imo
Elocuerint, et eripint personam, manei res.

Itaque personatos dicimus, qui aliud praeseferunt, quam sint. Quoniam officia vocant, ita quae in rerū funiculachra, que ueluti præstigiis quibusdam, oculis intuentu imponunt. Græci simplici uero φρυγικῷ uocat, et φρυγισμῷ, būsmōūlū impostuarum, πέραν fuci artificem. Qui scripti etymologici Græcum, aut infuscatus, et impurus, uocem deducunt existimant, οὐδὲ τινὶ πωλοῦ, que Græcis coma dicitur appositiua.

Album calculum addere, &

similes figuræ.

LXXXVIII Φίδηρον τοῦ, id est, Album calculum addere, pro approbare, subinde legimus apud doctos. Inde sumptum, quod antiquis natus in urnam calculus, ita serbantur a iudicibus sententiis, ut ab his absoluissent, nigri dannarent. Qui si forte fortuna fuisse aequalis, tamen liberabatur reus, eiusque rei causam Aristoteles copioſissime reddit in problematis. De calculorū more meminuit Ovidius: Metamorphoseō lib. XV.

Mos et al. antiquis, niueis, atrisq; lapillis,
His damnare reos, illis absoluere culpa.
Tunc quoque; sic lata est sententia tristis, et omnis
Calculus immiten dimittitur ater in urnam.
Quæ simul effudit numerando uerba lapillos,

Omniūs ē nigro color est inauratus in album.
Plinius Iunior in epistola quadam: Nam quo magis intendā
linam tuam, confitebor et ipsum me, et contubernales, ab

additione non abhorre: si modo tu fortasse erroris nostro alium calculum addeceris, id est, si noſtrum hunc errorem tuo iudicio comprobabis. Lucianus in Apologia, Οὐκέτι ποτέ τοι πέμψου θεόν, τινί λαβόντι ποτέ τοι πλάνη μοι φύσεις είναι, id est, Haud patruo εγιαντις, si nabi contingat, album ab te plenum; suffragum auferre. Plato lib. de legibus ſe-
cundo, οὐκέτι πάτερ μου ταῦτα τίνεις, id est, Haud posuerum hunc calculum. Huc adscribendum, quod Alcibiades, nolens ſeſe iudicium permittere sententiis, ait, ne matrī quæcum confide uelle, sed etiam hanc in cuiusmodi periculo iufesciam habiturum, ne nigrum calculum pro alio ſubieceret. Ariſtides in Pericle, simplici uerbo dixit, Ήντερεπορτ, pro comprobare, εανὶς uocem tanquā Platonicā uifuprat.

Creta notare, Carbo-

ne notare.

LXXXX

Ad hanc formam pertinet et illa: Creta notare, pro co-
quod est, approbare, et Carbone notare, quod est, damnare.
Proprietate quod Pythagoras ait ab id, quod eſſet colore car-
dido, ac boni naturam pertinere, quod atro mali. Vnde et fe-
licita alba dictum, infantes nigros. M. Tullius in actione pro
Cecina de teste Sexto Clodio Phormione: Nec minus niger,
inquit, nec minus confidens, quam ille, Terentianus Phormo.

Et Horatius:

Hic niger est, hinc tu Romane cauetu. Idē in sermonibus:
Sani, an creta, an carbone notandi.

Quem in iustus Persius, ait in quinta Satyra:

Quæque sequenda forent, et que uitanda uicissem,
Illa prius creta, max hæc carbone, notasti.

Rufus Horatius in Odys:

Cressa neu careat pulchra dies nota.

Candidum calculum Cressam notari appellat, qua ueteres
dies fortunatos signare conseruerant. Tamenſi sunt qui hoc
loco pro Cressa legit T hressa, quod hic mos ſuſſe perbi-
betur Thracibus. Ad hanc formam pertinet etiā illud: Unione
signare, quod ſepius apud autores est, pro eo quod est, inter
ſelicia, proſperaque numerare. Dicunt à ueterum ſuperſti-
tione, qui unumquę anni diem, mihiſis totidem in uernam,
aut, ut apud Scythas, pharetram calculis signabant, quem
arbitrabantur proſperum abijisse, candido calculo, aut cre-
ta, quem ergo felicem, uincere. Contra, quem manufactum,
nigro lapillo notabant. Persius:

Hunc Macrinu diem numeru a meliore lapillo.

Huius ſuperſtitionis meminit Plinius libro septimo, capite
quadraginta, Vana, iniqui, mortalitas, et ad circum-
ſcribendam ſeipſam ingenioſa. Computat more Thracie gē-
tis, que calculos colore diſtinctos, pro experimento cuiusq;
diu in uerna condit, ac ſupremo die ſeparatos diu numerat, ait
que ita de unoquoque pronunciat. Quid quod iſte calculi
candore illo laudauit dies, originem mali habuit? Hafte-
nius Plinius. Plutarchus in utra Periclis historiam refert ab
his non abhorrentem, quam fortassis non ab re feruit hic
ipſius uerbi aſſcribere. ὅταν μερη Διελάριον τοῦ πλά-
θος, ἐπενάπιον, κοράζει λαβόντι τὴν λανθάνην κύανου
χρυſſοντος. Καὶ λαβάζειν ποτὲ γάρ τὸν ἄλλων μαχομένων
λιον καὶ φρον τούς φύεις εἰσαπέδειον λοιφούς μεντεντε,
λαβόντι λαβάζειν ἔκεινων, ὅτι τὸν λανθάνην προ-
ποτεύει, id est, Vnuerſam multitudinem partitus in octo
partes foribus uterbat, et cui contigisset alba faba, hiuc
ceteris pugnantibus permittebat in conuixis, arg. oicio age
re, quapropter etiam auit, eos, quibus res aliquæ ſuauerer
ſuccedunt, cum diem album hoc are, minirum ab alba faba.

Calcum

Calculum reducere.

Calcum reducere, est mutare factum, cuius te poniteat. Aut uertere consilium rei non satis commode institute. Nonius citat Ciceronem in Hortensio: Itaq; tibi concedo, quod in duodecim scriptis olim, ut calcum reducas, si te aliquis dicit porneatis. Translatum appetat, an à ratio cinanibus, aut quod est uero proprius, à lido laterunculario. In summa prouerbii speciem habent, quecumq; à calculis finguntur maphore. Et, ad calculos uocare, pro eo quod est ratione inter-^{est}, et estimare. M. Tullius dialogo de amicitia: Hoc qui dē est nimis exigue, et exiliter ad calculos uocare amicitan, ut par sit ratio datorum et acceptorum. Velerius Maximus lib. quarto, cap. de liberalitate: Si ad calculos reuoceris, parsum, utpote septem iugibus, et hoc in Pupinia abditis redatum: sin animo prerogantis, omni pecunia maius. Et ad calculos reuertiri, si redire ad actionem, ac respectum, consiliūm. Cicero ad Atticum: Quare nunc saltem ad illis calculos reuertarum, quos tum abiecius, ut nō solum glorio-^{is} consilij itarum, sed etiam paulo salubrioribus. Et in epistles Plinianis: Mouere calculos, pro eo quod est proponere rationes. Et pone, inquit, in utraq; parte calculos, id est, utriusq; rationes expende. Et hic calculus accedat, id est, hoc momenti admittantur. Negi, quidem probaberet cædere ratione dici, decedere calcum, et detrahere calculum.

Perfum: *prættigere.*

Thita præfigere, pro dannare. F. J. W.
Et potis est uitio maximum præfigere. Θ.

*Et postea anno magnum praefigit C.
Ausonius in pædagogum liguritores, carmine Choliambico.
Misile doctor, o tubi sit obsecno,
Thumā: nomen, thita seculis signet.*

Sunt qui hoc ad figuram Graecantie literae referant, quod ea cordis humani transfigurati speciem quodammodo representant. Nam nescio, an debet nos Isidorus credere, qui primo Etymologiarum libro scribit ita militari more soleat fieri, ut etiam si o, salvi et signarentur. Certe de hoc signo et fit mentionem in Apocalypsi, que beati Ioannis euangelio nomine legitur. Sed non similius, quo se videtur Asconius Padianus, sed in iudicis fortis, que mittebantur in terram, triplicem notam habere soleat. Ac et quidem damnationis fuisse symbolum, et absolutionis, et ampliationis, id est, quiescere significabant sibi parum adhuc liquere, ac denus causam agere portare.

Stellis signare, obelo notare. LVII

Ἄσσοις τεκμηρεόται, οὐ δύοις τεκμηρεόται, id est: Stellis notare, Eustathius in quinto Odysse librum, admetet dictum de his, qui longam ac desertan uiam per agunt, adeo ut necessum habeant regionum situm, stellarum obseruatione signare. Dulciam autem esse metaphoram à nauigantibus, qui cum eousq[ue] prouecti sunt à terra, ut iam ecclsum undiq[ue], et undiq[ue] pontus, stellarum indicio cursum moderari solent, maxime Cynosure, et Helices, teste Arato ἐν φυσικοῦτοις: Οὐ τῶν μοι, κανοδεσμού πλωσαντοι καλέσσοι, Τάνδε τέ τέλος ἐλίκει, ελίκη γε μὲν καθεξε δόκουσι Εἰν δὲ τεκμηρουντα ράβι τὸν μάγον αποτίθεν. Τῇ Δέσμῳ φίλικε πίστιοι πρόσθιν καθελασσαν. Ποδὶ μὲν κατεστὴ Επιφράξασθαι ἑτοίμην, Ποδὶ φανομένην ἐλίκην περότε τὸν νυκτοῖς Ηὔτε τέλος δεικνύει, απὸ νοστητοῦ ἀρίστων, Μετοτέρην δέ τοι τερπνήσερφον τροφάλιγνη, Τῇ μὲν σιδονίοις ἵσταται νοστητοῦ. Οὐκούνιστον ἴντερτον τοιούτον τοιούτον.

nici Celsus interpretatione:
Hic Iouis altrice Helice, Cynosaræ, fulgent.
Dat Grajus Helice cursus majoribus astris
Phœnicias Cyno-saræ regit; sed candida tota,
Et liquido splendore Helice nitet, haud prius illa
Cum sol Oceano fulgentia condidit ora,
Stella micat colo, septem qua Cresit flammis.
Certior est Cynosara tamen fulcitanus equor,
Quippe brevis totam fido se cardine uertit,
Sidoniamq; ratem nunquam spectata felicit.

Et Aratum imitatus Ouidius, libro de tristibus quarto:
Magna, minorq; fere, quvarum regis altera Graias,
Altera Sidonias, utraq; ficta rateis:
1dem indicat Vergilius in quinto, de Paldinuro loquens:
T alia dicta dabat, claustris, affixis, ex hærens,
Nunquam amitterebat, oculosq; sub astra tenebat. Id alibi:
Cuncta nota tacito labentia sydera ccelo.

Consimiliter Homeros cum aliis, tum Odyssee lib. quinto:
 Αὐτῷ δὲ παρέστη Ιάσιον τεκμηρίως
 Η μαζί, ποιῶν ἐνθαῦται τὸν θελφόρον τούτον
 Πληνέλας τούτουν, οὐδὲ γένοτο εἰσόντι,
 Αεκτονῆς, ἡνὶ καὶ θυμαρέων πικρασιμού καλέσσεις
 Εἴ τοι σέφερε καὶ τῷ φρενὶ δ' οὐκεῖ,
 Οὐκ ἀλλαμορφός δέ τοι λεπτόντος κοκκευτό. idest,
 Ille quidem natus arte regens, clauso abdidet harense,
 Nec sinit illas pro terpescere lunaria somno,

Pleidias, serioq; recomātent orā Booten
Suspēctans, in sanq; dlo cognomine plaustrum,
Que fixa ulq; loco se circumstēlit eodem,
Et nunquam Oceani liquidis aspergitur undis:
Vnde ēēsōeis, cūq; dīl tñs ēēd op., uidentur iij, qui notu-
lis cūbūdā, ex cōiecturis arte deprehēbent, rem diuīgi per-

us quidam. *Cicero* is ut de se pugnat, et in se
investigat difficultatem inquirunt, atque sequuntur: qui si signis
quibusdam multo ante colligit, quid sit eventus. Postea de-
flexum est, ut stellae prenotare dicantur, qui quippe velut
animaduertent insignia. Cui diversus esse dicitur, id est,
ut et prae notato quasi in uestigare, ac dannare. *Translatum* ab
Ariosto, qui Homeri carmina in corpus rediget, atq; in
libros digestis, uersus nostros, hoc est, adulterinos, et subda-
titios, quia non uidenter sapere uena illi Homericā. *Contra*
Urbium 1. *Urbium* uerius non quodlibet domum est. *Cetera*

et in quo, id est, minuti usoribus prenotatis annans. Cotta, qui intererat in signis, ac genui, ~~et~~ et nomine, id est, scilicet Quin more securus est ex Origenes, ex diu Hieron. in literis diuinis. Quin hoc ipsum Aristarchi cognomen in proverbiis obicit, qd' isen demandari notulis, probadique more excoxitatur. M. Tull. Attico: Totti hinc locu, quem in Aristotele, ex urie meis orationibus, quatu*r* in Aristarchos, sole pingerere, de flamma, de ferro, nos illis *lambda*, *omega*, ualde grauitate pertinxit. Atticu*vocat* suar*u* orationum Aristarchum, id est, censore, ex emendatore, qd' illi mos fuerit, si que parum probasset in scriptis Ciceronis, ea ceris rubris nostre. Quod quidem alibi declarat id est M. Tull. lib. ad Atticu*decimosexto*: Que mihi florentia usq*ue* sunt tuo iudicio. Cerulas enim tuas minutissimas illas extimecebas. Id est Dolobellam: Profest alter, opinor, duobus uerisidis expensum. Alter Ari*starchus* hos *obscurat* ei. Eg tanquam criticus antiquis iudicatiorum sum. Item M. Varro de lingua Latina Ari*starchos* appellat, criticos gymanuticos, qui de libris iudicantur. Et Horatius: Piel Aristarchus, id est, castrigatus ex exp*os* alieni scripti. Et diu Hieron. subiun*quemque*, s*u* te poros Aristarchu*vocat*, qd' arbitrio suo alia ducunt, alia pbaret.

Notari

Notarii ungui, & similia. LVIII

Ad eandem formam pertinet hec quoque: Notare angui,
quod soleat ungu signum apponi, ubi quia placet. Ho-
ratus dixit, Transterrato calamo signum apponere, pro co-
quod est dannare. In eundem sensum, censoria virgula, legit
ur identidem apud diuum Heronymum, pro castigandi, no-
tandi, autoritate. Item apud Quintilianum libro insitu-
tionum primo: Quidam ita sum seruisci usi heteres gramma-
tici, ne ut nescius modo censoria quadam virgula notare. A ce-
nibus Romanis traductum, quorun partes erant notare, si
quid in moribus ciuitatis digni emendatione indicasset, ac
multum dicere. Eadem pertinet spongia, lima, celum, que in
emendationis prouisio abierunt. Spongia deletar, quod non
placeat. Lima detrahitur, atque expolitio, quod redimatur,
quodque incultum est. Celum deformatur item, ac fingitur id,
quod est rudus. Proinde in spongiam incubuisse dixi. Angu-
lum Asiacum suum, quem delevat. Et el climata dicuntur expo-
lire. Et scilicet orationis, cultum dicunt.

Stilum uertere. LIX

Stilū uertere, est mutare quod scripturis. Horat. in sermo.
Sepe filium uertas.

Antiquitus in tabellis ceratis scriptitabant stilo graphiario, cuius altera parte numerum acutam per aquor crenum dicta, litteras exarabant, alter a latiore, roris sum obliterabant; quod exar assent. Hieronymus aduersus Rufinum: Quandiu non remanebam Laudationem tuam, sequeraris, ut magistrorum, fratrems, collegan vocabas, et catholicum in omnibus fatebas. Postquam uero non agnoui laudes tuas, et me indignatus tanti uiri preconio iudicavi, uertis filium, et omnia laudata prius, iustaberis, de eodae ore, et duce profersen, et amari, Hieronymus imitatus est Ciceronem, qui uerrinarum actionum quarta scribit hunc in modis: Tenuit aliquando et comitius est; uertit filium in tabulis suis, quo factio causam omnem eurxit suam, inuenientur et filium infigere, et stilo appetere, pro eo, quod est scriptis insectari, atque truchi.

Omne tulit punctum. Om-

nium calculis. LX

*Omne tuitum punctum, & cunctorum calculis, legimus pro-
eo, quod est omnium sententia, & comprobatio. Quorum
pruis translatione est a consuetudine commitorum, ubi tabellae
circumferri consuevit, in qua punto apposito significabat,
cui candidatorum suffragarentur. Posterior a iudiciori for-
tibus, de quibus paulo superius meminimus. Hor atius:*

Omne tulit punctum, qui nesciit utile dulci.
Nam qui incunda modo scribunt, ijs duntaxat placet, qui uoluptatem appetunt. Contra qui utilia, ab ijs, tantum probantur, quibus utilitas queritur. At, qui uoluptatem cum utilitate concurrit, is omnium suffrageo laudabitur.

Ideas in epistles:

Discedo Alceus punclo illius. ille meo quis?

Quis-nisi Callimachus?

Item in Epigrannate Choliambico, quod refertur à Porphyrione:

Ciconiarum Rufus iste conditor.

Hic est duobus elegantior Plancis.

Suffragiorum puncta non tulit scptem.

Aristides in Themistocle, οὐκον τέλεων, id est, qui est communis Graecorū calculus, dixit, pro eo, quod erat totius Græciae consensus. Cicero libro Tusculanarum questionum secundo: Que flamma est, per quam non currerunt, qui hec olim puniti singulis colligerant? Aut enim de manu

gistris, qui singidorum ciuium suffragijs mandabat-
tur. Apuleius ait in suo libro sexto: Certe calculo canctorum,
ut cuncti mors ei fuerat destinata, id est, omnium suffragijs,
sententijs.

Cumanis ero sapiunt.

LXII

¶ Ceteris dicitur Cumanis, qui cum pao, id est: Seri sentiunt Cumanis, id adagium refertur à Strabone Geographie libro decimotertio: putatis, eos vulgo male audiisse, inquam stupidos, atque infuscos, ob hanc causam, quod ducitis anni portus uechigilia exegerint, hoc nomine, ut urbem edificant, que dare tamen non desierunt, cum iam iobs effet extrada. Adiectis et alia fabulam. Cumanos publica pecunia multo accepta, porticus conficerent: deinde cum pecuniam eam ad diem prescriptum non redditissent, à deambulatione suasse prohibitos. Aliquato post cum ingens et plerumque creditores ludibri causarunt, praeconem misse, qui publicarent edictum, nisi Cumanis porticus subirebant. Atq; ita uoce praeconis admonitos subirebant: inde natum adagium, sero sapere Cumanos, qui non nisi moniti sentierint defugiendam esse pluviam. Similimum illi: Seri sapient Perges. Nihil enim netat, quo minus dicatur et in illos, qui non nisi suo malo docti, parent recte monentibus.

Mala attrahens ad se, ut

cæcias nubes.

Kecēpī cūtōp ūkōp ūse nūlācē vēg[¶]. id est. Sic mala ūlījūpī, ut cecias nūbē atrabens. Versus est Senarius, prouero bō celebratus in eos, qui ūlījūpī lūtūm, ac negotio-
rūm materiam parit, accersitq. Ducta similitudine ab
eius uenii natura, cui nomen cecias, cum Plinius media in-
ter aquilonem & exortum regione flare scribit, & unum
contra aliorum septentrionalium uentorum natam, nū-
bes non pellere, sed attrahere. Quin ipsius adscribam uer-
ba. Ventorū, inquit, etiam frigidae sunt, quos a septen-
trione diximus spirare. Vicitus bis corus. Hi & reliquos cō-
pescū, & imbrē abigunt. Humidi Auster & Aphricus, &
principie Auster Italiæ, Narrari & in Ponto ceciant se
trahere nubes. Hadriani Plinius. Aristoteles libro de
mundo putat ceciam, circa ortus levitatis flare, additq. hunc
a nonnullis eundem habet cum illo, quem aliq. Proximis no-
minant, sicut proximus Argelio. Quid autem in cayſa
fit, ut hic uentus nubes non more reliquioret a se propellat,
sed ad se uocet, Aristoteles in Meteorologis conatur
ostendere. Vel quod diu, inquit, uentus reflet aduersus, co-
dem tempore, uel quod hic e ūlījūpī colī parte ūlījūpī, pu-
ta orientali, non tri angustias, per terram foratur, sed recor-
uit linea, propter reflexum, unde exortus eī, cō recurrit.
Atque ita fit, ut nubes ad se cogant. Unde idem in libro de
mundo, ceciam inter eos uentos numerat, qui cayſa & hi-
te, id est: resupinata flatus vocantur. In problematis at-
tentatione uigintiannaria, duas huiusc rei causas reddit.
Alteran hanc esse putat, quod eodem tempore reflet alijs
uentus ceciam contrarius. Altera non diffonat ab ijs, que
retulit: nempe ceciam ūlījūpī ad eminientiē colī regione,
nimis ut ea, que retulit ad orientē, hanc autē effē adi-
tio, quā occidua, colligit ex magnitudine, ex altitudine mar-
ris occidentalis. Itaq. peri, ut cecias occidua regione aduer-
sus invadens, nubes contrahat, easq. suo in flexu ad se tra-
hat. Huius rei mentionem facit & Plutarchus in uer. Scotori,
scribens hunc dicem, animadufera ceciae natura, qui tim
te ūlījūpī, Cacitanos hostes deinde cogitare ad hinc mē-
dū. E regione ūlījūpī, in quibus illi se cōtinebant, obiec-
tū.

aggeres cinerios. Quibus incertatione equitum cōcitatiss, cecias tantum pulvris in fūces spēluncarum denexit, ut cū ferre nō possent, seſe Sertorio in manus darent. Referto addi- giū ab Aido Gellio, libro secundo, capite vii gestimō secūdo, id est ex Aristotele. Referto, & à Theophrasto, libro de na- tura uentorum. Sed ab hoc atq; item ab Aristotele referto, ut uidetur etiam in bonam partem in preceptis politicis. Vnde de re quāvis dici posse uidetur in utrilibet partem. Ut, hic ad seſe eruditiorum hominum gregem attrahit, perinde ut cē- cias nubes. Hic undiq; pecunias attrahit ad seſe, quemadmo- dum cecias nubes. Hinc omnes bone felicitates non aliter se- quuntur, quam cecias nubes. Nisi quam absunt iugia, ubi- cung; hic adeſt, neq; enim seſus ad seſe lites attrahit, quam cecias nubes. Confundit ad rem referri potest. Res est tu- multuosa ambitio, quippe iruidiam, simultate, profusionē, atq; id genus alia incommoda, non aliter attrahit ad seſe, quam cecias nubes. Modestia cunctorum hominum benevolen- tiam allicit ad seſe, itidem ut cecias nubes.

Oleum in auricula ferre. LXIII

Oleum in auricula ferre. Est apud Martialis. Quo loco mihi nō satiscit interpres Domitius Chalderinus, ut dia- qui probe doctus. Nam poëta taxare uidetur hominem rigida ſupinaq; aure, id quod etiā Greci notant, ἡδονὴ ἔχων, τετραπλάσια τοῦ ἑταῖρου, id est, ſupinum ex ſupinum ate- rem habens. Carmen Martialis eft huiusmodi:

Narratūr quidam bellū dixit Marville:

Qui te ferre oleum dixit in auricula.
Porro ut in problematis scriptis Aristoteles, aures aqua infusa offenduntur, oleo non item. Quin si forte aqua in au- rem inciderit, oleo infuso medetur, dum lubrica facta aure, aqua defuit. Proinde & urinatores oleum aeribus inſillare conſuerunt, quo minus aqua ledantur. Hinc itaque uidetur natum ad agnum, nempe a gestu eorum, quibus est aliquid li- quoris inſulfum, quod ne effluit, aures ſupinat, quafi auera- fantes, ac foſtidentes audire. Neque tamen negauerim poſſe reſterri ad adjentatores, qui uelut oleum in aures inſillant, dum iucunda loquuntur magis, quam ſalutaria. Cui diuer- ſum eft illud Perſianum:

Auriculas teneras mordaci vaderi uero.

Huc igitur pertinet ex illud euangelicum, de uenitoribus olei. Verum cui placet hic ſenſus posterior, in auriculam aca- cuiſandi caſu legat oportet. Quod quoniam & prouerbij ſhea- cien preſe gerit, & uigilo iactatum Martialis indicat, non exiſtauit preterendum.

Quid ſi coelum ruat? LXIV

T' εἰ δημόσιος ἐμπέσοι; id est: Quid ſi coelum ruat? Iro- nia prouerbialis in eos, qui tutissimis etiam in rebus, ridicule timet. Hoc unde manari, Aristotel. indicat, libro τὸν μετὰ τὰ πυρικὰ quinto, scribens priſcis illis & rudibus mortalib; bus perſuafum ſiuſſe, coelum hoc, quod uidetan immovere, Atlantici numeri ſuſlineri. Quod ſi ille ſe ſubducifet, fore ut ē ſublimi in terram deciderit. Id est non ſolum poëtarū ſe- gimenti ſuſſe prodiū, verum etiā à Physicis nonnullis adſir- matum. Plutarchus in libello de facie que appetat in orbe lie-

ne, citat Phenacem quendam, qui metuerit, ne luna decide- ret in terram, quis; committerat fit uicem eorum, qui lune forent ſubiecti, cuiusmodi ſunt Aethiopes, ac Tropobani, ſe- tantum pondus in eos rueret: idem ueritus de terra, cœloque, nifti columnis Atlanticis fulcirentur. Theognis:

Ἐπὶ μὲν ἔτερᾳ πέροι μέρεσσι οὐρανὸς ἀρχὴν ἔτειδε
Χάλκεθ, τεθρέπτων δέ μα πατέρα φύειν. id est,
Deinde meo uafus capitū illabatur Olympus

Ferreus, antiqui quod metuere uiri.

Teretius, ὁ ἐκ τὸν Λυκοφρείῳ. Quid si redocetad illos, qui aut: Quid si nuc coelum ruat? Allusit huc Horat. in Odīs: Si fractus illabatur orbis
Impraudū ferient ruine.

Vibrum suam metuere. L XV.

τὸν αὐτὸν τηλέφοβον, id est, Suam ipſus umbram metuere, dicuntur, qui pueriliter trepidant, ubi nihil omnino fit periculi. Translatum vel ab his, qui fortè conſpecta cor- poris ſuī umbra, ſubito expaſcent. Vel à melancholicis qui buſſan, qui Antore Aristotele, propter oculorum imbecillos ſpiritus in aere proximo, ueluti ſuam quandam imaginem cō- plantales, arbitrantur ſeſu ſuā uider manes. Socrates in Phedone Platoni: Tu uero tuam, quemadmodum dici ſo- let, metuens umbram, id est, tibi ipſi diffiſus. Qu. ad Cicero- nem de confidatu petendo: Alter uero, quo, dī boni, plenore ſeſt. Primum nobilitate eadem, qua Catilina. Num maiori Non: ſed uirtute. Quamobrem, qui manum umbram ſuā metuit, hunc negligit quidem, Plutarchus Symposiacorum, problematum, decadē septima. Ἐ μὴν οὐδὲ σκῆνες τετρα- μερεῖαν νομον, ἀλλὰ τοιαὶ τὸν ἀγρὸν δέξα φοβοῦν, id est: Qui umbra nomen refugiat, ac moleſte ſe- rat, uere umbrā uidebito formidare. Atq; autem de um- bris, uocatis, quā non ipſi uocati à conuatore, ſed uocatum ſequentes adeunt conuolum.

Velumcas metuit præteruolitantes. LXVI

Prouerbialis eſſe uidetur hyperbole, quān refert Aristotle les septimo de repub. libro, ἀλλὰ διάλογα μὲν τὰς τετρα- μερεῖς μάραι, id est, Qui muſcas, inquiens, etiā præ- teruolitantes metuat, id est, quānus fruſola de cauſa. I dem ſimilem quandam commorat in moraliū ſeptimo, loquēs de ijs, qui uigil, adeo natura ſunt timidi, ut etiam ſi fore obſtrēpat, protinus expaſcent.

Funem abrumperē ni-
mum tendendo. LXVII

Ἄτοδος γέγονε τὸν πλευρὸν τὸ καλώδιον, id est: Ab- rumpetor tensa ſiniculus. In eos dicit ſolitum qui dum extre- ma experientia, alienant a ſe eos, cum quibus egunt, & uni- uerſe rei iacturam faciunt, dum plus ſatis attenti ſunt ad lu- crum. Lucianus in dialogo quodam, matrem lenam facit ob- iurgantem filium, quod anatorum in coniunctio nimis perua- citer cōpēſerit, periculis autem eſſe, & præter modū exacer- batus, atq; irritatus inuenit amore pariter & cōmodū diu cō- uerit, ἡδονὴ inquit, μακρὰ τὸν πόνον, leuē ἀποθέτομεν πάντα τελευτεῖ τὸ καλώδιον, id est. Ac uide, me nocta, puer- bi, abrumperāt diu nimū ſedicimus ſiniculus. Pindarus apud Plutarchi, οὐδὲ λεοντὸς τὸν διοφέρον χονιον μαρ- vēo. id est, Atque intolerabilium cirarum ſiniculum ſol- uenti. Quanquam hoc ab adagio nonnulli eft diuersum, ma- gis cognitum cum illo, quod eft apud Seneca in epistolis ad Luciliū, de explicanda catena negotiorum, atque adeo abrumpenda, ſi nequeat explicari. Prouerbii generali- ter trahi poterit, ad quemlibet conatū inmodicum, & ob id in malum

in malum aliquid erumpentem. Huic finitimum est illud Hec
breorum, haud quamquam inscite, neque inuenisse dictum
procerum, qui nimis erungit fortiter, elicit sanguinem.
Nec abhorret Minus ille Publitanus:

Furor fit lesa sepius patientia.

Atque alter huc consimiles, cuiusdem, opinor, etiam si Seneca
nomine fertur:

Bonus animus Iesu, gratus multo irascitur.

In matellam immeiere. LXXIII

Ἐτ τὸν ἐμπόριον ἵβεται π., id est: in matellam immeiere.
Cum sorride tractant, aut ad manus aliquod parum bone
sum adhibent, ita quod non indigni videantur, utpote ipsi for-
didi, atque in honesti, quasiq; ad contumelias frondes facti.
Lucianus de mercede seruitibus. οὐδὲν τῶν οὐτ; αυτοῦ
δένεται πάσχειν τοῦ οὐτ; εἰποντούς εἰς οὐκεῖν. Εἴ τοι
εἰπειν φασιν οὐτ; εἰπειν, id est: Itaque nec hi quicquid
indignum aut accubrum patiantur, neque illi eos contumelias
afficeri videantur, si quod aiunt, in matellam immittant. Si
quidem ad hunc usum quasi nascitur matella. Ex aduerso
Martialis Bassum quandam toco taxat, qui in aureum has
incarcet, cum utro biberet,

Ventrus onus misero, nec te pudet, excipis aero

Basse, bibis utro, carius ergo cacas.

Ritus Ionicus. LXIX

Ἐλων Ιωνίκη, id est: Ritus Ionicus. In molles & uo-
luptuos dicunt. Nam Ionum mollicies perinde ut Sybari-
tarum fuisse, in proverbiū abit, quod alteri Graecorum,
alteri Barbarorum essent luxuriosissimi. Atheneus libro di-
pno sophistarum duodecimo de luxu Ionum locutus, ait extre-
re parentem aeream, que mores eius gentis testificetur,
hanc ut opinor, intelligens. Idem libro decimoquarto docet
salutations genus omni fuisse lasciviam ac petulans, quod ion
cum diceretur. Valerius Maximus libro rerum memorabi-
lium secundo, prodidit Ionas primos, angusti coronamq;
in coniuncto dandarum, & secunda mente confuetudinem
haud parva luxuria irritamenta, repperire. Tyrillus Maxi-
mus in dissertatione, cui titulus, quis sit philosophie finis:
Crotoneatis, inquit, olympicus oleo struma adamata, Spar-
tiates armaturam, uenationes Creteris, luxum Sybarites,
Ion choros.

Hinc Horatius in Odis:

Motu doceri gaudet Ionicus

Matura virgo,

Lascivus salutatione, & parum decoras gestulationes signi-
ficans. Unde & apud Aristophanem τοινός, pro eo,
quod est, θερζούσει, id est: molliter ac delicate.

Ritus Megaricus. LXXX

Ἐλων μεγαρική, id est: Ritus Megaricus, in eos di-
cendū, qui parū tempus in iocantia, quod quod uetus Quin-
tilianus, malant aliquoties amicū quam dilatum perdere. Aut
quorum artes iam in contemptum abierūt, successione maio-
rum artificum obsecrare. Neg; male quadrabit in senes, qui
estate aliena, lusus quoq; indecoros, ac uoluptatis iuuen-
iles non piter consecrantur. Nam Ionica comedit uigint ad
tempus. Deinde in contemptum uenit, tristis ab Atheniensis
bus. De rīsu in tempesiū celebratur & hic senarii.
Ἐλων τοινός, εἰ λεπτοίς, διερή κατόν. id est:
Non in loco ridere pergrauē est malum.

Ritus Chius. LXXI

Ἐλων χίος, id est: Ritus Chius, de mollii lasciuisq; hu-
su. Quandoquidem & Chiorum mores taxauit uetus comœ-
dia. Adagium commentatorum à Diogeniano.

Quicquid in buccam uenerit. LXXII

Quicquid in buccam uenerit. Quoties libere quoq; iam,
ac tuo loqui significamus, incircumfelle, & quicquid for-
te fortuna in annum incidentur. Quidam modum apud fidos
amicos facere sollemus, apud quos impune quidvis ruga-
mus, atq; effutimus. M. Tullius ad Atticum, libro decimo
quarto: Aut si nihil erit, quod in buccā uenerit, scribes. Idē,
libro duodecimo: Quid cum corā sumus, & garrimus quic-
quid in buccam uenit. Reete torquebito & in eos, qui teme-
re, atque inconsciente loquuntur, perinde quasi sermo illis
non in peccore nascatur, sed in fauibus.

Quicquid in linguam uenerit. LXXIII

Huc pluri germanus est illud, quod uerbat Lucianus
in libello de ratione conferendi historiā, ἔτι ποιῶντες δὲ
καὶ ταῦτα λαζανούς, οὐκεὶ εἰς ἀκατέχουσαν γλώσσαν
φασιν. Εἴ τοι, id est: coūscientes, affingentesq; quicquid uerbi
temere ē lingua, ut aut, uenit. Plato dictū hoc lucro drep-
ostu citat ex Aeschylō Tragico poeta. Οὐ πατεῖ οὐ Αθε-
neus, libro diopsoiphitarū quinto, Καὶ γὰρ τὸν τετράντα
ποιητὸν, οὐκεὶ εἰς ἀκατέχουσαν γλώσσαν θέλει, id est:
Iuxta poētā qui dixit, quicquid temere ē lingua uenerit. Hoc
uelut interpretas Isocrates in oratione panathenaea. Εὔοις
ἔπει τοῦ δέσμου τοῦ εἰναὶ ιχθύος φετικός, καὶ ξύλω
ἔτι ἐπιτελεῖ λέγει, id est: Similis uidebor qui temere
& arroganter, ac utiliter, quicquid in mente uenerit loquitor.

Momo satissimare, & similia. LXXIII

Τῷ μάρτυρι οὐτεπει, id est: Momo satissimare. Prouer-
bialis est hyperbole. Hesiodus in Theogonia, & Momi
cuisdam meminit, quae ait, Nocte matre, Somno patre pro-
geniū. Huic deo mos est, ipsum quidē nihil operis edere, sed
aliorū deoū opera curiosis oculis contemplari, & si quid est
omissum, aut per pā factū, id summa cum libertate carpe-
re. Nam μόρος, Græce reprehensionē sonat. Aristoteles de partibus animalium libro tertio, meminit huius, qui na-
tūram incūfort, quod bobus cornua in capite, ac nō in armis
potius addiderit, uidebet, quo uehementius posint ferire.
Ad quod allusione uidebat Lucianus, cum in secundo uerborum
narrationum libro, scribit se uidisse boues quodam, quibus
cornua insent, non in fronte quemadmodum reliquias, sed
sub oculis. Idē, in iusū estē Momo. Huius idem Lucianus
cum alijs comploribus locis meminit, tunc in Dialogo de herē-
ibus, huiusmodi quandā de eo fabulan referit: Mimeruan,
Neptuman, & Videuan, de principatu artifici inter se co-
tendisse. Et ut quicquid artificie precipuum aliquo specimen
aderet, Neptuanus taurum quendam fixisset, Mimeruan do-
man excoxisse, Videuan hominem compoſuisse. Mornus
delectus arbitri certaminis, & artis expensor. Ille in pīlo
uniuersitatisq; opere, præter alia, que in reliquorū operi
bus reprehendit, illud potissimum in hominibus opificio nota-
uit, quo artific non in pectorē fenebras, aut hostiū que-
dam addidisset, quo perfici posset quid in corde latet, quod illi speciosum alioqui, malitiosq; recēsib; sinuosum fix-
isset: Cuius fabula mentionem facit & Plato. Philostratus
in epistola quadam ad uorem, de Momo scribit in hanc for-
mē sentientiam. Hanc in Venerē nihil altoquit, quod reprehē-
deret inuenisse, nisi quod sandaliū illius edamniabatur, ut
stridulū, nimisq; loquax, ac scriptū molesum. Quod si
Venus citra sandaliū incēsisset, ita ut emerit à mari, tota
nuda, nūdū omnino ansam carpēdi. Mornus inuenisset.
Qui quidem deus tamē si non perinde gratus est, atque cete-
ri, propriea quod pauci, ueram reprehensionē libenter
k admittant,

admittant, tamen hanc scio, an illus alius è maxima poëticorum deorum turba sit utilior. Quanquam nunc nostri ioues excluso Momo, solam Ester pen audiunt, blanda salutibus antepontentes. Hic igitur Monus uariis adagiorum formas suppeditat. Vel cum Plato de rep. scribit philosophie studiū esse eiusmodi, ut ne à Momo quidem posse reprehendi. Vel cum Venus Lucianica iam ita in indecum, negat se dubitatorum, etiam si Monus ipse iudicatur est. Vel cum Cice roscribit ad Atticum, libro quinto. Quid me maxime horris, et quod pluris est, quam omnia, in quo laboras, ut etiam Ligurini Momo satifaciam, moriar, si quicquam fieri poterit eleganter. Ergo prouerbij speciem habebunt omnes id genus formulæ. Haud dubium tecum vel Momo iudice decetare. Inculpatio est cùm uiri sint, quā ut vel Monus ipse posse capere. Hanc facie ne Monus quidem posse reprehendere. Nec Monum iudicem recusarim. Hec vel Momo ipse satifaciat. Et si que fungi possint confundiles. Ad hanc formam pertinet illud Ouidianum de forma Adonis: Laudaret faciem liuor quoque.

Breuer omnes id genus hyperbole prouerbij faciem obtinent, ueluti Terentianum illud: ipsa Salus si cupiat, seruare domum hanc non posit. De familia deplorata. Item de loco uehementer munito: Hanc aream ne Mars quidem ipse expugnabit. De homine prefratio, ac pertinacia: Huius animu-ne Verumnus quidem ipse uerterit. De feminis supra modum uirosa: Huius foemina libidinosa, ne Priapus quidem ipse satiarit. De re neutiquam probabili, istud ne Pitho quidem ipse persuaserit. De re tacitu difficulti: Hoc ne Harpo-crates quidem ipse, aut Angerons contineat queat. In tanto rerum strepitu, ne Sonnius quidem ipse, somnum ceperit. De homine preter modum suspicaci et diffidenti: Iste ne Fidei quidem ipse fidem habeat. Hic vel Argum filiat. De uehementer astuto. Hic miserior est, quā uel ei vel ipsa iniudice posse luidientia. Verum de his loquendi formulis, admonimus in operis huius initio.

Cœlo ac terra loqui.

LXXV

Qui frustra uociferantur, cœlo ac terre loqui dicuntur. Sic enim solent, quā diffidunt bonumq[ue] exaltare, o calum, o terra. Theogenitus apud Athenaeum libro tercio, ac rufius libro decimoquinto.

Τεφιλοσόφικας, γρ̄η ιχθύ σύνεται τὸ λαζαρύ
Οἰς οὐδέποτε δύπτηται μετά τὴν σῶμα λόγων. id est.
Terra loquens cœloq[ue]: philosphatus es
Sed hinc nulla est cur a sermonis tui.

Confine est illi, quod alibi retulimus: vento loqueris.

In portu impingere.

LXXVI

Est apud Quintilianum in institutionibus: In portu impingere, pro eo quod est, statim in ipso operis ingressu pccare. Virgilius Statim de portu egredens, nauim impegnat. Idem ad Panathenachium: Egredientes de portu statim impingimus. Sumptum à nauigantibus, quā magno cū dedecore prius quam portu exierint, nauim illidunt. In diuersum sensum inflexit Tapirius Fabianus, refrente Seneca in controver-sijs: Nauim in portu mergis, de sene qui luxuriari coepit altera estate. Apud dicitur in omnes quā negotio tam proponendum cum laude conseruo, in extremo degenerant. Ad eandem sententiam accommodari potest et hoc, quā τοῦ πλανῆτος ποσθετήσῃ, id est. In portu impingere.

In limine deficere, aut offendere. LXXVII

Huc proximum sit illud: In limine offendere, aut defice-

re. Translatum ab ijs, qui dominum egressori, statim in limine pedem offendunt, prius quam quicquam occipent agere. Vergi. Cur indecoris in limine primo Deficimus? Id est statim, ac uix dum initio bello. Duriuscula dixit Q. Curtius libro sexto: In ipso limine uictorie stamus, pro eo quod est, proxima est uictoria. Huic contrarium est, quod in epistolis ad Lucilium scribit Seneca: in summo deficit elio. Ducta translatione ab ijs, qui conseruo propinquum monete, tum de laßantur, cum proximi sunt cunctum.

Cantherius in porta.

LXXVIII

Confine est superioribus: Cantherius in porta. Natum à Sulpicio Galba quadam, cui cum in pronunciis exiuro, cantherius in porta eccliasit: Rideo, inquit, cantherius in porta, cum tam longi iter sis iturus, iam lassum esse te, cū uix dī sis ingressus. Quid dictū in prouerbii abit. Refertur adagium à Fefo Pompeio in dictione yide, atq[ue] is indicat conuenire, eum quis in principio rei uix inchoate deficit animo. Quid autem sit cantherius, dilucide exponit, nempe equis excelsis testibus, ut hoc differat cantherius ab equo, quo malis à uerre, capis a gallo, uerex ab ariete.

Citra puluerem.

LXXIX

Axovris, id est: Citra puluerem Graeci dicit contingerere, quo quis facile, citraq[ue] negotium positor, translatum uel ab Aphie, id est, a pulueris cotatu, quo se spargebat, in palestrico certamine coegeretur: uel certe à puluere, quo nō indeco re soridari scribit Horatius cos, q[ue] certat Olympia, quiae bellū gerant. Flinius lib. trigesimoquinto: Alcimachus Dio- zippū, qui Pancratio olympia circa puluere tabat, quod no- cant ἀνοντί uicit. Aulus Gellius libro quinto: Ouandi, inquit, can est, cum deditione repente facta, sine puluere, ut dici solet, incruentā, uictoria obuenit. Horatius in epistolis: Quis circum pagos et circum campis pugnat. Magna corona continebat olympia, cui spes, Cui sit conditio dulcis, sine puluere, palme? Imuuentur et conditiori, id est: citra sudore, et avariciorū, id est: citra sanguinem.

Deserta causa.

LXXX

Ἐργάζεται δίκη, id est: Deserta causa, cum nemo repugnat. Transtatū à iudicis, ubi non iūquā altera pars cedat tradit causa aduersario. Itaque deserta causa uincere, est: uincere nullo corā pugnare. Lucianus in Ioue tragedo: Οὐ περ τὸν θεόν, οὐ δὲ εἴη μηκὺ κρατεῖν οὐτοῦ δέσμου, id est: Itaq[ue] quid aliud uidebinus fricisse, quam deserta causa uicisse. Id in Toxaride: Καὶ τοσαντας πόλες ἐργάζεται πόνος τοῖς λαοῖς, id est: Totq[ue] ciuitatis, nullo defendēt, abs te capi. Vsi patet et Socrates in apologia apud Platone: ἐργάζεται τοιούτην ἀπολογεύματος οὐδέποτε. id est: Deserta causa, nullo defendente, acculantes.

Citra arationē, citraque sementē. LXXXI

Que citra nostra opera casu nobis cœnit, accidit a nō τερπνά cōtingere dicit Graeci. Lucianus in Parafiso: Οτι δὲ μόνον θεοί τοι σοφοί ἔμενον οὔτε φυτά χρεῖον φυτόν, οὔτε τοσού, αλλὰ τοι accidit, οὐδὲ ταῖς εὐηπτα πάντα πάντα νέατην. id est: Quod uidelicet unus uox egregiū illū Homerū: Nec manibus plantat, nec arat, uerum citra sementē, citraq[ue] arati laborē fruatur omnibus. Idem in Rhetoru didascalio: τοι δὲ accidit καὶ εὐηπτα φύεται πάντα, id est: Tibi porr̄ citra feminādi arantiū, laborent proueniāt oīa, id est, citra studiū. Natum apparet adagium à fabula insularū fortunatarum, de quibus Horatius in Odīs: Reddit ubi Cererem tellus inarata quotannis

Et in

Et imputat floret usque linea.
Sumpsum est autem opinor ex Homero, qui Odysse libo
nono, Cyclopum terram desribit ad hunc modum:
Κύκλωπον δὲ οὐ γάταν ἐντριφάλουρον ὁδεύμισερ
ἰνόμενος, οἱ δὲ πεσοί πεποιηθέντες ἀπαντεῖσιν
οὔτε φυτεύσι καρπούς φυτών οὐτὸν οὐσίαν.
Αλλὰ τὰ γένεσται νοήσαντα πάντα φύονται
καὶ καλῶς καὶ καλέσθαι δι' ἄμπελοι αὖτε φέρεσσιν
Οἴνον ἐξεργάλουρον, καὶ σφριν διός οὐ μέρος αὐτῆς. id est,
Venusim in terram, quam magnitudine Cyclopes
Et legum expertes habitant, hic in nomine freti
Diuina, nec manus terra plantaria figunt,
Vomere nec segetem proscindunt, quin ea cuncta,
Nulla semente, et nullo nascentia aratu
Orda, frumentum, plenisq; on, rata racemis
Vinet, et Larvæ hec Iuppiter imbrisibus auget.

Dormientis rete trahit. LXXXII
Ezuvorū n̄ s̄t̄oꝝ d̄iꝝ, id est, Dormienti rete capit. In eos, quibus citra conatu obtinetur, et ea cuique patiunt. Naturam ex eventu, quod aliquando acciderit, ut dormientibus pisatorum bœvi, p̄iles force retribuit inviolati caperetur. Quidam ad Timo theū Imperatorē Atheniensē sic referit, cū quod multa feliciter obtinerentur, magis comodiſtare fortune, quam ipsius opera, ev̄tu x̄c̄e, id est, felicis cognomem in diu. In hiis inuidiam pingebat n̄ solius furium adire cogentem urbes, illorum iuxta dormientem. Qnos ille sic elusit, autore Fluttarbo, ut dicere. Si huiusmodi urbes capio dormientes, quid me facturum arbitramini, si uigiliorū Huc allusit Terentius, cū ait in Adelphis: Quid credebas dormienti habere tibi confutatores? Deest! illa fine tua opera in cubiculū iri deditū domum? Quin & hodie uulgo dicitur in id genus homines: Fortunatior est, quam sapientior. Et Eupolis concius apud Athenaeum: οὐ δοῦλος πόλις ἡ οὐ τυχεῖσι μὲν δοῦλοι καλῶς φρονεῖς, Idest. Vrbs urbs ut es felix magis, quam prouida.

Cum mula pepererit. LXXXIII

Adagii perutetis: Cum mula peperit, quoties signis canus aliquid nūquam futurū, aut adeo raro solevere accidere, ut improbū, ac statū uideat sperare. Ortum uideri potest, ex eo qd̄ refert Herodotus in Thalia: Cū Babyloniorū urbs obſideretur a Dario, quidā Babylonius cōticeis infelicitate Da-riū, atq; exercitu: Quid, inquit, iſtis defeditis Perses? Quin potius abſceditis, ſic expugnatori nos, tēcāp̄ iūuovi te-kocti, id eſt, cum mula peperint, uidelicet ratus id nullo unquam te pōro futurū, propterea, qd̄ natura steriles sunt mu-les. At paulo post eniū, ut Zopyro mula quepiam pareret, quo quadam ostēto in ſcenā capiebat Babylonis erexit eſt, ac cepit. Hunc ſimile quādā refertur a Suetonio in vita Galbae Cæſaris: Huius autem procerū atq; fulgorū, cum aquila de manib⁹ extarapuſſet, & in fringiferā querē cōtulipſſet, ſumānū, ſed ſcriū imperii portidā familię, refib⁹ ſum⁹ eſt. Atq; illi irridit: Sanē, inquit, cū mula peperit. Qod uenit illi arripuit Gal-ba, ut cui poſtae res nouas molient, nihilque cōfirmarit, ac mula partus: ceterisq; ut obſcenū oſtentia horrentibus, ſolu-lus per Letiſiū acciperet, memor ſacrificij dīlīq; auti. Pli-nius lib. viii, cap. xliii, de mularum sterilitate ſcribit hunc in modis: Obſcrutati ſi ē duobus diuersis generibus natā, tertij generis fieri: et neuri parentū ſi ſimilia. Eāq; ipſā, que ita nata ſunt, nō gignere in omni animaliū genere, idcirco mu-las non parere. Huius rē cauſa adserit Alexander Aphrodi-ticus, quod ſemina natura & habitu diuersa, ſi cōmēcantur, tertii quādā ab utroq; diuersum cōſiſtunt, ūnū ſimpliciun-

prosfas amittunt, sceluti si miseras albū nigro, abolitis utrisq; coloribus, redditor fusces ab utroque diuersis, quem Græci Διόνυσοφανερού appellat. Sed multo exadiu de his Aristoteles lib. de generatione animalium secundō, cap. vi. refellens Democritū & Empedoclis rationes. Quāquam prodītū est in animalibus Romanorū mulas peperisse sepe, nūc id prodigij loco habitum, ut eodem in loco, quoniam modo citius, testatur Plinius. Theophrastus iugdo parere in Cappadocia tradit. Aristoteles in Syria supra Phoenicen; sed esse id animal ibi sui generis, etiam si simile.

Ad Græcas calendas. LXXXIII

Huic affinem habet sensum, ad Graecas calendas, pro ni-
quam: propterea quod Graeci non habent calendas more Latini
norum, sed velut iuxta, id est, nouilium. Atque ad lumen re-
ciosus Graec solleuant iuxta. Vnde supradictis in nubibus
Aristophanis, optat sibi incantatrixe quæpia, qua carminibus
suis efficiat, ne quædo luna exoriat: sic enim fore, ut non reda-
tur iuxta: quandoquidem trapezite ad lunas, mutuan dant
pecuniam, & lunis iuxta & crescunt. Huc itaq; respectus Augustus,
cū diceret ad Graecas calendas solutarios, quos nūquā redditus
ros mutuan significabat. De quo in ipsius uita scribit Trans-
quillus ad hunc modū: Quotidianō sermone, quæda frequen-
tius & norabiliter iuxta pase cum, literæ ipsius à τονογοι
orientant. In quibus identiter, cum aliquo nūquam soluti-
ros significare vult, ad Calendas Graecas solutarios ait.

Acessæluna.

Aeneas et ceteris id est, Aceſſei luna. Dicitur in comprehenditorum, qui nouam subinde causam comiſſorū, quo negotii proferat: a nauta eiusdā moribus ortum, cui Aceſſe fieri nomē. Is dicitur ignorans, ita prorogare confusum navigationē, ut se diceret luna magis opportūna expectare. Nam Greci, præcipueq; ex his Lacedæmonijs, quicquid efflent rerū aſſumptiōnē, ſuperfitione lunā obſeruabant. Id qd tactie notari Eupirides, cū in *Phœnix* in Aulide refert det Agamēnon, tum nuptiā ſilium, ubi luna dexter circulus aduenierit, uidelicet de plena luna ſentīt. Lucianus in libello de Afrodīgia, palam refert Lycurgū legē iniſtituit Lacedæmonijs, ne per eū invenirent ante plenilunio. In eam superfitiōnem iactu Aristophanes: τῇ πανσέλιψῃ, id est, plenilunio, ſero aut nūquā futurū significāt. Etenim cū Datis & Antipheres ductores regis Persarum, in Marathonem irruerint, plenilunio obſeruavit, ut tam exirent in pellū. Ergo prius quam illi uenirent, Atheniensē bellum aggrediſſi sunt. Inde quā prouerbio de cunctantibus, & quāuis occaſione rem prouerbitur, dicuntur, ὡς τῇ πανσέλιψῃ, id est, plenilunio. Ad agiū ſeruſtū a Dioſcenario.

Vbi per harma fulgurarit. — LXXXVII

Ostōr d' i cōspicūtā cōspicūtā, id est, Vbi per hanc fulgerat. De his, que nimis cunctātē ac sero, aut admodū raro sunt: aut cū nimis axe ac superfluitō captiō re gerē de oportunitātē. Strabo lib. geographie nono, unde natūrā sit adagii indicat, scribēs nūc quēpācēs desertum, atq; infre-quentē apud Mycalem Bœotia, seu Mycalessum Tanagrae iuris, quē hama, id est, ciarū nō nomināt. Rorū sum alterū ab hoc diuersum, cūstidū tū nominū in Attica, quē quidem tribus ex Attice populo Tanagrae similis, atq; ob hāc similitudinē ex natūris quoq; cōmūnione fortū. Ceterum hama Bœotia sic vocatum, quod Amphiaro excūfū, ciarius inānis in eū locū delatus sit, ubi nūscū scilicet eius extat. Alij scrūtū. Adraſtū fugiente, ciarū eius co loco confrāctū fuisse, ipsū Arionis opera scrutatū: hinc natūrā parcoīt: ostōr d's

sequuntur, id est, ubi per harma fulgurat, nunc licet Pythies utibus fulgur aliquod certum, quod ex loco unetur, obseruantibus, eisq; iuso sacre Delphos mittitur. Obseruant autem ad menses treis, singulis mensibus treis dies, noscere quod totidem: id est, eis fulguratis foco, qui est in muro inter Pythium & Olympium. Hec ferme Strabo. Vsum addagij Plutarchus palam indicat in Symposio: si γάρ, inquietus, παντίς οὐ δέχεται τὸ φωτινόν εἰσιν τε, ταύτην καὶ γονήν τῷ διπλῶδι ἐπίτηδι εἰσιν ἡ γονή μορφή ταύτης φερεῖ. id est, Etenim quivero et per harma, ut dicit, cōdūm exhibet, hic cogitatio uterque accomodatur ad notum describere. Itaq; de ravis et in certis dici soluti uidetur. Poterit et per iocum accommodari ad ea, que nunquam eventura credamus, quemadmodum ait in Grecas Calendas.

Lydus lapis, sive Heraclius lapis. LXXXVII
Λύδος ὑγειαλίας ή λύθρος οὐδέποτε, id est, Heraclius, sive Lydius lapis. In eos dicitur, qui uchemeter acri, exactioq; iudicio sunt. Referuntur a Theophrasto lib. de natura lapidum. At enim lapide quendam esse, qui Lydius seu Heraclius dicitur, qui attritus aorū atq; argenti cuiusmodi sit argutus. Hunc quidam Magnetores putant, uelut Herculanum, qui ferrum ad se se trahit: unde nomen etiam additum οὐρανός, sed ex Theophrasti verbis satis liquebat. Sceravon significavit, quem Latinū vocant indicem, in quem Batus ille pastor apud Ouidium transfiguratus est, manente nimis etiamnum in lapide prædendi studio. Nec Heracliu uocatum ab Hercule, sed ab Heraclae Lydius ciuitate. De hoc meminit Plinius lib. xxixii. cap. viij, his quidem verbis: Auri argentiq; mentionem comitato lapis, quem cotidianum appellant, quandam non solitus inueniri, nisi in fumine Tmol, ut autor est Theophrastus, nunc uero pafin, quem alijs Heraclium, alijs Lydiu uocant. Sunt autem modici, quaternas uncias longitudinis, binasq; latitudinis non excecedentes. Iis cotidianis periti, cum euanille maraperint experimentū, protinus dicunt, quantū auri sit in ea, quantum argenti, uel eris, scrupuli differentia, mērabilitatione non fallente. Huc allusit Theocrit. in Aita: Λυδίοις ἵστη πέτρη σουα. id est,
Ut Lydo lapidi per os habeant.

Nimis quod in uariis osculis optime indicaret, cuius essent, sic enim inceptum amates. Scholia stutu huius lapis apud Lydos inueniri, et hinc prouerbium ortum. Et ne dubites quin de indice loquatur, sequitur ξερός δέ τοις Πενθοταλ μάρφαλος ἐπέκτιμον μορφή γεγενέμενος. id est, Cuius ab effetu explorari mensarius aurum Sit per probum. Adagium accōmodo dari potest uel ad personam, uel ad re. Ad personam hoc patet: Inscriptorum meorum optimus index, planeq; quod deci solet ιαγωνεία λύδος. Item hoc modo: In persicandis qd; ingenis emunificissime naris, ac prorsus Lydius, ut aiunt, lapis. Adrem transfertur hoc patet: Adolescentium ingenia liberas aperi, uiris commissum imperium, Lydius, quod aiunt, lapis est.

Amulius alba.

Δευτέρη σεβασμ, id est, Alba amulius, hoc est, nullo delectu, ac circa discrimer. Aulus Gellius in noctibus Atticis: Namq; illi omnes et eorum maxime Greci, multa et varia lexitates, in quas res cunq; inciderant, alba, ut dicitur, linea sine cera discriminis, sola copia scatati concurrebant. Plutarchus in commentario, τοις οὐδὲ αἰσχροῖς. Esī μηδὲ οὐδὲ αἰσχροῖς, η λύκη σεβασμ, τοις λόγος τολμαίος θεός. id est, Est igitur planè alba linea erga sermones garrulus, propria et quod millo delectu quatuor de re quidam nugeatur. Effertur

et exprefsius adagium à nōnullis, Λύκη φλέψ φλεψά τε μη, id est, In albo lapide alba linea. Diciturq; uel in eos, qui nullo sunt iudicio, uel in stupidos, uel in eos, qui incertis probat, aut significat certa. Sophocles in Cidalone apud Suidā: τοις μονού λύγοις τοῖς σοταρού την περιποίησαν, οὐ μαλλόν η λύκη φλέψ φλεψά τε μη. id est,

Nihilo mili plus indicat *termo tuis*,

Quā lapide in albo signat alba linea.

Ciriatu à Nonio Marcello Lucilius lib. xxx. sed corrupte, ut opinor. Quod genus sūt plerique illius: Et amat omnes Nam discrīmen non facit, nec signat linea alba. Vsuperatur et à Platone in dialogo, cui titulus, Charmides, ubi Socrates ait se erga formosos adolescentes, perinde esse, ut alba amulius in albo lapide, proprieτate quod nec discrīmen si inter formas, et omnes ex aequo amaret. Solet enim finiculus illi minio oblīni, quo discrīmen faciat, unde et rubricam uocauit Persius:

Ac si oculo rubricam dirigat uno.

Eadem per eadem.

LXXXIX

Aūτοῦ δι' αὐτῶν, id est, Eadem per eadem. Refertia in collectaneis Diogeniani, de his, qui semper eadem inculcant, aut eadem absit faciunt. Non distinſim illi, quod alio reddidimus loco, διατριβὴν οὐδέποτε, id est, Iouis Corinthus. Postea et in eos torqueri, qui res nugas nugeatur tractant, ueluti si quis in autorem indocto, indoctos scribat commentarios, aut in obscenum, obscenos.

Ad amulium.

XCV

Frequens est apud autores ad amulium, examulium, exca-
muslatum, amulatum, pro eo, quod est exquisita diligentia,
aque exactissima cura. Gellius lib. i. cap. 4. Ad hec omnia
scripta antiquiora tam curiose spectabat, aut uitritus pensa-
bat, aut uitratim abbat, ut uicet factum esse ad amulium di-
ceres. Et amulista pro examinatis apud Nonium. Translatū
à fabris lapidariis, aut lignariis, qui scutulo illo regulari,
operi & qualitate explorant. Quāquam Festus alibi testa-
tur, amulium quibusdam esse non linearē, neque regulam, sed
ferramentū quo fabri in poliendo uitantur. Persius de poeta
absoluta carmina component, quod modo citauimus:

Scit tendere uermum,

Non secut, inquit, ac si oculo rubricam dirigat uno.

Item in carmine de uiro bono, quod Vergilio tribuunt.
Ne quid hiet, ne quid protuberet angulus, & quis
Partibus ut coēant, ne quid deliret amulius.

Vsuperat idem Basilius ad nepotes, cum iubet ianquianque
disciplinam ad finem felicitatem referre, perinde quasi lap-
ides, iuxta Doricum prouerbium, ad amulium dirigentes. Na-
tum uideri potest apud Homerum Odyssea ε. cum loquitur
de Ulyss, nauem fibi fabricante:

Ζεύς δ' εἰς τοσαύτῳ οὐκοτεί εἴδε μηδεποτε. id est,

Expluit multa arte sup̄, id uicet amulium. Roribus Iliados O.

Αλλ' ως τε εάδια δογήν είδε μηδεποτε

Τέτερον δ' οὐ τελείωτα διάκονον Θ., δε δέ τε πάσας

Εῦ εἴδε μηδεποτε ιπποδημασάντες οὐδεποτε. id est,

Materiam uelut in audem exequat amulius,

Ducta fabri docti digitis, qui calleat artem

Quæcunq; est, teneatq; probe, monitrice Minerua.

Est apud eundem et alijs aliquot locis.

Ad unguum.

XCI

Ad ungum, eundem habet sensum. A marmorariis sum-
pta metaphorā, qui superinducto ungū, conuallis explo-
ravit marmorū. Horatius:

Fronteius

Fronte ad unguum Fatus homo, id est, absolutus.

Idem in axe,

Carmen reprehendit, quod non

Multa dies, et multa lita a coercent, atque

Perfectum decies non casligavit ad unguum.

Vergilius secundo Georgicon libro:

Nec seclus omnis in ungum

Arboribus positis secto uta limite quadret. Persius:

Vi per leue securos

Effundat iunctura unges.

Ad consumulm modi, Graeci quod exactum sit, et impēsius accuratus, d'ivōvχop vocant. Plutarchus de precipiis bone ualeitudinis: Hūjū oīw ἀκρίεις σποῖς ταχινή δ'ivōvχop λεγομένη d'icta. Id est, Ita q; uehementer exacta, que ad unguum obseruata dicitur uictus ratio, et ἑργυχίζει pro ἀκρίεις θετεζεη. Quam nocem usorpat et Atheneus lib. tertio: Ηργυχες δέ πάντα τὰ πρωτόποντα τοῖς οὐδιαλεγούσι τὰς λευκάς, id est, Porro ad ungue exploras omnia, que cōgruit ipsi, qui cum spinis dispergunt.

Includi reddere. XCII

Eleganter Horatius, includi reddere dixit, pro eo quod est, effingere ac mutare, corrigere.

Et male tornatos includi reddere uerupti.

Confundi forma dicunt recouere. Quintilianus libro duodecimo. Sed de precipiis tamen A pollonio Moloni, quem Roma quoq; audierat, Rhodirur sus reformandum, ac uelut re coquendum dedit. Item Horatius:

Recodus Scriba ex quaque uiro.

Lesbia regula. XCIII

Lesbia regula, dicitur quoties pro postere, nō ad rationē factū, sed ratio ad factū accommodat. Et cum lex moribus applicatur, non mores ad legē emendatur, aut quoties principis se populi moribus accommodat, cū cōtra cōuenientia plebē ad principis arbitriū uita insituisse, si modo princeps ipse ad honesti regula ac scopū respiciat. Huius adagii mentionem facit Artifex, quanto moraliū lib. τὸ γένος ταῦτα λεγεῖ. Οὐ δὲ κανὼν, διατάξις ηγετῶν, τοιούτοις δικοῖς οὐδὲ μονάδινος θεοῦ κανὼν, πρέσει γένος δὲ οὐκέται τὸ λίθος μετακινεῖται. Οὐ δὲ κανὼν, id est, Siquidem infinita reti, iſmitate regula, quædammodū plūbea Lesbia edificationis re gula: ad lapidis enim figura trahimetur, nec manet regula.

Indignus qui illi metallam porrigit. XCIII

Hyperbole prouerbialis est, de uehementer inequalibus, ac ne illa quidem ex parte conseruenda. Maritalis:

Dispercam si tu Pyladi prestatre metallam.

Dignus es, aut porcos pascere Perihoi.

Nam sor didissimum obsequium est, mihi uentienti matulam exhibere, qui sit indigneus, is uidecerit nimio inferior uidetur. Unde diuus Hieronymus in epistola ad Nepotianum, inter sor didia captiorum manifester, hoc quoq; commemorat: Ipsi, inquit, apponunt matulam, obseruant leatum. Plutarchus in apophthegmati Laconicis refert puerū quendam Spartaniū ab Antigone capiūt ac uenit, paruisse quidē emptō ri in omnibus que non effeni indecora ingenuis. Ceterū in suis adfere matulā detrectauit obsequiū, addens nō scribam: Sur gente domino, puer senties inquit quem emeris, simulq; consenso teō se p̄fici p̄cipitem dedit. Extat et hodie uulgo tritifuris sermo: Indignus est, qui illi calceos detrahat. Quod adagium usorpatum est in literis euangelicis à Iohanne Baptista. Quin etiam negant eodem die nominandos, quos admodum inaequales uolant uideti.

Scopae dissolutae. Scopas dissoluere. XCIV

Homines nibil, nullusq; prorsum consilijs. Cicero scopas dissolutas nominat, scribens ad Atticum epist. lib. 7. his quidē deus uerbis: Caesarē uia Mintonis ad VIII Calendas Februariois mane, cum ab absurdissimis mandatis, nō ad homines, sed scopas dissolutas, ut id ipsum illi mibi uidetur irridendi causa fecisse. I dem in oratore per seculo, agens contra eos, qui numeros orationis contineat, scopas dissoluere dixit, pro eo q; est, recte prorsus inutile efficere. Nam scope colligate, et specie uidetur habere quidēcumq; et ad uerrendū paucimēntū sunt accōmodatae. Porro si dissolucris, nihil inutile, nibil inelegans. Tulliana uerba sunt hæc: Sed si quis magis delēat soluta, sequitur ea fāci. Modo si quis Pibidie clypū dissoluerit, collocationis amissione specie sustulerit, non ingulorū operū uenustatem, ut in Thucydide, orbem modo orationis desidero, ornamenta comparent. Iste autem cum dissoluit orationem, in qua necres, nec uerbum nullum est, nisi abiectum, non clypeum, sed ut in proverbio est, et si humilius dictum est, exēn confimile est, scopas, ut ita dicam, mibi uidetur dissoluere.

Apertis tibijs. XCVI

Apertis tibijs, id est, clariore uoce. Translatū à tibiciniis, qui quedā obturatis tibijs foraminibus, quasq; pressio re sono canunt, quedā apertis tibijs, actiore sonitu. Quintilianus instit. lib. 11. Illa uero iam penē apertis, ut aiunt tibijs, qui quicquid inciderit, ueterē confutudine fori, et prifinū more iudiciorū requirent. Venustior erit metaphora, si quis dicatur apertis tibijs inuehi in quæpiam, id est, nō clanculum obtrectare, sed palam infēctari, lacerareq; concūscit: aut apertis tibijs laudes cuiuspiā celebrare, id est, palam et magnificē. Fortassis ab hanc sententiā pertinet senarius ille Grecus, quæ citat Tullius in epist. ad Atti. lib. 2. ex poēta nescio quo. Cn. quidē, inquiet, nobis, plane iam quid cogitet nescio. Θυρῷ γοντὶ εγκρύπτοιτο αὐλάκοις τρι. id est, Neque enim minutis iam ille sp̄rat tibijs. Videbat inuenire Pompeium ingentia promittere per legem agrarian, et rem maximam moltri.

Quid opus erat longis

canere tibijs. XCVII

Dion libro primo huiusmodi quoddam adagium refert: τὶ γάρ με ἔδι μακροῖς αὐλαῖς αὐλαῖς id est, Q̄o sum attinebam me longis tibijs cancerē. Id est, aiunt cōuenire in eos, qui sumpſſent inanem operā, aut sumptū. Dicūlū ab Othoni, qui post eū Galbam fecerat sacrum, in quo extinuſſerat exitus portendebarat. Itaque ponentes sumptū, et opera fruſtra impūtē, fertur ita dixisse: τὶ με ἔδι μακροῖς αὐλαῖς αὐλαῖς que uerba deinde in uulgi fabulam abierunt. Olim in sacrificiis longis tibijs cani solitum est, qui mos postea fabulatus, autore Plutarcho. Meminit huius et Suetonius in iusta Othonis: Postridic quoque, inquit, in augurando tempeſtate ortis, grauerit prolapsum, identidem obnubratur: τὶ γάρ με μακροῖς αὐλαῖς αὐλαῖς id est, Quid mibi cum longis tibijs? Quo quidē loco demiror, quid comouerit quendam, non obſerui nominis interpretē, ut reteſt Suetonius uerbis uelut adulterini, Dionis supponenda putaret: quia uero nephias sit, autoribus eandem sententiam diuīſis explicare formis: aut quasi non elegantiū etiam dixerit Suetonius, quam Dion.

Vtinam mihi contingat ea, quae sunt inter Corinthum & Sicyonem. XCVIII

Eustathius enarrans Iliados secundum librum, ait hunc

k 3 uersum

versum olim proverbio fuisse celebratum:

Eī μοι τὰ μεταξὺ κορίνθη καὶ σικιών^{Θ.} id est,
Sit nūbi quod Sicyonem interierat atq; Corinthum. Id inde
venit in adagii, quod iuris utraq; effet opulentissima, a grīc
longe fracieissima interiererent. Aristophanes in aibis, indica
cat ex oraculo natum:

Αλλ’ ὅταν δικόσσοι λύκοι πολιάτε κορίνθου
Ἐπ ταῦτα τὰ μεταξὺ κορίνθη καὶ σικιών^{Θ.} id est,

Cornix cana lupusq; ubi eadē se de morantes
Quod spatiū Sicyonem dirim̄t atq; Corinthum.

Interpres adscribit Aesopo consilienti de paradiſis opib;,
in reponſionem fuisse:

Εἴ μένον κτηνοῦ κορίνθη καὶ σικιών^{Θ.} id est,
Si teneas quod agri Sicyonem, interq; Corinthum est.

Refertur et à Zenoto, atque item Athenaeo libro diplo
sophistarum quinto, conuenient ubi quis optat ingentia. Pote
rit et per iocum torqueri in eum, qui quod aſsequi non pos
test, id uotis timet quasi somniat. Simili figura dictum est
illud Theocriti in Ergatis:

Αἴτε μοι θεάσθαι κρήσοντα πόνα φαντί πενθάδον id est,
Que Cretam tenuisse ferunt, utinam illa mīhi sint.

Deum esse, deum facere. XCIX

Hyperbole sunt proverbiales de singulari Lude dignis.
M. Tullius in oratori sui lib. iij. In quo tu mīhi, inquit, deus
esse uideris, id est, singularis ac summis. Tertius in Adel
phis: Deum te facio, id est, summis laudibus effero. Inde na
tum, quod prisci mortales, si quoniam egregias, ac minime
uulgares uirtutes sufficiabant, cum deum, ac dīj genitū die
bant. Id quod eniāt Alexandro Magno, Scipione Africano,
Octavio Augusto, cumq; his alijs cōplerib;. Cui quidem
rei Aristoteles adſtipulat mortaliū lib. vij. hanc, inquās,
uirtutem heroicam uelut homine maiorem, et diuinitati pro
ximam uocant. Hinc et Homerius Frianum de Hectori lo
quentem facit, ad hunc modum Iliados v. Οὐδὲ ἐώκει
Ἄνδρος τε τάχις ἔμπλευσε, οὐδὲ θεότο. id est,
Nec iam hominis sānè mortalium filius ille
Eſſe ui debatur, sed diu ſemine natus.

Porro Laconibus, ut idē testatur, peculiaris hic erat mos, ut
cum uehementē quenq; admōrarentur, diuum uirū appellare
rent. Idē cōmemorant Socrates apud Platonom in Menone:
Οἱ λάκωνες ὅταν ἡγουμένοις ἀγαδοῦ ἐν
δρεπέσθ^{Θ.} φασι τὴν οὐτο. id est, Et Lacones quoties
laudat aliquid uirū bonum, diuinus, iniquum, uirū hie. Inde illa
apud Homerum solenia: Τέλος ίκελο^{Θ.} καὶ θεος^{Θ.} id est,
Deo similes, et diuinā specie. Καὶ οὐδὲ τὸ ζῆε^{Θ.} id est,
Deo par, et admodū diuinus. Cōtra, insigni improbitate
uiros belua appellamus, id est, etiā uulgo tristissimum est. Diuus
Hieronymus ad Aurelium Augustinum scribēs, per ironiam
torſit in quofidā, non contentos cōmuni hominum iudicio, sed
nouā quedam defiderantes, deos illos appellans.

In celo esse. C

Cui confine est, in celo eſſe, pro eo quod eſſe, supra modū
fortuitatum eſſe, ac glorioſum. M. Tullius ad Atticum libro
secundo: Bibulus in celo eſſe, nec quare ſcio, ſed in laudat,
quasi unus homo nobis cunctando restitueret. Idem alibi
ad eundem: Si uero que de me padā ſunt, ea non ſervantur, in
celo ſunt. Rerum alibi: Nihil enim σολοκοτελεοντο
vōe, in celo eſſe. Huc allusit Horatius, cum ait:

Dīs nūſent ſuperis, id est;
Beātū me, et celebre reddūt. Et Theocritus in Hodoporis:

Εἰς οὐρανὸν υἱομηρούσει.

In celum uobis ſaliam. Ex aduerso, qui repente decidunt à
ſumma felicitate, dicuntur ex aſtris decidisse. M. Tullius ad
Atticum libro ſecundo, de Pompeio loquens: Οὐ ſpectaculum
uni Craſo incundum, ceteris non item. Nam quia deciderat
ex aſtris, lapsus potius, quam progressus uidebatur. Sed ex
pende lector, an hoc dictum magis pertinet ad illud quod
alibi retulimus: Tertiū eſſe celo occidit Cato.

CHILIADIS PRIMAE CEN TVRIA SEXTA.

Sæpe etiam eſſe holitor ualde
opportuna locutus. I

V L V S Gellius in noctibus suis, testatur huc
uerſiculū olim proverbio fuisse celebratum:
Πολλάκι νὴ κατέχει τὸ τῶν μάλα κατέχειο
τίταν. id est,

Sæpe etiam eſſe holitor ualde opportuna locutus.

Quo quidem admonemur, non eſſe fastidiandam ſalutare ſen
tientia propter autoris humilitatem: nam fieri nonnunquam, ut
aliquis infime fortis, ac note uir, aut minime doctus, dicat
quiddam haud quicquam aſternandum etiam ſummis uiris.

Huc respondet illud Ceciliatum apud Ciceronem in Tusca
lanis questionibus: Sæpe etiam ſub pallio ſordido ſapien
tia. Neque diſſonat latuim illud in Captivi duo: Vi ſum
mas ſepe ingenia in occulto latenti. Porro quod ad Greco atti
net ad agum, lectorem admonendum putauit, hunc quidem
ad modum in omnibus, quos adue uiderit, Gelliani codi
cibus inueniri ſcriptum. Verum ſicuti recordor, aliquando
ſcrupulū inicit mīhi, ac mendū ſube mīhi Paulus
Bombarius Bononiensis, inter bonarum literarum profes
ſores eius ciuitatis, ut multo doctissimus, ita longe primi no
minis: idē iure optimo, quippe qui prius ibi Greca parti
ter ac Latinas literas pari faciliate publice priuatimq; do
core ceperit: uia aliquā naris emuntūtissime, accrimiq; u
dicij. Mīhi uero tum propter egregiam ac multiugan er
ditionem, tum ob incredibilem quandam morum ſuauitatem
in coniunctis, ut hand ſciām, an cum illo mortalium tanquam
mīhi fuerit uel auctor neceſſitudo, nel coniucto iuendior.

Hunc igitur in literarij illis nostris confabulationibus, ali
quando diſſeſte memini, nequaquam placere ſibi diuination
illam κατέχει^{Θ.} in Gelliano proverbio, plāneque ſuppoſi
tian et adulterinam uiderit: ſupſicari uero ſe, ut pleraque
ſunt apud eum autem deputata, p̄ μαροց, neſcio quem
holitor, illud κατέχει ſubmifſe. Ac tum quidem, quā
quam et admodū uerisimile uideretur, et phrygum apud
me ualeret hominis tam cruditiū iudicium, tamen haud etiam
ſum aſius, in tanto exemplarium conſenſu difſertare.
Verum dum ſuſum ac deuſum in Grecautoribus Ober
ro, forte fortuna in collectaneis quibusdā, nullū quidem au
toris titulū p̄ſeretib; ſed eiusmo diuine, ut aut Stobei,
aut certe ex hoc decepta uidebatur, huiusmo diuine inue
nio citatum ex Aechyli tragedia, cui titulus, Phryges:
Πολλάκι τοι νὴ μαροց ἔνις κατέχειον εἰτε. id est,
Sæpe etiam ſtultus fuit opportuna locutus.

Proinde proſum in Bombariū mei pedibus eo ſententiam,
atque omnibus cruditiū cunctum cenſeo, ut μαροց legatur
pro κατέχει^{Θ.}: maxime, quod eadē ſententia toride uer
bis etiam uulgo nūc dicitur, à uiro ſtulto nonnunquam ſa
piens dictum proficiſci. Reſpondet autem ad illam, quā ſu
perius ex Euripiſe ciuitinus:

Μαρτὶ γοῦ μωρὸς λέγει.

id est.

Stulus enim stulos loquitur.

Etenim hoc tametsi vere dictū est, tamen fit nonnquam, ut fatus in eis, ne iipsum aliquid egregie dicat, et ad r̄ uelementer accommodat. Id quod accidere sepenumero videamus. Quid enim potuit vel ab homine falsissimo dici accōmo datus, quam qd' narrat Suetonius dictū a quodā, qui mente parū constabat, in Pōpeium et Iulium Caesarē: Salutē rex, salutē regina. Cū Pompei regni affectati laboraret inuidia, Caesarē rumor esset, Nicomedes regis uxoris uice suisse.

Copiae cornu.

II

A μαλθείας κέρας, id est, Copiae cornu. Cum effatum omnia superesse significamus, copiae cornu dicimus. Translatum à pericula fabula, que uarie narratur apud autores. Quidam ad hunc modum narrant: Rhea tonere enixa, metu patris infantem in Creta occultum, nutriendum à duabus nymphis, Adrastea, et Ida Melissae filiabis. Hoc nutricauerunt illum capre cuiusdam latē, cū nomen fuerit Amalthea: eam capram Iupiter iam adulat in sydera retulit, uocatoq; à Græcis οὐερίων, id est, capra celestis. Huius alterū cornu nymphis nutritibus dedit, uidelicet officij premium, hāc adiiciens facultatē, ut quicquid optassent, id illis ex eo cornu largiter suppūlaret. Ouidius Faſtorū libro quanto, paulo diuerius fabulan narrat hoc pacto:

Nais Amalthea Cretæ nobilis Ida

Dicitur in syllis occuluisse Iouem.

Huic fata hedorum mater formosa duorum,

Inter Dičeos conficienda greges,

Coribus aérijs, atq; in sua terga recoruntis,

Vbere, quod nutrix posset habere Iouem.

Lac dabit illa deo, sed fregit in arbore cornu,

Truncāq; dimidia parte decoris erat.

Sustulit hoc nymphæ, cinxiiq; decentibus herbis,

Et plenum pomis, ad Iouis et a tulit.

Ille ubi res caeli temat, folioq; paterno

Sedit, ex ināucto mīl Ioue maius erat,

Sydera nutricem, nutricis fertile cornu

Fecit, quod domine nunc quoq; nomen habet.

Legimus et Herculem Aetolis donasse copie cornu, propter coēterium cornua fluminis Acheloi: quare regionem illā ante sterilem, fertiliissimam reddidit: cornu nimur laborum duriciem significante, frugibus feracitatem. Hunc igitur titulum Phocion quidam peripateticus libro suo indidit, ut testatur Aulus Gellius. Plinius item ostendit Græcos aliquot hanc inscriptionem nimis arroganter suis commentarijs imposuisse, tanquam nihil in eis non continetur et quidvis inde peti atq; accipi possit. Lucianus de mercede seruūtibus: Καὶ ἔρεσθαι φίλα μαλθείας κέρας, νοῦ τε πλεύσθε πάλαι. id est, Et habebit copie cornu, et lac gallinaceum emulgesur. Plautius quidam seruūt, epistola quidam copie cornu uocat. Citatur à Suida carmen huiusmodi:

Ἐνδιάμενος εῖσι οἱ μαλθείας κέρας οὐδὲ δύο. id est, Vbi mibiquiūt est Amalthea cornu capre.

Carmen est heriocum. Effettuūt ad agium hoc quoq; pacio, οὐκ οὐερίων, id est, capra celestis. Comœdia uetus notat

Polyagram quandū ixorem ad questum profiuentē, quam ecclēstem caprā uocat, obīmēsum quesitiū ut testatur Plutar̄chus in cōmetriō de auditis poētis: Εἰδούσιοι πολὺς γένος οὐερίων αἴρα πατερόφρον ξέφωρ. id est, Fortunatus Polyager ecclēstā caprā opes adserente ales. Idem alibi aduersus Stoicos: οὐδὲ τοιοῦτο λαβὼν αὐτόληπτον. id est, At qui Stoici accepérunt Amaltheā, irridēt paradoxā Stoicos, qui suo sapienti tribuit uniuersitatis, diuitias, libertatē, sanitas, regni. Horatius in Odīs: Beata pleno Copia cornu.

Lac gallinaceum.

III

Ορνήσιοι γάλα, id est, Gallinaceum lac, eundem habet senum. Dicitur enim in opulentis, et quibus quidvis rerum suppediat. Aut de raris inuentu, atque ob id preciosissime sit hyperbole significans nihil omnino deesse. Plinius in praefatione historie mundi, bridens Græcorum deliciosissimā et magnificissimā inscriptiones: Κρίον, inquit, inscripsere, quod uolebant intelligi faūnum, alijs κέρας ζυαλέτος, quod copie cornu, uela lactis gallinacei sperare positis in volumine haustum.

Aristophanes in Vespis:

Εγώ γάλα οὐδὲ τέρπη δενίσωρ γάλα.

Αὐτὶ τῷ βίσι λαβεῖται τοῦ με ωντὸν απεστεγέσ. id est.

Non lac hercule gallinaceum,

Hacce pro uita capiam, quan mi admis in præsentia.

Euplatini in quartum Odysse, citat hoc adagium ex Anaxagore fabula, cui titulus, οὐδὲ. Rursum Aristophanes comicus in fabula, cui titulus, οὐδὲ:

Δώσο μου ὑμῖν

Αὐτοῖς, ταῖς, ταῖς δέρη ποιεῖται

Πλάσθηται, εἰδούσιοι καὶ,

Βίοι, ἐπίλυται, νέοτα ταγχωτας

Χορούσθαλιας, γάλαττος οὐρίων,

οὐδὲ παρέσταται ὑμῖν κοπιῶν τε ποτῆς οὐαλέρη. id est,

Dabimus nobis ipſis, filiis, filiorum filiis, opulentiam bone ualeitudinis, felicitatem, facultates, pacem, iuuentum, risum,

choros, festa, lac gallinaceum, ut sitis p̄a bonorum copia la-

boratur. Strabo geographie lib. 4. narrat de Samiorum

agris, quod essent omnium rerum ampliter fræces, illud

judgo dictatum fuisse, quod lac etiam ferrent gallinaceum.

Idem testatur hoc adagium apud Menandrum comicum in-

ueniri. Atheneus libro diphysistarum nono, ex media

comœdie scriptore quopiam Mnesimacho, senarios hos ad-

ducit, Ο τολεγίῳ μοριού

Σωκράτεροι τάσσει, οὐνιδορ γάλα

Καὶ φανταστούσι λαβεῖται γάλα. id est,

Et quod dicitur proverbio,

Lac suppetit res rara, gallinaceum,

Ac planis reuulsis phaſtanus adprobet.

Rursum libro nono adducit ex Numerio:

Ηδονὴ δέρη θεοποτερούσι λαβεῖται γάλα.

Id lib. 3. indicat, quibusdā lac gallinaceū esse, album oia.

Non omnibus dormitio.

III

Non omnibus dormire dicuntur, qui non omnibus in-

seruant, neque per omnia gerunt morem. Translatum pu-

tant à maritis quibusdam nimis obsequitibus, qui uxores suas

adulteris seruūtibus prodant, somnum interim inter pocula si-

mulant, ut adultero quod liber, liceat. Quod genus obse-

qui notans Iuvenalis,

Doctus, inquit, spectare lacunar.

Doctus et ad calicem uigilanti stertere nafō.

Plutarchus in libro, cui titulum fecit, ἐρωτητικόν, fabulam sue

per hacem non illepidam narrat: Cū Galba quāsiā cū iūto-

k * Meccanem

Mecocenatem accepisset, sentiret; iam è nutibus hominem inflatum in uxore sua, sensim demissi caput, perinde quasi dormiret. At cum interea quispiam ad mensam accdens, unum clam tolleret, ibi tam uigil et oculatus: In felix, inquit, an nesciebas me soli Mecocenati dormire? Meninu huies adagijs, et ad huc quæ dixi modis exponit Festus Pompeius, citans ex Lucilio, tractum ostendens à Capio quodam, qui Pararencho dictus sit, quo simularet dormientem, quo impunitius eius toxon mochareetur. Idem indicat huius rei mentis nisse Lucilium. Vspespat et M. Tullius libro famili. epist. 7. Olim non omnibus dormito, sic ego mi Gallus, non omnibus seruo. Videbat indicare Cicero alterum, putat, non omnibus dormio, uetus fuisse: alterum, nempe, non omnibus inferno, niam, utrumque certe proverbiale, sed prius illud pertinet ad concessionem, hoc posterius ad obsequium impendendum. Idem Tullius epist. ad Atticu lib. 13. Est bellum, dicue odisse libenter, et quemadmodum dicitur, non omnibus servire. Qui quidem locus, ut hoc obiter admoneant, mihi non ut detinere carere mendo. Fortasse scriptum erat, et quemadmodum non omnibus dormire, ita non omnibus servire. Quin et hec ipsa uox, scriuire, non uacat metaphora, cù dicimus, scriuire scene, scriuire temporis, scriuire uitii, scriuire ingenio toxoris, scriuire populo, scriuire commodi priuatis, pro eo quod est, nihil non facere, quo satificas.

Sardi uenales.

Sed et iacobi 10010, id est, Sardi uenales. In eo libello, cui titulus est, de uiris illustris, quæ alij Pliniu, nonnulli Suetonio tribuant, utriusq[ue] reclamante stilo, huiusmodi quo ddam adagium refertur: Sardi uenales, de negocio infinita prolixitas, atq[ue] inexplicabilis. Idq[ue] hinc esse orti tradunt, quod Tiberius Sempronius Gracchus, cum altero consulatu Sardianum domusset, tantum ex ea captiuorum adducet, ut longa uenditione res in prouerbium abierit. Plutarchus in problematis Romanorum aliam adserit causam, nimur olim insoluisse morem apud Romanos sollemnem, ut qui ludos æderet in Capitoliu, Sardos uenales pronunciarent, prodiretq[ue] puer quispiam, per ludibrium monili cinctus, quam bullam vocat. Eum morem hinc ertum puer, quod Vicentes Hetruscorum populi, nullū temporis cu Romulo bellū gesfisset. quoq[ue] horum uobem postremu Romulus expugnasset. Vnde et regem ipsum, et cum hoc captiuos quam plurimos Roma deductos, uenales promicauit. Porro cum L. di ab initio fuerint Hetrisci, Lydorum autem caput erat Sardis, inde factum, ut Hetruscos Sardorum nomine pronunciaru uenales. Refert eadem in uita Romuli, licet aliquanto diversus. Debellatis Vejis, captius es illorum duce, qui cum esset prouecte etatis, usus est in imprudentiis gesfisse quam pro etate. Vnde mos inoleuit, ut quoties Roman ob partam uictoriam immolareret uictimam, senem purpura induit per forū in Capitolium ducerent, brillans ad collum appensa, quod tum erat puerorum insigne, prece Sardianos uenales pronunciaret. Hetrisci caput vei sunt, et Hetrisci Sardianorum coloni pununtur. Vfus est hoc adagio Marcus Tullius libro epistolorum familiarium septimo, ad Gallum: Habes, inquit, Sardos uenales, aliud ne quicorem. Sentit Cicero de cōtempsi et improbis, et ni fallor, patria quoq[ue] Sardis. Nā ita scribit paulo ante hunc locum: Id ego in lucris pono, non ferre hominē pestilentiorē patria sua.

Dafypus carnes desiderat.

Dafypus carnes desiderat. Loquens de Hercule ac Telamone. Tum Eripidis Hecuba, Polymnestoris exaggerans facinus, hospitallis etiam mensē facit

affatim sicut domi. Et enim dafypus de genere leporum, Lepus aut, ut autor est Plinius lib. 8, cap. 35. animal est inuenit, esculentū, et secundum omnium prede nascens. Solus propter dafypode superforte, aliud eductans, aliud in utero pilis nesti tum, aliud implume, aliud incubato gerens partu. Dicitur est autem dafypus a pedibus his suis ac illos.

Tute lepus es, & pulmentū queris.

Sunt qui exigitum cum proximo idem esse, quod legitur in Eusebio Teretiana: Tute lepus es, et pulmentū queris. Dicatum est autem a malite gloriose in adolescentē Rhodium, qui scorto suo alludebat, ipse ea etate, quia scorti diebus fungi posset. Donatus allegoriam uarijs modis exponit, indicat prouerbium hoc in molles cōcūnire, propterea quod lepus a posteriori parte, hoc est, à lumbis et clavis pulmentum de se prebeat, eaq[ue] corporis parte laetissimum sit: vel quod enim canes, amatorum instar, sequuntur: vel quod lepus a physcis dicatur incerti sexus, modo mas, modo foemina. Quia cōuenit mihi frigidiora uidentia, ac ut simplicius, ita uerius esse puto ad Grecam parceriam referre, οὐαύτης, ηγεῖος τετράδιος. Flavius Vopiscus in Numeriano imperatore, scribit adagium Terentianum Linij esse Andromici, uerutissimi Romanorum comici.

Pari iugo.

Pari iugo dixit Plinius in epistolis, pro eo quod est, pari studio, pariq[ue] conatu. Quadrabit in eos, qui negotiū cōmūnū certatim ac simili cōtentione agunt. Translatum à habus, idem playburni equali iugo trahentibus. Plini uerba sunt: Hec: Habet quidē gloria in studijs præstertia quiddam ξωκλώνυτον, nobis tamen nullum certiam, nulla cōtentio, cum uterq[ue] pari iugo non pro se, sed pro causa niteretur.

Theocritus in Aita:

Ἄλλα τε ή ζεύκη πολλά γρύψ. id est, Pariq[ue] iugo sceliniuicem amabant. De amore matru et equali, quæ Greici vocant loīσποτον. Huic finitima sunt, que scribit diuis Hieronymus ad Augustinum: Rome dicitur esse quam pluri, qui possint et audeant tecum congregari, et in disputatione sanctarum scriptiorum iugum ex aquo ducere. Extat et Grecis prouerbium: Εγώ τε νοῦ στρατόν έχωρέθη γρύψ. id est, Idem ergoq[ue] tuq[ue] duciūm simul iugum. Quod suo referemus loco.

V no fasce complecti.

Vno fasce complecti legitur apud cūdem Plinium, pro eo quod est, eadem opera, et coniunctum agere, nō separari. Verebanus inquit, ne dies, ne noct, ne latera deficeret, si tot criminis, tot reos uno uelut fasce complecteremur. Translatum est ab ijs, qui res multas simul colligant, quo commodius gestari queant. Id Greici dicunt οὐαύτε λό, id est, comprehensim.

Salem & mensam ne præterreas.

Αλλα γοὺ τέτσας ψυ μά προβενεψ. id est, Salem et mensam ne præterreas. Ne negligas amiculoru cōsuetudinem, aut ne uiles amicitiae iura. Nam his rebus olim cōciliabatur amici: et familiares antiquitus mutua intersese conuicia actabant. Quidammodum testatur etiam Diogenes Laertius in vita Pythagore. Et astipulatur Theocritus in Hyla: Οι μέοραι έμφο έρεζοι τεί διάιντα τεί πάτερας, id est, Qui ad menū sibi semper candem. Cœnabant ambi fidi nimurū ut amici.

Loquens de Hercule ac Telamone. Tum Eripidis Hecuba, Polymnestoris exaggerans facinus, hospitallis etiam mensē

facit

facit mentionem:
κοινῆς τραπέζης πολλάκις τυχόντι ἐμοί, id est,
Mensa recipi sese cōmuni mibi.
Inde est, quod, ut docet apud eundem Laertium Alexander
in commentarijs Pythagorici, Pythagoras uetusbat frangi
panem, nūdilectus ne dissecaretur, quod amicos copularet.
Idem censuit salēm potissimum in mensa apponendum, quod
equitatis ac iustitiae nos admoneat, ut quod & seruit, tuea-
turq; quicquid occuparit, et ex liquidissimis rebus, aqua, ma-
riq; fiat. Origenes aduersus Celsum libro secundo, Parium
quempiam lambographum adducit, qui Lycomantem in-
sestata sit, quod salēm ac mensam effici prætergressus. Id est
detorquet ad Iudam Christi proditorē. Atque hanc seio ut illi
Christus ipse religiosis nostre principiis, huc allaserit, ut illi
consilium fuisse uidetur in rebus multo uulgatisimis altissi-
ma mysteria sua recondere, p̄ficiū fore, ut hoc symbolum
à Iudeis irrisum, gentes amplectentur. Certe apud Mace-
dones patrio ritu fecerit, quod sanctissimum uellent haberi,
sic imbut, ut panem gladio diuisum uterq; libaret. Autor
Qu. Ciotius libro octavo.

Bacelī similis.

τηλεθερειαν, νοῦ βάσιν θεῖ, id est, Bacelū simi-
lis, aut Bacelus es. In cīnos, ac parū uiros dīctū, ut in ma-
gnos quidē corpore, sed animo stupidos. Tractū à forma ma-
ribusq; Baceli cuiusdā. Ait Suidas. Bacelum proprie signifi-
care eu, qui sit exectus, eoq; in molles dici, quod hoc morbo
potissimum labore illud hominū genus. Antiphanes in Caris-
bus, Bacelum quempiā taxat apud Atheneum lib. 4.
Οὐχ δέ τοι ἔχει μένειν
ταῦτα καὶ τοῦ βάσικον, οὐδὲ ἀλλά τους; id est,
An Bacelum non uides,
Manibus suis sic saltantem, nec pudet?
Memini huius Suetonius in uita Augusti, scribens cum pecu-
liari uerbō abulo, Bacelum pro stulto p̄fidio solitum dicere:
quāquam in uulgatis codicibus Bacellos scriptū est. Her-
molaus exsimilat et apud Quintilianum recte pro Bagoz, Bacelum legi posse. Verba Fabij sunt hec: At uero statuerū
artifices, pictoresq; clarissimi, u corpora speciosissima pin-
gendo, fingendō effigie euperent, nunquā tamē in hunc
incidenter errorem, ut Bagoz, aut Megabyzum aliquem
in exemplum operis assūmerent sibi. Verum equidem nō uia-
deo, cur Fabiani scriptura mutanda sit, cum Bacē, sc̄e bar-
bara lingua significet etiam uoch, quo nomine Lucianus phi-
losophum quendam inducit, quā uolu, corporisq; figura, eu-
tuchum p̄ se ferret. Quin et Ouidius in amorib; seruum
puelle custodem Bagoz appellat:
Quem penes est dominum feruandi cura Bagoz.

Batalus.

Bαταλός si, id est, Batalus es. Olim in efformatos per
contumeliam dicebatur. Plutarchus ostendit id cognomini
Demostheni puero iudiuū fuisse, et ab inimicis probro ob-
iectum. Porro cognomini huius id uarias adserit rationes:
uel quod Batalus quippe fuerit tibicen, mollis et effemina-
tus, qui mulierib; sandalijs primus omnium in scena prodi-
vit, ac musicā, ut ita dixerim, cuius arti: vel quod poëta cuiā
obsceno nomē fuerit Batalo: vel quod apud Atticos Batalus
appellata sit ea pars corporis, que ueracunde nominari non
potest. Memini huius rei Libanius. Id īam proiecta etate,
simili cōtumelia dictū est Argas: sive quod hoc nomine fue-
rit quippe malarū autor legū: sive quod, ut exsimilat Sui-
das, serpentis genus sit Argas. Dicitū ī Graci et ceteris, id est,

pro eo quod est, tio piter atq; efforminate uiuere.

Bene plaustrum perculit. XIII

Rufisticorum proverbiū est: Bene plaustrū perculit. Ap-
paret dici solitum in eos, qui quēpiam impellunt, quo suapte
sponte iam propendebat. Transtatum à plaustris onusq;
que quo excentur, solent eueri. Fit autem id cōmodius
in eam partem, in qua propter solum declivius inclinat. Do-
natus indicavit hoc adagium, exponens in Enanche hęc Par-
menonis uerba: Percuteris iam tu me! Ab hac sententia non
abhorret Plautinum illud in Circulione: Qui monet, quasi
adiuuat. Verba sunt lenonis, qui libentius sit mutatorū fi-
dei, admonitis à trapezita, quod tamē uel circa monitorem
erat facturis.

In Care periculum.

XIII

Επι καὶ τὴν κύριον πομπήν, id est, In Care periculum, subau-
di, facito, hoc est, in homine, aut re uiliore, fac periculōsam
experiā: in qua si parum feliciter cesserit, nō multum sit
diffidēti capiēdū. Hunc adagio, Carum mores fecere locū.
Hic populū est, ut autor est Mela Pomponius, incerte origi-
nis, ut quos alij cū τὸ ξύνονται, id est, indigenas, nonnulli Pe-
lasgos, alijs Curetes exsiliunt: gens usq; adeo armorum pu-
gnacē amans, ut aliena etiā bella mercede cōdūti, soliti sint
agere. Vnde Theocritus in Encomio Ptolemai:

Φιλοπόλεμοι τε κάροι dixit, id est,
Bellandiq; audis Caribus.

Iten Herodotus in Euterpe, ostendit Cares barbaro seru-
līg; fuisse ingenio, et ad quidam malorū ferendum paratos,
mercede proposita. Id quod indicat et Aristophanes in audi-
bus: Εἰ δὲ θάλαττος οὐδὲ καὶ καὶ, id est, Quid si seruit est
et Car. Strabo libro Geographie decimoquarto, narrat
Cares tota quandā errasse Gracia, p̄fisiūq; stipendiis me-
ruiſſe. Ceterum in rebus bellicis squalideo precelūſſe, ut
p̄fisiū apud Poētas, arma bellica Carica cognominatur,
quādammodum Anacreon Caricā loricā, Alceus Caricā cri-
stan dixit, ad quā diludit Aristophanes in audiis. Suidas scri-
bit, Cares primos mortalium mercede militasse, ut qui uitam
suam uilem habent. Hos igitur, qui cōdaxerant primos in
acte collocare consuerant, ut primos hoſtium impetus suo
exciperent pericula: aut ubi fortuna belli difficillima uidere-
tur, illuc obiecitātur. Carum lauden bis ἐπόρibus emulari
uidentur Euetii, gens bello nata, simplex eloqua, ac minime
malum hominum genus, planē dignum, ut equidem sentio,
quod bac quoq; nota uacaret, et in literis, et in ceteris ho-
nestis studiis egregie ualitatum, si relictis bellis, hic animū
appellerent. Vsurpat hoc adagium socrates apud Platonē in
Euthydemō, iubens in se potius fieri periculum transformationis:
uel in buonicione Care, quem si perdas, non adno-
dum gravis sit tactu a. Id ī Lachete huc respexit, cui ait:
Cogitandum esse ijs, quā primum docere incipiunt, et artis
sua periculum cum magno iuuenum periculo faciunt: nō Cae-
rem quēpiam mercenarium, sed ciuium liberos in discrimen
adduci. Et hūc initiatu Aristides in oratione Panathenaeac:
Επι δὲ τοῦ καὶ νοῦ σὺν τῷ τοῖ, εὐνῷ τῷ μαστὶ τὰς
πτεριγας ποιεῖ μνοι. id est, In Care uero, nō in suis ipsorum
corporibus facientes periculum. Vsus est codem M. Tullius
in actione pro L. Flacco: Quid, inquit, de tota Cariatione
hoc uera uoce uidagatum est: Si quid cum periculo experiri
uelis, in Caria potissimum esse faciendum? Quē quidem locū
apparet esse initiatu: neq; urear deierare, in Care legen-
dum esse, non in Caria. Hinc diuersum est illud: Auro p̄ſe-
ri hamo, quod alibi reddeamus.

In dolio

In dolio figuralem artem discere. XV

Superiori diversum est illud: quod tunc tuus negotiis caput
per videlicet est, in dolio figuralem artem discere. De his,
qui protinus maximus in rebus artificiis sui capiunt experientiam,
cum paucitatem a minutis ad summam proficiunt cōueniat.
Neque enim fiducia statim a dolo, id est, sive maximo arte
afficiatur, sed a pusillis quibusdam uscilia, in quibus non
sit graue diffidendum, si quid secus accidat. In hac ferme
sententiam usurpat Plato in Lachetes: Στοχεύει μηδὲ οὐ
εἰ τοις καρποῖς καὶ κέντροις καὶ πεντάγωνοις, οὐτε
τοῖς γένεσι τε οὐδὲ τοῖς θύραις πατεῖ, οὐ τεχνῶν
τὸ λεγόμενον καὶ τὰ περιομήματα καὶ τὰ συμβάντα
εἰ τοις καρποῖς αποκλείεται. id est, Considerare oportet, ne hoc
periculum nobis fiat, non in Care, sed in filiis, simul atque ami-
corum liberis, ac plane contingat, quod proverbio dicitur,
in dolio figurina. Dicē archus ad aliam sententiam torqueat
proserbium, ad amoneat iniquumque; artificem in suis ne-
gociis exerceri oportere: uelut aurigen in duendis carri-
bus, nauclerum in gubernanda nau, medicum in curandis
morbis. T anquam absurdum sit, figurili in uitigatione uer-
sari, ne uidelicet diena, ac non magis in dolio, Atque ita huc
pertinebit illa sententia:

Quam quisque nouit artem, in hac se se exerceat.

Et Horatianum illud ex epistolis:

Nauim agere, ignarus nauis timet, abrotanum agro,
Non audet, nisi qui didicere: quod medicorum est
Promittunt medici, tractant fabrili fabri.
Scribimus indeo, docti, poētā pāsim.

Nefutor ultra crepidam. XVI

Huc finitimum est illud: Ne futur ultra crepidam, id est:
Ne quis de ijs iudicare conetur, que sint ab ipsis arte, pro-
fessione etiam aliena. Quod quidem adagium natum est ab Apel-
le nobilissimo pictore. De quo Plinius lib. 33. cap. 10. scribit
in hanc modum: Idem perfecta opera proponebat in pergu-
la trāscenibus, atq[ue] positi sibi tabulam latens, uia que no-
tabant, adsculabat: nudum diligentiore iudicem, quam se
preferens: seruitque, si utore esse reprehēsum, quod in crepi-
da una intus pectoris scissit ancas. Eodem postero die su-
perbe emendatione pristinę admonitionis callantile circa
crus, indignatus proselfe, denunciantem ne subtra crepidā
sutor iudicaret. Quod et ipsum in prouerbium uenit. Hoc
nisi Plinius. Eōdem periret, quod huius nepos in epistolis
scriptit, de artificio non recte iudicare quenquam, nisi et
ipsum artificem. Quid ergo, primo mordium libro dixit Ari-
stoteles, carū verum non uolumquem iudicē esse idoneum, qua-
rum sit crudius. Et quod idem scriptis lib. 2. naturali, ce-
cum dispartare de coloribus. Que uerba iam inter nostri tem-
poris scholasticos in prouerbium abiuerunt, quoties quisquam
de rebus ignotis disputat. Ad eandem sententiam referendum,
quod dicit Fabius pitor apud Quintilianū, felices futuras ar-
tes, si soli artifices de ijs iudicarent.

Dij facientes adiuuant. XVII

Varrō libro de rerūsticā primo: Et quoniam, ut dunt, dij
facientes adiuuant, prius invocabo deos. Significat diuinam
opem non cessantibus, sed industrij, et pro sua uirili conan-
tibus auxilio esse solere. Huc arbitror referendum illud Home-
ricū cārmen, quod iam uelut in prouerbium abijit. Id M. Tullius
uisor pauci libri epistolārum ad Atticum nono:
Omnia uobis imparatis agenda. Sed tamē
Aduī pūbi cārpe,
Aduī dē uolū d' cāmūmū ūwāmūrētū. id est.

Partim ipse inuenies, partim fors suggester ipsa.

Cū Minerua manum quoque moue. XVIII

Huc finitimum est: εὖ ἀλώπεκος, ιοὺς χρύσαντος, id est:
Aesculante Minerua, manum intermixe moue. Monet adagium,
ne fiducia diuina opis industria remittamus. Conuenit pe-
culiariter in mulieres, que Lanifici excent, faciente quā-
dem, atque invocatis Mineris, sed nihil signis interim ope-
ri insisterent. Sunt qui putent ab agone quopianū natum,
cuīs alius cum luto infixus herret, debetq[ue] illi succen-
dere, ociosus Herculem implorabat. Huic respondide deum,
ut interim manum admonoveret aīno laborant, atque ita de-
manū numen adiutorium. Alij diversam huic fabulā adserunt,
puta quēdā cum eſſet decerturitus, Mineriam confiduisse,
num futurū eſſet, ut uictor discederet. Reſponſum eſſet fore.
Verum cum ille ingressus in theatrum, in certamine mani-
bus staret ociosus, percussum ab aduersario uictum fuisse. Ad
hoc adagium pertinet elegansissimum illud carmen, quod
ex Agathonis tragediā citat Aristoteles, libro mordium
Eudemiorum quinto:

Τέχνη τύχης ἔρεψε, ιοὺς τύχης τέχνης.

id est,

Fortunam ut ars, fortuna ita artem amat inuidem.

Citatur à Suida senarius hic in eandem sententiam:

Ἄντος οὐδὲν δέος, τίκτε τους θεούς, καλέ. id est,

Fac interim aliquid ipse, dein deos uoca.

Nostro Marte.

XIX

Quoties nullus auxilijs adiut, nostropte ingenio, pro-
prijs uiribus rem peragimus, nostro Marte peragere dic-
imus. Aut etiā cum nostro periculorū geritis. M. Tullius
libro officiorum tertio: Hanc igitur partē reliquit expiebie-
mus, nullis admiculis, sed, ut dicitur, Marte nostro. Hoc
nisi ille. Translatum uidetur ab imperatorib[us], qui suis ipso-
rum auxilijs et copijs bellum sustinuerunt, siquidē Plautus etiā
meis copijs dixit, pro meo Marte. Sapientū prouerbium: etiā
illa, natio Marte, dubio Marte, iniquo Marte. Huc adagio
pone diversum est illud, quod alibi retinendum: οὐκ εὐθύνει
εἰς θεό. id est: Non absq[ue] Thesēo.

Nequicquā sapit, qui sibi nō sapit. XX

Sententia uel hodie uulgo frequētissime iactata, frusta sape-
re, qui sibi nō sapit. Plato in Hippia madore: Καὶ τοῦτοι
inquieti, συνδοκεῖσθαι τὸν σοφον, διατὸν δινοῦνται
εἰς σοφον, εἰναι, id est: Idem itidē et pleriq[ue] uidetur, quod
oportet eū qui sapientiū sibi maxime sapientē esse. Vſas
pat et Cicerō in epistola quadam ad Trebatium: ostendens
ex tragedia Medea sumptum. Et quando, inquietus, cepi
agere Medeā, illud semper memento.

Qui sibi ipse sapientē pro deesse nequit, nequicquā sapit.

Est autem uersus trochaicus. Idem epistolarum familiariū
lib. 13. ad Caesarem imperatorem: Itaq[ue] ad Homerū magnilo-
quentia, conseruo me ad uera precepta. Εἴ τινι δέ,
Μίσω συζητῶν δέ οὐκ εἰς τοὺς σοφούς.

Quem uersus senex Precilius laudat egregie. Citatur à Lu-
ciano in Apologia:

Μισῶ συζητῶν δέ τις οὐκ εἰς τοὺς σοφούς. id est,

Sapientem eum odi, qui sibi ipse non sapit.

Eam sententiam sic ad uiguum seruant huius tempestatis ho-
mines, ut hominis uocabilo uideatur indignus, qui nō quavis
ratione suis cōfudere cōmodis nouerit. Huius generis est illud
apud Suetonium:

Aſpice felicem sibi, non tibi Romule Syllan.

Cantherium in fossa.

XXI

Cantherium in fossa, rusticum prouerbium, sed in ēre milie-
tari natū.

*T*arina. Hoc licet ut quies quis ad id negoij trahitur, in quo nequaquam ualeat. Aut ubi res erit uehementer ipsita, periculosa. Refutur a Tito Lilio, decadis tertie, lib. tertio. Narrat autem cū Fabius Capuā obfideret bello Punito, Iubellū Tarē inter equites Campanos nobilissimū, & Romanorū exercitu quēnas ad singulare certamen euocasse, auctumq[ue] prodiit Claudiū Asellū. Deinde ubi diuitias uerq[ue] alterū liberū capo cluſifet, Capanus in cauā uia deſcedere iufit, alioquin equorū, non equitū fore certum. Eō cū Romanus, re quam uer bis ferocior, ex tēplo deſcederet, nō rūmū cluſit Tarē sermone, qui poſte in rusticū uersus est: *p*ueribū: Minime ſcīs, inquiēs, cātherū in fōſſā! Quādā ex Lūtanis uerbis patrū liquet adagīu fensū, in cōtēcturis facile depreheſdit. Pragnat autē cū illo, quod aliq[ue] dicuntur: Tōp̄ iſt̄ op̄ ei, p̄d̄ iop̄. id est: Equū in plancit. Etenim quēadmodū plurimum ualeat equus in plancit, ita minime ualeat in fōſſā.

Tantali talenta.

XXII

*T*ālanta tālantā. id est: Tantali talenta. De immenſis opibus. Nam Tantalus Phryx obſculentis diuitias, in fabula hominum uenit, ita ut fingatur & apud inferos simile quiddam pati, cuiusmodi ſolent inter congeſtas opes tenaces illi diuitias. Horatius:

Tantulus à labris ſitius figmenta captat

Pocula, quid rideſt mutato nomine de te

Fabula narrat. Oſtentā allegoriā figmenta, ad diuitias ſordidos pertinet. Vſi purpatur adagīu à Platone in Euthyphrone. Suidas dicit eſſe & apud Epicharmū, & apud Androcreonē. Effertur & ad hunc modū, cū ueniat quādā uocū alluſione: tālanta tālantā tālantā. id est: Tālanti talenta talitēzat, hoc eſt, liberat & accumulat. Porrō Tālantū preduiūt fuisse teſtator, uel illud ex tragedia carmen apud Plautarchū, libro de exilio:

Σπίσαι δὲ ἀργεῖα δέδωκεν εἰς μερών θάρσον. id est. Vian dierum diuodecim ſero uigera.

Idem dibi, ingētes diuitias, πλευτοὶ ταῦτα δοψ appellant, id eſt; opes Tālaticas. Antiphantes apud Atheneū lib. ſexto. Οἰαρ τωτ̄ ἔχειν δέβειων ἐταντάλος. Μαλακός ταλαντούς ἔχει ταλαντούς, τύχη. id eſt, Quadem olim habebat & Thribon, qui mo lūter Exutus eſt ipſis talentis Tālanti.

Pelopis talenta.

XXIII

Conſimili figura Theocritus in 1dyllo Θ. dixit Pelopis talenta.

Μήδου γέρ τελεωτὸν, μή μοι χεισαι τάλαντα

Εἴη ἔχει μακρὸν πρόσθιον δέρμα ἀνέμων, id eſt,

Non Pelopis mūbi ſint agrīq[ue], aurīq[ue], talenta,

Nec uentos celeres ante uolūtate pede.

Porrō talentum apud Atticos, maxima pecunia ſumma erat. Talentum minus ualebat libras ſexaginta, talentum magnum octoginta.

Vnde illud in Phormione:

Si quis daret talentum magnum, Imō malum. Et Aristophanes: Αλλὰ ἔγω γά ὃ ὅπερι οὐκ ἂπ γενούμενον ἔτι ταῦτα κενοῖ. id eſt: At ego ſane Opuntius nolim eſſe, ſi quis teſt talentum mihi auerum, id eſt: Nolim eſſe luſcus, uel quantalibet pecunia.

Mida diuitiae.

XXIV

Mida ταλεῖον, οὐ μίδα ταλεῖον. id eſt: Mida opes, & Mida locupletior, in prouerbium abierū, proprie immensas eius regis opes, que fabilis quoq[ue] compluribus fecere locum. Statius in Surrentino Polij.

Vnde Mida gazi, & Lydo dittor auro,

Fuit hic Midas Phrygie tyrranus, cui tacta poētū figme-
ta, cōceſſum à dijs eſt: ut propter Bacchū hoſſitio accepit,
quod uellet, optaret, accepturus quicquid opaffet. Optauit
ut que quid con poro cōtigijſſet, protinus in arū uerteretur.
Historiorū literis prodūt eſt, huic puer dormiūti, forni-
cas in ot grā tritica cōgeſſe: rūdiſſe augures, om̄ moria-
lū illū diuiniū ſauit, atq[ue] ita eniſſe. Huic Pliniū primū
attribut locū, inter inſigniter diuitias, lib. tricēmofterio.

Non omnino temere eſt, quod uulgo dicitant.

XXV

Apud Ariftotelem uſurpat prouerbiū, & apud eru-
ditos iam clīm in prouerbii abij nobilis illa Herodī ſen-
tentiā, οὐ ποτὲ ταῦτα, quemadmodū ait Ariftides in de-
finitione Periclis, que dicit non uſq[ue] quaq[ue] irruſt eſſe ſolere,
quicquid rumore populi iactatum ſuerit. Ea eſt in operis no-
rum uolum ſecundū, cui titulus: *O*pera & dies:

Διψάδης οὐ ποτὲ ταῦτα φάμu.

Φύμα γά τε κακοὶ πέτεται, ιδόφι μὴν ἔχεισαι
Ρεῖα μάλα φργανές δέ φέρει, καλεπή δὲ ἀποκεδάμ,
Φύμα δὲ οὐ τις ταῦτα πάρα άπολεῖται, ἢντα τοδοῖ
Δαιοὶ φυμίζονται, οὐδέ τοις τοῖς οὐδὲν άποτείνει. id eſt,

Rumores hominum cures uitare molſlos.

Fama malum eſt, oritur, ſurgitq[ue], facillima: uerum

Difficile hanc perferre, grāce eſt ſedare coartam.

Nam non uilla quidem prouerbiū perit irrita fama,

Per populos quecumq[ue] uolat, quia numen & ipsa eſt.

Potest bifariā accipi ſententiā: nimō uel nō planū fulſum uā-

deri, quod plurimū eſt in ore, quodq[ue] populi cōſensus appro-

bat: aut non prouerbiū aboleri poſſe rumorē etiā fulſum, qui iā

in iudicis dimanarit. Proinde admonet, ut ſolice caueamus,

ne uel fulſo per temeritatē in fibulam uulgi uenire contingat.

Quod autē fama deā dixit, cū Homero ſenſit, qui complurī

bus locis οὐδεὶς ſuam inducit: ſic enim deā ipsam appellat.

Et hinc emulatus Vergilius in quarto Aeneidos:

Hec paſſim deaſoſda utrū diffidit in ora.

Domum cum facis, ne reliquas

impolitam.

XXVI

Cum nulla huius poēta ſententiā nō eſſerit in prouerbii,
tanē equidē, eis libentius recēuerim, que proprie enigmatis
in uolucru, propria accedunt ad ſpeciem prouerbialm.

Quod genus eſt illa ex codē, quem modo citauit libro:

Μηδὲ ὅποιον ποιῶν τοῦτο ξεσοῦ κατελέπτῃ,

Μή τοι ἔφεζομεν ιεψά λακέψα κοστον. id eſt:

Neie domum fabricans, linguis multilangi, rudemq[ue],

Ne fors inſideat cornicans garrula cornix.

Proculus interpres admoſet locū hūc bifariā accipi. Quibus
dam uideri, monere poētā, uti quaq[ue] domicilia ante hyemem
abſoluēdū caret, ne tum nō habeat, quo deſpellat frigoris mo-
lefia. Hyeme enim cornicis indicat ſymbolo, uidelicet autis
hyberne. Porrō cum ſemper aliis, tum maxime menſibus hy-
bernis: οὐδὲν οὐδὲν οὐδὲν οὐδὲν. id eſt. Et gratia do-
mus, domus optimā, quēadmodū in prouerbio eſt. Alij pri-
mū ſignificatum, edificium ſemel iuſtitutum, non oportere
ſemiperfictum relinquare, ne uulgoriſſa ſit: ſi qui preterie-
runt, obloquantur, carpaniq[ue] leuatentē tuā: qui quod cepe-
ris, non abſoluat. Q[uod]āq[ue]dū hūc obloquendi morent
uulgo peculiarem eſſe, uel euangelice notant parabolē. Eam
autem obtrecentiū petulantiam per cornicem uolūtare indi-
care poēta: nempe aueni garrulan, & obſtreperam: uia binc
etia uerbum prouerbiale diuū ſit ιεψόδρυ. At iſpi Proche-
lo magis probat, ut καθολικῶς accipiantur, in cuiusq[ue] ne-
gocio,

dum: qui uel opibus, uel gratia, uel auctoritate præpollat, quam multitudinis benevolentia, que numero tam superior sit, reliquis omnibus inferior. Quemadmodum dum apud Plautum quipplian contemnere se dicit minutos illos deos: modo Iouem unum sibi propitium habet. Nec absit de trahetor in usum, quoties una uis plus potest reliquis omnibus: ut si quis dicat. Hæc causa pluribus probatur, pluribus fulcitur rationibus, nimirum equo, dicitur a legibus: uerū altera uox. Si enim uolit, sic uero. Nā omnia cedat, necesse est, quoties rex huic in domo di promit oracula, quidam profectus apud Homerū Agamennō: Ei d'ēke μῆλον την, ἔγω ἐκεψ κοτός έλαφου. id est, Ipse equidem eripiam, si tradere forte grauerit. De cuiusmodi Lucianus i captivo: Ο το δικαιορ ρώ την ξέση θεμένων, id est: Qui ius in manu reponunt, quicquid ius in manu posuerunt. Pyrrhus liberis quidam adolescentes admodum, interrobat cuiusnam esset relicturus regnum. Is respondit: οὐχ οὐκ, inquit, ηδη τών μάχησαν ζετέρην έχει. Quicquid uestrum auctoritatem habet gladium. Id dictum Plutarchus in eius uita non arbitrio multum abesse, ab illa strategica exercitatio. Omnes τοι οὐχ οὐδε μείον οὐχ οὐκ τούς αὐτούς, id est: Fratres acuto dividunt ferro domus.

Vices habende.

In his igitur quæ uim gerunt, et quibus, ut Ennius ait, ferro gerunt res: quibus ius est in armis, et quibus leges inter arma silent, per ironiam recte torquebuntur: εὐτροχεστοι καὶ τοι καρποι. Nam Graecis καὶ Θρακis non solum dominum significat, uerum etiam eum, qui preuult auctoritate. Et Sudas indicat concionem illarum κυριεψ dici: in qua soliti sunt creari magistratus. Non nunquam ad rem refertur: ut apud Euripiiden in Iphigenia Aulidensis:

Οὐ μόνον, οὐχ οὐ τοδε μέντος κυριεψ θεός λέγεται.

Significat enim seruus, quanquam esset conditione inferior Melaelao, tamen hunc se potuisse esse, quod uictior haberet causam.

Delius natator.

Διλιούς καλυμμένης. Delius natator. Olim uulgo dicebatur admodum natandi peritus, quicquid non esset in summa natura aqua. Natum adagium, aut certe factum illustrissimi ex Socratis apophthegmate. Cum enim huic Euripiides librum obtulisset Heracliti, cui cognomem additum cito teat, propter affectatam scriptorum obliteratam: rogaratque cuiusmodi uideretur, respondisse tertius hoc patet: Διλιού σωματα γενναδιού, οὐ μην διλιού, μηδὲ μηδετέρου καλυμμένης εἰς τοι μη παπονταγνοῦ εἰς τοι λεγεῖ. id est: Que quidem intellectu, præclarus arbitror autem et ea, que non intellexi, quanquam natatore Delio opus, ut ne quis in eo preficiatur. Hæc Socrates alludens simus et ad proverbiū, et ad Heraclitum sensu nimis abstrusos, ac profundos: nisi natator insignis peritus contingat, periculum esset, ne lector in eo libro suffocaretur, mergeturque.

Dicendo dicere discunt.

Επει τοι λέγει τοι λέγει ποιζεται, id est: Dicendo cosequimur, ut dicamus. Syrianus Hermogenis interpres, Euagoras Sophistam texcat, qui dicendi facultate non putari ratione, sed ius ducentum constare fieri, ut dicendo consequimus dicendi facultatem. Αἴσθιτος οὖτις, inquit, ηττις εὔσπειρος οὐρανίας, ποιει λέγει εἰς τοι λέγει ποιζεται. id est: Existimantis uox vulgare proverbiū dicendi facultati tem dicendo contingere. Vix pauit et M. Tullius libro primo de oratore: in quo, inquit, fallit eos, quod audierunt dicendo homines ut dicat efficeret solere. Vere etiam illud dicitur, peruerse dicere, homines peruerse dicendo facilime consequi.

Latius autem patet adagium, nempe ad cuiusvis rei peritum, quam potissimum uisus suppeditat, optimus rerum omnium magister. Proinde proverbiales erunt omnes id genus: fabricando fabricam disces: canendo musicam, militando militare rem artem, scribendo disces scribere.

Multi, bonique.

Πολλοι νυχιοι, id est: Multi, boni. Proverbiali figura dicebatur olim. Traslatum à ritu sacrorum, in quibus sacrificus rem diuinam facturus dicebat: τις τις, id est: Quis hic Dein qui aderant, respondebat: πολλοι νυχιοι, id est: Multi et boni. Atq; haec partim omnis causa dicebatur: oportebat enim in sacrifici νυχιοι, hoc est, bene omnibus dicere: parim, ut si quis effos fibi consensu admisisti placidi, discederet à myste-rijs. Plutarchus in Symposiaco: Επει μετρυετε γινεται πλάκτων πολλοι τοις νυχιοι πάρεστι, id est: Quando quidem Platoni testes adsumunt, multiq; boni. Sed de hoc ante menimur. Quo quidem alios et Ariofides in Pericle: Αλλα τοις γινεται εις την καλλην παραγενόντων τοις νυχιοι καθεπαρ των μαρτυριας παπειτων, id est: Verū uelut unus e numero honestorum, ac honorum citra inuidia, ac purum illi reddidit testimonium. Quin etiam Homericum illud iam proverbiū uice recipi est: Ηντε μετε πτ. Μαγνης, π. boni. Est subinde et apud Ariofapanem. Proverbium igitur locum habuerit, quoties aut testes, aut indices, aut conuictores significamus idoneos, ac neutiquam rei ciendos.

Heroum filij noxa.

Αρχοντος νυχιοι τεκνα την πατρα, id est: Virorum Heroum filii noxa. Veteribus illud obseruatū fuit, prestantium uirorum filios, multū à progenitoru moribus absuisse. Unde et Demosthenes dixit: Τοις γινεται τοις νυχιοι πατερεσι μηδε μηλιν ειναι φαλαρες οπωσδικειν τοις νυχιοι, id est: Ariofides in Cimone. Interpres, quisquis si sit homo nec indigens, nec indoctus, hoc loco proverbiū citat, quod modo retulimus. Manet et bode uulgatus iocus: ex sapientissimis patribus, stolidissimis propagari liberos. Euripides in Heraclidae, genere aliter hæc sententiam ad omnes mortales retulit: Ενταγονοι φησιν πατερεσι τοις νυχιοι.

Εντος δη τις δι η μη κειμενων πατερεσι. id est: Unum foxsan inter plurimos

Inuenies qui patre non sit nequior.

Astipulatus huic sententiae locis aliquot Homerus, nominatim Odyssee. B.

Ταῦτο γινεται τοις νυχιοι πατερεσι πέλοντη, οι πλεονες κακοις, πατεροι δε πατεροι δεξιεις. id est:

Aequata rara parenti oboles, sed plurimi ab illis

Degenerant, pauci superant probitate parentem.

Declamat hoc argumentum Actius Spartanus in Seuero Cæsare, multis exempli declarans: ita fr̄i uisu uenisse, ut uiri, seu uirtute, seu literis, seu fortune indulgentia insigne, aut nullus omnino liberos habuerint, aut tales reliquerint, ut magis ex usurperum humanarum fuerit illos absque liberis descendere.

Nunquam ex malo patre bonus filius.

Euripiides hanc sententiam proverbiū celebrem suisse testatur, ex malo patre non progredi bonos liberos:

Φεν φεν πατερος αινιθεος κακος εχει,

Οικις δη προστοιροι ξεκοσις εικαστηται.

Heus heus, ut illud dicitur restitit probum

I Patre

Patre ab improbo non posse nasci filium.

A stipulatur huic dicto proverbiū illud, *καὶ οὐκέποτε καὶ κόπονόν τι εἴπει*: Malī corū, malū omū, item illud *T heō-*
gnidūs.

Οὐ ποτὲ ἐν σκύλῳ φίλος φίεται. id est:

Non enim ex scyllis rosa nascitur.

Arg: id genus alia, que suis referunt locis.

Alio relinquentे fluctu,

alius excepit. XXXIII

Aristides in Themistocle. Θεμιστοκλέα δὲ τὰ δε πράξαι τῶν προτέρων μαζί οὐδὲν έχει, καὶ οὐδὲ τὸ ποιώματος τοῦ προσώπου τοῦ προσώπου, τὸ μέντον τὸ ἔλευθερον κύμα, τὸ δὲ ἐγκαταλεύσαντος τοῦ διεγέλθει τὸ ταῦτην γύμνωμα πρινέπεια, id est, Themistocle posteriora semper matura prioribus excipiebat, atq; illud, quod proverbiū dicitur, illi accedit: Nam hēc illum reliquit unda, illa uero exceptit, donec per tritimas uictor euasisset. Videbat autem uersus fuisse proverbiū, quem Aristides ad uirum sue sententiae, nō nibil detorferit. Legetur integrē ad hūc modum: *εἰ τὸ πλεῖστον κύμα, τὸ δὲ ἐγκαταλεύσαντος, id est*: Hec me reliquit unda, at illa corripit. Sumpτuā metaphorā a pericordio nausicantibus, qui semper post unius impulsū fluctus, alium expectant, succedentibus inuidēre procellis. Atq; etiam numerant undarum insutus, periclitantes naute. Nam decimam quāq; maxim formidant, quam ueteres decumanū appellabant. Greci grauius illas procellas, τρύπαι μίας uocat. Nec inēcōine deflebetur ad incusus malorū, cū ut ferè sit, calamitas calamitati succedit, iuxta proverbiū illum uersiculum: Fortuna obesse nulli contenta est semel.

Duo bus pedibus fugere. XXXV

Εἰ δοῦτον κατοφενεῖ, id est: Duo bus pedibus confugere, Aristides in oratione Panathenaea, καὶ μέσον αὐτοῦ τέσσερα τοῦ πάντας τοῦ τοῦ χειρὸς βούλειας καταφεγγεῖται τὸ πάντας πάτερ τὸ δοῦτον ποτὶ διη τῷ πλεῖστῳ διαδέψει: Οὐ μάθεματος τὸ δύσματος πεδούλων δέσμων, μέγαρα. Ηγούντερον σύμβολον δέσμων, τοῦ προτερείου τοῦ πλεῖστου, id est: Arquū primū illud ipsum, quod quibuscumque opere effet auxilio, ad hanc confugere ciuitatem, planè tanquam duobus pedibus, nec ullam alienam reliquum ciuitatem reperiſcent, magnū et cūdēns argumentum est, ac monumentū columnā præstantius, eam protinus ab initio præcessisse. Is qui scholij quibusdam hanc quaquam contennendis, hunc autem illustravit: admonet proverbiū duobus ab iis, qui festinant curiū, ut non distimile videatur illi, ἀμφοτερούς χρεῖαι, id est: Ambabus manib; quo proverbiū sedilitatem, celeritatemq; per agendi negotijs significamus. Vel à nauigantibus, perinde quasi dicas, duobus clavis. Nam gubernaculum nauis pedem appellant, quod eo nauis cum huc arg; illuc ueritū, uelut ingredi videatur. Itaq; confine fuerit illi, quod alibi diximus, επὶ τὸν δοῦτον εὔρεται. Ut alterūrum sensū accipiāt, aut summo stadio, summaq; celeritate illos ad sebūm confugere solitos, aut tuisimū illic omnū recipiātūm fuisse. Quāquam Aristophanes ἐπί οὐρανοῦ ad celeritatis significationem retulit, cum ait: ἀντὶ διεδόθη ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀμφοτέρων τοῦ διερήθρου, id est: E patria uiro, deuolauimus pede. Interpres ad montē à nauibus sumptū, secundo uento carriūbus, sensū autem esse hunc, summa u. summoq; conatus.

Quis aberret à ianua. XXXVI

Tlē ἀπὸ διπλαῖς διέλεγτο; id est: Quis aberret à ianua? Dic solitum, ubi quis penitus aberret à uero, totoq; fallitur

iudicio. Vspuratur ab Aristotele ἐπὶ μετὰ τὰ φυσικά, libro secundo, ipsa statim in fronte, et in omnibus quidem exemplis ribus, quae multi uidetur contigit, dūcas per v. scriptum regio. Preterea ianuuū nec Argyropoliū, nec malū interpretis, nec philoſophiū cuiq; affermandus. Ad hēc Aucto-ros, cuius nūne precipua in philoſophia ſcholis authoritas, būne enarrans locum, palam declarat ſedē iamua ſenſiſe. Deniq; in commentarij Alexandri Aphroditi, cōſimili modo dūcas ſcriptū inuenio. Quid si quoniam deo ficeret, a tot exē plarib; a tantis autorib; diſſentire, mibi quidē magis probabilius lectio uideatur, ſi biue legator per x, non per v. Quod autem dūcas trepſit, mirandum non eſt. Primum, qđ perficiſt et at lapsū mihi literis deprecauione, haud ſcio, an fortia, maxime eam in ſono nihil ferme ſit discriminis. Deinde metaphorā ratio magis obvia, magisq; ad manuū ſit, fieri potuit, uel doſis etiā philoſophiū impoſuerit. Quip; per quibus fabula non perinde nota fuerit, ut cōmūnū illa ſimi litudo de domus ingressu, deq; prius cognitionis principijs. Postremo de codicū inter ſe conſenſu nequaque maraudū uidebitur, iis qui ſunt uel mediocriter in penitandis, conſenſiūt, iisq; codicibus exercitati. Feti enim ſepenumero, ut unus archetypū menduū modo ueri ſicutum diſcrepant per ſe ſerat, in uniuersam deinde ueluti posteriātē librū prop̄ agetur. Kēi wold et waſd wpt uel tu meſtōide p̄p̄v̄r̄z, Neq; uero hēc dixerim, quod hac de re, ſi quis forte diuerſum ſentiat, digadiari uelim: uel quod hoc ſit ad noſtro inſtituū alienum, uel quod nō ignore, quam lubrica, plenaq; diſcretiū ſensū ſit, in tantis autorib; quāquam immutare. Tā tum coniecturā ſit, quibus adducor, in medium adferam. Que ſi cui uidebitur ſādone, nobis ſubſcribit optioni: ſi mi- nus, ueteren ſentientiā, hoc iam obtinebit libentius, quod etiā in dubium uocata, uicerit. Primum igitur omnium mibi ſcri- ptiū hāndu mediorū, inieciūt utiſtissimum, ſimilē et emēdi- ſtissimum codex, orationū Aristidis r̄b̄toris, in quo nō ſolit dīkēg inueniū ſcriptū, uerum etiam indicatam fabula antiqūtatiā, pariter et autorē, unde proverbiū hoc Aristote- liū, ni fallor, demanari. Igitur Aristides in oratione, cui titulus, Pericles, uerba ſunt hec: Οὐδὲρ τὴν τινα τὴν αὐτι- πάλων ἡλιον ἢ τὸν πλανηταῖς ἔνεσται ἕγειραι, πολεμεῖ- ται τοῦτο τὸ πνεῦμα τοῦτο, οὐ τοῦ τοῦ προδιερήθρου, Οὐ τοῦ εὐρυτιῶνα τὸ λατον τοῦτο τοῦ τοῦ προδιερήθρου, id est: Itaq; prius quam adiutoriōrū quāp̄ia eperit, uenit ex amico ūenatu nauis adducit. Atq; idem accidit tibi, quod apud Pindarū Peleū, qui aberrans à ſīra, quām petebat, Eurytionem, quem ſibi charisimū habebat, interemit. Aſi- fulantur hoc locū ſcholia, que extant in hunc autorē: nullo quidem certo titulo, ueritatem, ſicutiſes indicat, homini nec indiligentis, nec inodori. Proinde non gravorib; et huius adſcribere uerba, ſi quis forte ſortuna requiſitūr eft, μέμνη- τi, inquit, ψυχιμοὺς τοῖνδες θεοὶ τοῦ ἐργατῶν τοῦ τοῦ τοῦ ἐποτοῦ Θεῶν τοῦτο, ἵνα δύτης τοῦ ſagittariū ſu- cūdūtētūnta ἑκουτοντειχειν τοὺς πλευραῖς. Οὐδὲρ δὲ λεγε- ἔτειν ὁ ſagittarius τοῦτο ἡλιον, πλανῆς γαρ τοῦ περὶ τοῦ θεοῦ Θεοῦ, ſuγγετέρος τοῦ πολυμηλορ εἶτε γυναικας, δὲ λεγετος πετρῆς ἤρετος τοῦτο, id est:

Menunt in hymnis Pindarū, quemadmodum Eurytionem Iri, cui pater Acloris, filium ex argonautis unum, ſecum uenā tem imprudens occidit Pelus. Anūcū autem uocat, quod huic eſſet, affinis. Nam Peleus ante Thetidē, Polymelum ba- buerat uxorem Acloris filiā. Porro Acloris Iri pater erat, cui filius Eurytion. Proinde nō diſimile uerbi uideatur, ex Pindaro profectum

proscutum adagium, quod tacito, scienti fore, facit, auctoris non
mine usi saput Aristoteles, ut intelligamus illum. ¶ b c
d'iu[m]aest[er]ū, qui non solum seram ea parte non scribit, quam de-
sinatur, utrum toto aberrat a captiu, ne attingens quād, quod
appetebat. Iam uero neq; postularim, iti quād h[ic] probet:
nisi uidetur cū Aristoteles sententia, n[on] adamus, ut aut,
congrue. Disserit enim loco philosphus de rerum natu-
ralium cognitione, que sit eadē & facilis & difficultis. Facili-
tatis illud argumentum adducit, quod ea nemini non aliqua ex
parte contingit: difficultatis, quod exacte nulli. Nemini autē
siue, qui nihil omnino ueritatis, in rerum cognitione natu-
ralium attigerit, id proverbio nul[us] fulcit, t[em]p[or]e ap[er]tū, inquietus,
d[omi]n[u]s d[omi]n[u]s tu[us] t[em]p[or]e singulorū causarū existens tenere scienti-
tiam: perinde sit, quis si quācumq[ue] partē destinari, cā citra
errorum ferias. Rursum ubiq[ue] labi, si uelut a toto corpore
aberrare, et in aliud longe diver[er]i, seu telum defleci coie-
re. Verum quod curioso etia lectio, ac d[omi]n[u]s est, si uelut
satis, ipsius Aristotelis, ex eo q[ui] dixi libro, uerba subcribā.
H[ic] p[ro]p[ter]e[rum] cōl[oc]atōrēs teor[ia]s, t[em]p[or]e uelut, t[em]p[or]e regalia.
Σκην[os] φ[il]o[so]phie, d[icitu]r μάτ[er]ί οἰκο[us] μαθ[ε]μάτ[ic]a τυχέν[os] αὐτ[os],
μάτ[er]ί των τριών στοιχείων, μάτ[er]ί επικαρπίων, φύτην ποιεῖ
φύτευσις, καὶ μάτ[er]ί ἔνα μικρόν, μικρός επικαρπός φύτην
τούτον τὸν διά τούτον διστασθεῖ βούλεμον γινεσθαι μάγειος
εἰς τούτην τούτου, καθόδη τυχένομενον ποιεῖμαι
ζομενον τις την θεραπευτήν, τετταν μηδεί την φύσιαν,
τοῦ τούτου την φύσιν μεθοδού μάτ[er]ί δίκαιον, διλατεῖ τοῦ
τούτου την φύσιν, t[em]p[or]e: Veritas consideratio partim difficultis
est, partim facile. Huius rei illud argumentum est, quod neq;
qui quā illā sit affectus, pro re dignitate: neq; rursum om-
nino frustatus sit aliquis, sed cum inuisi[us] est, aliquid de natu-
ra differat, si ut iniqui[us] est, per se, nihil aut pauci deferat ad
illā momentū: uerū ex obus in una collectio, aliquia magnitudine
confletur. Itaq[ue], fides cum uidetur habere modū, quic admo-
dum proverbio dicimus, quis nō attigerit ostium: hoc quidē
nomine facilis fuerit. Ceterum habere totum, partem autem
non posse, difficultatem illius declarat. In his philosophi uer-
bis, non video, quis locus sit iuris. Verū illa similitudo prin-
cipiorum & ostiū prebit, n[on] fallor, erroris ansam. Quin po-
tius, s[ed] ueracēp[er]t ¶ b Aristoteles sentit ē, qui nulla
ex parte consequitur, quod petit, id quod max[imum] τοῦ τούτου ξε-
noscit, quasi confutat a generatim habere, cui contrarium
μεθοδού φύσις facit, uelut exacte teneri, et nō solum ferā,
ut cung[ue], sed hanc aut illam belua partem, quam maxime uelis
attingere. Tamen si in hunc locū interpres tam multos adser-
fensus, ut nullum idoneū percepisse uideatur. Idem admonet,
etiam letacionem diuinam, diuis placere. Quod quoties fit, mihi
protinus subiutor subiicio, mēdum diliq[ue]t subſſe. Alioquin
etwādēb[us] μῆδος ¶ c ηλέκτην τοῦ τούτου ξενού est, simplex uerita-
tis oratio, quē admodum uere dixit Euphrēs. Iam uero mihi
telum illud refutat potissimum, Alexander Aphrodites, qui
præterquam, quod tot eius oratio nō sententia palam
affligat, nonniu[m] in tamen admonet propterbi[m] metphorā
a sagittariis esse ductam, quorum nemo solet a latō aberrare
scopo, numerū cuiusmodi est tota belua, cū ab exilio copo non
nunquam aberrent. Sed præstiterit et huius uerba catenus
subicribe, quatenus ad propterbi[m] pertinent explanationem.
Dong[ue] d[icitu]r d[icitu]r τοῦ μηδε τοῦ πολέμου τοῦ τούτου ξενού
λέγεται ποιεῖ μάθημα. C[on]traīna αὐτού[m] τούτη μάτ[er]ia
τοῦ τούτου ξενού ηλέκτην τοῦ τούτου ξενού, t[em]p[or]e δὲ τοῦ πολέμου
τούτου, d[icitu]r d[icitu]r μηδε τοῦ πολέμου τοῦ τούτου ξενού ποιεῖται ποιεῖται
τοῦ τούτου ξενού ηλέκτην τοῦ τούτου ξενού.

μὲν ἀλλὰ προσεργοῦν ποιέσθαι, τῶν μητρῶν αὐτῶν, ἔχεις
ὑπὸ νόσου καὶ θεῖος, ὅπερι μάλιστα περιφύλακτος εἴη,
τούτο διατηρεῖται προτετταμένος, οὐκέτι δὲ προτετταμένος, εἰπεῖν
εἰ μὲν πατέρα φροντίζειν τοῦ θεοῦ ποιεῖ πάντα, μάλιστα ἡ πάτη
γυναικός, οὐδὲ πάντα χαλεπεῖται, οὐδὲ τετταμένος, εἰπεῖν τοῦ πατέρος
μεταπέπτων τυγχάνομεν προσώπῳ μεταπέπτων τοῖς ἄλλοις θεοῖς
εἶμεντος, οὐδὲ τούτος ταῖς τοις εἰρηνικαῖς τοῖς θεοῖς
αὐτοῖς λεγούσας συκρίνειν τούτους, τούτους διατηρεῖν τοῖς
εἶτεται προσώποις προτετταμένοις θεοῖς, τις ἐπὶ μητρῶν
εἶμεντος, οὐδὲ τούτη μηδὲ ἐπὶ τῶν αὐτοῖς θεοῖς μετεκρινεῖται
αὐτοῖς οὐδὲ συστητοῦ ἔχοντων τούτους, οὐτοῦ γαρ ἂν μηδὲ
εἴσεσθαι προσώποις θεοῖς οὐκοποτείνειν τούτους τούτους
γυναικῶν, οὐδὲ πλατανίους, οὐδὲ καλεστέρους τούτους τούτους
εγενήθησαν πάντες τυγχάνομεν, οὐδὲ ποιεῖται τοῦτο. id est:
Videtur autem mihi quod permultus tentans de ea differere, neque
quisquam illorum omni ex parte fallitur, hoc argumento demon-
strare, translationem habere nobis naturale esse. At rursum quod
nemo pro translatione, plenèc, de illa sit locutus, ex hoc et am-
plitudinem illius et difficultatem argui posse. Similique illud ad-
monere, non oportere obiter, aut indigenter investigationem
illius per agere, in modo scilicet quidam quidam esse, propterea quod ad
eam natura a propensi uideamus, at rursum non oculante, eo
quod sit difficultas. Atque his verbis adhuc datur nos, ut et nōc
contemnamus, tamquam omnino facilius, neque rursum per despe-
rationem ab ea deterreantur, tamquam admodum difficultas. Itaque
si perinde uidetur habere, quemadmodum proverbo dicimus,
quis non attigerit ianuam? Quod omnes aliquod recte dicunt,
quicunque de eis sunt locuti, id facilissimum illius arguere, adhibi-
to proverbo demonstrat. Nempe illo, quis non attingat ostium?
Quod quidem usus pari cōsuevit, de rebus factū pro clibibus,
et in quibus omnino nihil infinitum, vel difficile, vel arduum. Siquidem
est autem ei scilicet rursum, ad scopum propositum iaculantibus.
Siquidem ita, si corpus fuerit minus, facile sit, ut fallant, neque
feriant. Sit autem amplius, hanc difficultatem ferunt. Hactenus Ale-
xandri uerba retinimus, è quibus abunde satis arbitror lique-
re dīceas, legendum, non dīceas. Quanquam totū hoc quic-
quid est, eruditior unū iudicio relinquimus. Etenim si quis erit,
cui ianua illa impendit placebit, adhuc eis, qui suffragiū
non omnino absconde tueri posuit. Haud enim scio, an et
antiquitus fieri soleat, quod hodie nonnullis in locis uidemus,
ut aggeres, qui scopum sustinent, à lateribus, atq[ue] item à ter-
go, muris defendantur, superne imminentē testo, ut ingressus
ille, qui patet, ianue speciem habere uidetur. Porro uerò
ter imperiosus sit, oportet, qui non solum non attingat scopū,
aut aggerem, uerum etiam ab ipso abberet ingressū, quē diffi-
cile non sit, ut cuius attingere. Mabitamen uero proprius uide-
tur, ut ad Pindaricam fabulan referatur adagii. Sed super
hoc querendam dico, dicit prouinciantur. Nos commen-
tatoris officio sancti, sat habamus, quod apud autores inueni-
merimus, quodquid nobis uideatur id expendendum, in medium
proponere. Affine uidetur hūc proverbo, quod apud Platō-
nen legitur in Phaedro: Δυοις τοι τεττατες ηλεγχτε, id
est: Lysis proſcriptionē aucti. Alliuit hūc leuiter Lucianus
in Timone, cum ait: Louis fulmen, quod in Anaxagoram philo-
sophum torserat, fallente manu, ab ipso quidem aberrasse,
ceterum in Catois, ac Pollucis templi fuisse detortum.
Nec abhorrent ab hac forma, toto aberrare calo, et tota
dolorosa, uerum et retinimus aliis.

Salsuginosauincinia. XXXVII

ridi, agresti, atq; ibumania uicinia dicebatur. Aristides i The mistocke, εώς τη γέτονυμα ἀλληλούρως φερει, id est: Sit salsa, ut diut, uicinia. Interpres adscriptif adagio ex Alcmaeno Lyrico poete sumptu. Plato libro de legibus quarto, μάς ταχα μια ὄντως, οὐκέπομπον γένονται γέτονται, id est: Haud sanè uere, salisugino sa, malas; uicinia. Transferri potest uel ad negotium multi quidem laboris, at parum fru-
giferum; nel ad uicinos moles facti. Traditum ab agris mari finitimus, qui pluerunt, solent ad culturam in habiles effe. Proinde Vergilius etiam terram salans, ut minime feracum dam-
nat. Ad hoc uiderunt homines et ipsos littorales fore ceteris
inhumaniiores, tanquam inhumanitas nominib[ile]x immansisti-
mo contrahant elementu.

Ad fractam canis.

XXVIII

Vtre territas. xxxix

Αστον ή αστον μαργαλόν τερρών, id est: Vt tre terrene, sue
terrei. Dicit solitum, quoniam inanem formidinem aut cōcipit
aliquis, aut incitat. Sumptum ab ijs, qui usorū inanum
frēpītū pacientiū puerū, ut alioquin formidolosū, vel po-
tius qui usorū huiusmodi sonitu propellunt aures, ut indicat
in aliis Ariophanes. Exstat apud Diogenianum, atque
hunc finitimum putat, ἀστον φαίλεται. Hesychius unica di-
ctione pronunciat, ἀσποφαίλεται, pro itani metu. Putat
idem uader επι τη σκάνδαλον μορμόται, id est, umbra territas.

Leonem larua terres.

XL

Μογμολυκίου ἐκφερεῖ τὸ λύτρα, id est: Larus teres leonem. Apud eundem refertur, Cōcūet de manus in
nibus, ac terribilis deridendis. Quanquam, ut inquit Plinius,
hoc tale, tamq; animal rotuōr ebris circiāt, curvūs
inanes, & gallinaceorū crīſe, cantuq; etiā magis terrent,
sed maxime ignes. Quod ni fallor memoria, reperi apud au-
torem quenpiam, leonem etiam larus & appositiis nudit-
bus offendi.

Principatus Scyrius.

XLI

Scyrius. Imperium Scyrius. De frigido te-
nuisq; regno. Scyrius insula, quam olim incolere Pelasgi &
Cares petricos er; frigida, nec ullius bone rei ferax. Sui
das addit quo sicut revere proerbum ad *Scyrius*, qui can-
tus usque ditionem Lycomedes, atq; huius seorsim sollicitus est
ad stuprum, precipitatus sit, unde uidetur serum imperium di-
stum principiatus *Scyrius*. Legimus & de *Saxis Scyronijs*,
quod an ad hoc proerbum pertineat nescio. Itet prioren
interpretationem adagium eleganter accommodabitur ad mu-
nus aliquod, unde proter inane titulum, ex molestan admini-
strandi curam, nihil emolumenti captior, auctor Zenodotus.

Post Lesbium cantorem.

XLI

Mitâ λέξειον ὡδὸν, id est: Post Leibium cantorem.
Hoc adagio significabant aliquem non primas, sed secundas
tenere partem. Eiusdemnum illi: οὐδὲ πρότερος τῶν Πάρμανον
τὸν υἱόν, id est: Nibil ad Parmonium suum. Lacedemonicum
proverbium, hac natione occasione, quemadmodum narrat
Suidas: Cum Lacedemoniorum res, seditionibus tumultuarē-
tio, consultum oraculum, iusit, ut Leibium cantore accerse

rent. Acceritus itaq; Terpader Lefsius minorum Antifesus,
et ad Lacedemonium misit. Is canendo sicut illorum animos
delinuit, sed fitionem omnem sedaret, redactis in concordia
ciuius. Quia ex eis factum est, ut Lacedemonij Lebisi canto
ribus primas in arte musica partes tribuerent, et si que alii
cancere audirent, protinus dicentes, μετά λέσχης ωδή, id est:
Post Lebismum musicum. Zenodotus proceribum hoc
cit ex Cratinis fabula, cui titulus Chiron. Memini huius ada-
gij Platarchus in commentario, que inscripti sunt ἐν τῷ το-
ιούτῳ θεῷ τοῦ πυρσόμενού. Quanquam nabi quidem
filius, non redoleat luteor chym. Nabis autem ueteribus, quo mi-
nus proceribum etiam ad rem delectabili ueluti si quis affo-
rmas querendam traditionem, sed post paratam pecuniam,
dicat, μετά λέσχης ωδή,

Callippides.

XLIII

Kαταπινόντες olim prouerbio dicebatur, qui in molendinis negotiis, cum multa se facturum minaretur, nihil tamē cōficeret: aut quemadmodum Tertentius, qui sedulo mouens se, nihil prouocaret. M. Tullius ad Atticū, lib. xiiij. Quod ad me de V arrone scribis, scis me antea orationes, aut aliquid id genus solitum scribere, ut V arronem nusquam possem intexere. Postea autē quam hēc copia θραύστησε, V arro mīhi denūciātur a magistris sive et grauenī p̄fōnū p̄cipū. Biennium praeterit, cum ille καθάπτων ε̄sūdū curſū nullum cubitum processerit. Quibus verbis Cicerō notat M. Varronis tarditatem, quā cum magna quadam spē ostendat, re, ut nihil unquam absoluere. Suetonius Tranquillus in Tiberio. Ad extreūm, nota pro ita accreditū suo suscipi passus est, ut iudgo iam per iocum Callippides uocaretur, quē carītate, ac ne cubiti quidem mensa am progređi prouerbio Greco notatum est. Hactenus Tranquillus. Parum autem liquet, utrum omnīs prouerbij ratio sit in Callippidis cognitio, quod à pulchritudine eorum est dictum; an aliud quodam fuerit prouerbium, quod in Callippide sit dictum: quē admodum ex Suetonij verbis coniecture sumī posse uidetur. Deinde quis hic fuerit Callippides, cuius tarda celebratio nocte ad agiūm, non satie perficiuntur ei, nisi quod haud distimile ueri uidetur accipieātū esse, de Callippide tragediarum histrione: cuius memini Flutarchus in apophthegmati Laconicis, his quidem verbis: Αἴ τούτο ἔχειν εὐαγγελίας πορτας, ἐδίκαιος μηδ γνωσθεῖσας, καὶ ποτε καλλιτεχνῶν, ὅπερ τραγουδοῦσιν τοσοῦτης δύναμα καὶ δέρεται ἔχειρις τοῖς ἔπαισι, οὐ μετ' ὀμήρου Θεῖοῦ πάντων, περδοτοῦ μηδὲ ἀπώλεψης αὐτῷ, οὐδὲ προστεταύτη, ἔστατα σα-βασίδες εἰς τὸν συμπατέντας εμβαλλεῖται μὲταπέ-δειντο, νομίζειν ἐκένον ἀρρενοῖα τιθεὶνται οὐδεπονη-σεως, τελόθε θείτερος, οὐκ ἔτι γνώσκεις μὲτα βασι-λεῦ, οὐκ οὐκανος οὐδὲ τις εἰμίς; οὐ ἀγνοῖται οὐδεπο-λαζεῖσιν αὐτῷ μᾶλλον τοῦ ἐσον καλλιτεχνῶν, οὐ δικλί-κτας; οὐτοῦ δὲ λαζεῖσιν οὐνος πάντας μίμες καλλέσ-

Quorū uerborūn hec formi sententia est: Οὐανταντι-

admiratione reliquos teneri videbat, eas ipse non cognoscere quidem videbatur. Euenit aliquando, ut Callippides tragedia rum histrio, multi nominis acq. opinioneis inter Graecos, et ab omnibus in præcio habitus, primum illi sicut obvius, ac salutaret; deinde arroganter inter reliquos regis affectatores adnusceret se, ostentarec^q; y atus futorum, ut illi prior aliud comitis inciperet exhibere. Tandem cum diceret etiam: Non agnoscis me rex, nec qui sum audiisti? Agesilaus contemplatus hominem: An nō tu es, inquit, Callippides ille dicelicia? Nam sic appellant Lacedemonij nimis. Hec Plu-